

సాహిత్య

ప్రసాన

జనవరి- 2008

వెల: రు.10

సాహితీ ప్రవంతి

అనంత విశ్వంలో
అత్యుత్తమ అద్భుతయాత్ర

శ్రీ మౌనీసీ సరోవర త్రికైలాస యాత్ర

శ్రీ బాలాజీ ట్రావెల్స్

ఆఫీసు: V. రామారావు, ఫోన్: 09440394909 / 09348908909

★ విశాఖపట్నం ★ హైదరాబాదు ★ రాజమండ్రి
★ విజయవాడ

కాలం సంకేతాలు

నూతన సంవత్సరానికి స్వాగత సంరంభ సన్నాహాలు ఒకవైపున జరుగుతుంటే గడిచిన కాలం కఠోరవాస్తవాలను కళ్లకు కట్టి సెలవు తీసుకుంటున్నది. గత ఏడాది ఆఖరున సద్దాం హుస్సేన్ ఉరికొయ్యకు వేలాడితే ఈ ఏడాది బెనజీర్ భుట్టో బలిదానం ప్రపంచాన్ని కలవరపరిచింది. ఇవన్నీ కాలం సంకేతాలు. కర్తవ్య సూచకాలు. సామ్రాజ్యవాదమూ, అది సృష్టించిన తీవ్రవాద భూతమూ, నీతి మాలిన నిరంకుశమూ మానవాళికి మహోపద్రవంగా మారాయని మరోసారి చెబుతున్న సందర్భాలు. ఇలాటి ఎన్నో విషాద విస్ఫోటనాలు మన దేశంలోనూ రాష్ట్రంలోనూ కూడా చూశాము.

తెలుగు సాహిత్యంలో కొత్త కదలికకు ఒక ప్రతీకగా నిల్చింది గుజరాత్ గాయం. ఇప్పుడా గాయం చేసిన శక్తులే మళ్లీ ఘన విజయం సాధించాయి. రామమందిరం పేరుతో రావణ కాష్టం రగిలించిన వారు రామసేతు జపంతో కొత్త చిచ్చుకు సర్వసిద్ధం. ప్రజల తీర్పు నిజమే. లౌకిక ప్రజాస్వామిక శక్తుల పోరాటం పెరగాల్సిన అవసరం మరింత నిజం.

రెక్కలాచ్చిన భూములు, కూలిన పైవోవర్లు, సమాజ సవాళ్లు, జయయజ్ఞ ప్రహసనాలు, నిర్వాసితుల పక్షాల కోర్టుల తీర్పులు, పల్లీలు కూడా తామే అమ్ముతామని ఎగబడే కార్పొరేట్ తిమింగళాలు మొత్తం పైన మార్కెట్ మాయాజాలంలో పాలకుల అవినీతి పోకడలు సామాన్యుల జీవితాలను కల్లోలీతం చేస్తున్నాయి. ఇప్పటికింకా పైపై మెరుపులు తగ్గక పోయినా ముందుముందు ఇంకా దారుణంగా ఇవి ప్రభావం చూపుతాయి. గతంలో రైతాంగ ఆత్మహత్యల ఘోష కొనసాగుతుండగా పల్లె పట్టులు గొల్లుమంటున్నాయి. వ్యధార్థ జీవిత యధార్థ దృశ్యమిది. ప్రేమాన్మాదాల నుంచి పైశాచిక హత్యలు అత్యాచారాల వరకూ మహిళలు మంటల పాలవుతున్న దృశ్యం మానవనాగరికతనే పరిహసిస్తున్నది.

చెప్పాలంటే చాలా వున్నాయి. ఇన్నిటిమధ్యనా భూ పోరాటాల వంటివి ఆశాకిరణాలై ప్రకాశిస్తున్నాయి. సమరశీలతకు సంఘీభావం, సాహిత్య సాంస్కృతిక విలువల ప్రతిస్పందనం కన్నా అవసరమైంది ఇలాటి సమయంలో మరేముంటుంది?

ముఖచిత్రం : గిరిధర్ గౌడ్ (పరిచయ వ్యాసం లోపలి పేజీల్లో)
లోపలి చిత్రాలు : ప్రభాకర్

ఈ సంచికలో...

పట్నమా... నీకో దండం! (కథ)	2
అందని చందమామ (దీర్ఘకవిత)	6
శక్తి, సంస్కృతి	
వృషభ చిత్ర విన్యాసం	7
2007లో తెలుగు కథ :	
రాశి, వాసి తగ్గుదల?	9
ఏనుగు అడవిలోకే పారిపోతుంది (కథ)	11
కవిత	16
కొత్త దృశ్యం (కథ)	17
'మాలపల్లి'పై మార్క్సిజం ప్రభావం	21
మామ కూతురు (కథ)	23
భాష సంస్కృతిని మోసుకెళ్ళే రక్త ప్రవాహం	28
యాభై ఏళ్ళ తెలంగాణ	
సాంఘిక జీవితానికి దర్పణం	
నవీన్ సవలాత్రయం	30
కవితలు	33
వాస్తవిక చరిత్ర కథనం	
'ఇండియా ఆఫ్ ది గాంధీ'	34
అంగరంగ వైభోగంగా	
తెలుగు భాషా బ్రహ్మాత్మవాలు	36
పస్తువులో వైవిధ్యం - శిల్పమే లోపం	
2007 కవిత్వ ముఖచిత్రం	39
సమైక్యతా నినాదం 'పీపల్ మే నీమ్'	42
ఖమ్మంజిల్లా గ్రంథ విహారం	43
దైతీ	46
స్వీకారం	48

సంపాదకవర్గం

తెలకపల్లి రవి (సంపాదకుడు)

కె.ఆనందాచారి

ఎ.సత్యభాస్కర్

వొరప్రసాద్

ఎం.నరహరి

కె. లక్ష్మయ్య, మేనేజర్

చిరునామా

సాహిత్య ప్రస్థానం

1-1-187/1/2,
వివేకనగర్, చిక్కడపల్లి,
హైదరాబాద్-500 020
ఫోన్లు : 27660013, 27635136

పట్నమా... నీకో దండం!

కొలనుపాక మురళీధరరావు

ఈసారి చలి కొంచెం ఎక్కువగానే ఉంటుంది. దాన్ని భరించాలనుకుంటే వేడి వేడిగా గొంతులలో జారబోసుకోవాలని వుంటుంది. అసలే రెక్కాడితే దొక్కాడని రోజులు, మారాజులంటే చలి బారిన పడకుండా బారులోకో దూరతారు. మరి మాబోటివాళ్ళు సారా పొట్టాలకెగబడితే ఈ మధ్య కల్తీ సరుకొస్తుందంట, కక్కుర్తి పడితే అసలు శాల్తీ గల్లంతైంది.

రేపైన పొద్దుగల్ల అడ్డమీదికి పోవలె, ఏ మేస్త్రీకైనా మస్కా కొట్టితే వారం పని దొరికేటట్టు చూసుకోవాలి. స్వగతంలోనే నిద్రలోకి జారాడు పోశయ్య. పల్లె నుండి బతకటాన్ని బస్తి కొచ్చిండ్లు పోశయ్య, యాదయ్య, రోషయ్యలు, ఊర్లో నుండి తరుముకొస్తుంది కరువు. వయసులో వున్న పోరగాళ్ళు, పొల్లలు బస్తిల అడ్డా మీది ఆశతో పూళ్ళో వదులుతున్నారు. కాగాశపెట్టు మా ఊరి లతీఫ్ మేస్త్రీ, 'అరే పోరగా ఈడ ఉండి ఏం చేస్తావు, నాతోరా ఏడవైనా పని ఇప్పిస్తానంటే మస్తాను సాబు, ఏసోబు లతీఫ్ ఎంబడి బస్తికి వచ్చిండు.

తెల్లారినట్టుంది. ఆదరాబాదరాగా మొగం కడుక్కోని ఇంత చాయి తాగి ముసల్లి యిచ్చిన టీఫిన్ బాక్స్ పట్టుకొని అడ్డా మీదికి వచ్చేసరికి ఎనిమిదైంది. "ఏం పోశన్నా బాగున్నావే"... పలకరించాడు రోషయ్య, 'ఏంబాగే, ఈడకూడా పోటీ వుంది, మేస్త్రీకి కాకా పట్టాలే, వాడికిష్టమైనోప్పి తీసుకెళ్తాడు' నిరాశతో పోషయ్య తుండులు చేతుల్లోకి మార్చుకుంటు 'ఏందే పోషన్న నీకోటి చెప్పనా నా అనుభవం... అడ్డా మీదున్న కూలోళ్ళం మనం, ఏ మేస్త్రీ దయతలచాలి, వాడిచ్చిన కూలి తీసుకోవాలి, వాడు డెబ్బై, ఎనభై మాట్లాడి మన చేతుల్లో అరవై పెద్దడు. ఇదేందన్నా అంటే అది అంతే, ఇష్టముంటే తీసుకో లేదంటే... మొగం అటు తిప్పుకుంటాడు.

మరి అడోళ్ళ కాడ ఏం చెబుతాడు... అమాయకంగా అడిగిండు...

'పరె పిచ్చోడన్నా పొల్లలకు ఒక రేటు, అడోళ్ళకి ఓ రేటు చెబుతాడు. ఆయిషయాల నీకెందుకురా, నీకిచ్చే కూలి నీవు చూసుకోరాదూ, ఈ మాత్రం పని దొరుకుతున్నందుకు సంతోషం' అన్నాడు మారయ్య, అడ్డ గడబిడగ ఉంది. తొమ్మిది తొమ్మిదిన్నర అవుతుంది. సైకిళ్ళ మీద కొందరు, ఆటోల నుండి దిగుతున్న వారు కొందరైతే తట్టలు, బుట్టలు, పాఠలు, గడ్డపారలు ఇంకా కొందరు టీఫిన్ డబ్బాలతో చేరుకుంటున్నారు. మేస్త్రీల వైపు ఆశగ చూస్తున్నారు. బదుగు జీవులకు బదుకు బండికి బాట ఈ అడ్డ. ఒక్కసారి అడ్డలో నిలదొక్కుకుంటే ఆ పూట గడిచినట్టే. ఒక్కొక్క మేస్త్రీ వస్తుండు తనెంట కొందరిని తీసుకుపోతుండు. మరి ఏకధాటి పోతుంది. ఒక్కరోక్కరే పోతుండ్లు. గుండెల్లో గుబులు అవుతుంది. తుండుగుడ్డతో మొగం తుడ్చుకొని అటుగిటు చూస్తుండు రాజయ్య. ఈ మధ్యనే బస్తి కొచ్చిండు, రాజపేటలో ఒక ఎకరము చెల్లె అర ఎకరం పొలం వుంది. కాలాలు లేక చెరువు ఎండి, పొలాలు

పంట దెబ్బతిని గుండె బేజారుతో పొట్ట చేతపట్టుకొని బస్టి కొచ్చిండు. వచ్చిండు కాని, ఇంకా ఎవరితో పరిచయం చేసుకోలేదు.

“ఏయ్ కూలికి వస్తావా”.... ఒక స్కూటరు మీద కూర్చుని అడిగాడు రాజయ్యను.

“వస్తా!”

ఏం పని చేస్తావ్?

ఏం పని చెబితే ఆ పని చేస్తా

ఎంతియ్యాలి?

మీకు తెలుసు గదా సార్

యాభై ఇస్తాను ఇంటి ముందు గడ్డ తవ్వి సాబు చేయాలి.

అదేం సార్, మొగాళ్ళకు రోజుకు డెబ్బై ఇస్తారు కదా మరి, మీరేంది?

నీ ఇష్టముంటేరా...

అప్పటికే అడ్డ ఖాళీ అయింది. బెట్టు చేస్తే ఈ కూలి కూడా దొరకదనుకొని అరవై ఇవ్వండి. పని చూసి ఇస్తాలే, ఎనక కూర్చో ఆని స్కూటరు వెనుక కూర్చోబెట్టుకుండు. సందులు, గొండులు తిరిగి ఓ ఇంటి ముందు ఆపిండు. స్కూటరు దిగి ఈ గడ్డ తవ్వి ఆడపోయి, ఆ తరువాత పదును చేసి నీళ్ళ చల్లు, ఆ తెల్పిందా? అన్నాడు.

గడ్డపార, పార, తట్ట ఇవ్వండి సార్ పని మొదలు పెడ్తా.

అదేంటి ఎనకటికి ఓ

మంగలాయన క్షౌర్యానికొచ్చి కత్తి మరచి పోయాడంట నీ బోటి వాడు. ఆ సామాన్లు నీవే తెచ్చుకో.

అదేంటి సార్ నేను తెచ్చుకోవాలన్నా, నాకసలే ఊరు కొత్తా, నాకెవరిస్తారు.

ఇంతలో ఇంట్లో నుండి ఒకామె బయటకొచ్చి.

“కూలోడితో నీకేందిరా పదకొండవుతుంది. పని మొదలు పెట్టమను” అంది.

“ఏందమ్మగోరు మీరు సామాన్లు యిప్పిస్తే నేను పని చేస్తా.”

“భాగోతం ఆడేటందుకు వచ్చినావ్, నక్కాలు చేస్తున్నావ్...”

గదమాయించింది ఆ పెద్దమ్మ.

ఇంట్లో నుండి మరొకామె వచ్చి ‘అత్తయ్యా వాడేదో పల్లెటూరి రకం ఉన్నట్టుంది. ఆ మూలనున్న సువ్వ యివ్వండి, మట్టి తవ్వి పోస్తాడు. కాళ్ళతోనో, చేతుల్లో సరిచేస్తాడు..’ అంది. బహుశా పెద్దామె కోడలు కావచ్చు. అప్పటికే సూర్యుడు నెత్తిమీదికి వస్తుండు. తలకు తుండుగుడ్డ చుట్టుకొని మూలనున్న ఇసుప సువ్వ తీసుకుని గడ్డను తవ్వడం మొదలు పెట్టిండు. కడుపు నకనక లాడుతుంది. గడ్డ జూసై గుట్టలాగుంది. చేతులు తీపులు పుడుతున్నాయి. అనుకుంటూ “సార్, ఒక పది రూపాయలివ్వండి అన్నం తెచ్చుకోలేదు. చాతాగి వచ్చి మళ్ళా పని మొదలెడతా.”

“గింత పని కాలేదు, అప్పటి నుండి ఏం చేస్తున్నావు. కూలి దండగ. ఇట్టా చేస్తే పది రోజులు పట్టేటట్టుంది.” రాజయ్య ఆ మాటలు వినిపించుకోవడం లేదు.

‘సార్ ఒక పది రూపాయలివ్వండి కడుపు కాలుతూంది.’

‘పొద్దుననంగా వచ్చిన అన్నం తెచ్చుకోలేదు.’

ఏంటీ పది రూపాయలియ్యాలా, పని పూర్తయినాంకే పైసలు ఇస్తా. అసలే నీవు అడ్డా మీద కూలోడివి. నిన్నెవడు నమ్ముతాడు.”

“అదేం సార్ అట్టంటారు. తిండి కోసం కదా పని చేసేది. మీరిచ్చే రూపాయల్లో పట్టుకోండి.”

“పోనీలేరా వాడేదో అడుగుతుండు కదా ఇచ్చేయ్” ఆ పెద్దామె ఆయన తల్లి సిఫారసు చేస్తే అప్పుడు గునుకుతూ పది రూపాయలు ఇచ్చిండు.

‘సరే సార్! ఇప్పుడే వస్తా’ మొగాన చెమటను కాస్తా తుడుచుకొని దగ్గరలోనే ఉన్న డబ్బా కొట్టులో డబల్ రొట్టె కొనుక్కొని చాయ్ తాగి మళ్ళా పని మొదలు పెట్టిండు సగం గడ్డ అయిపోయింది. మట్టిని కాళ్ళతో, చేతుల్లో సదును చేసి బోరింగ్ కాడి నుంచి నీళ్ళు తెచ్చి

చల్లెసరికి ఆరుగంటలు కొట్టినట్టు చప్పుడు అయింది. చీకట్లు ముసురుకుంటున్నాయి.

“సార్ నే బోతా పైసలివ్వండి.”

“ఇంకా ఆ గడ్డ అయిపోలేదు కదా. అది పూర్తి చేసిపో అన్నాడు.”

‘మూడ్రోజులు పడ్డది సార్, గడ్డపార, పార లేదాయె. తట్ట లేదాయె, పని కష్టంగుంది. ఇంటికి పోతా సార్.’

జేబులోంచి ముప్పై రూపాయలు తీసి ఇచ్చిండు.

“అదేం సార్ ఇంకా ఇరవై వస్తాయి. రోజు

కూలి అరవై గదా.”

ఏందిరా, అన్నానికి పది రూపాయలు ఇచ్చిన గద, నీవు చేసిన పనికి ఈ ముప్పై చాల్లే కసురుకున్నాడు.

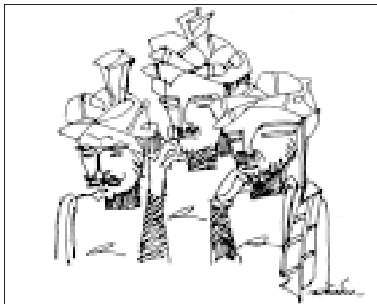
“మీరు పెద్దోళ్ళు మా పేదల కడుపు కొట్టకండి, ఇంకా పది రూపాయలు ఇప్పించండి సార్, చీకటి పడ్డూంది.”

“పోరా, పది లేవు, ఐదు లేవు, ఇష్టముంటే తీసుకో లేకుంటే ఆడ పడేసి వెళ్ళు.”

రాజయ్యకు ఒక్కసారి కోపం వచ్చింది. “ఏందీ సార్ నాకు వచ్చే డబ్బులు నా మొగానా కొట్టమంటే ఇష్టముంటే తీసుకో అంటారు. బిచ్చమిస్తున్నారా, చేసిన కష్టాన్ని అడుగుతున్న అంతే, ఒక్కపైసా ఎక్కువ అడిగితే మీ చెప్పుతో కొట్టండి” గట్టిగా అరిచేసరికి.

ఏందీ రాజన్న ఏమైంది అంటూ ఇండ్లకు పోతున్న తెలిసిన కూలోళ్ళు అడిగేసరికి జరిగిందంతా చెప్పిండు.

“మా కూలోళ్ళు నోళ్ళు కొద్దే మీకేం ఒరుగుతది సార్, చేసిన కష్టం అడుగుతుండు గదా. ఎంతకు మాట్లాడిండ్రు. అంతే ఇవ్వండి. ఈ రోజు కూలి మొగ మనిషికి డెబ్బై రూపాయలు, అంతకన్నా ఎక్కువ అడిగినావా, రాజీగ ఒక పెద్ద కూలతను అడిగాడు.” అదేం లేదన్నా ఏమైకి ఒప్పుకున్నా, అన్నం తింటానంటే పది ఇచ్చిండు. మిగతా నలభై ఇవ్వమంటే ముప్పై చేతుల్లో పెట్టి ఇష్టముంటే తీసుకో లేదంటే ఆడపడేసి పొమ్మంటున్నాడు.

సారీ! వాడు డెబ్బై అడగలేదు కదా, చీకటి పడుతుంది. ఓ పది ఇవ్వండి. మీరు మాట్లాడుకున్నట్లే ఏదై అవుతుంది. మా వోడికి ఇంకా ఇరవై నష్టం, అప్పటికే చుట్టుపక్కలోళ్ళు చేరినను, స్కూటర్ ఆయనతో దెబ్బలాటకు దిగిను.

“అరే సూర్యం ఒకసారి లోపలికొచ్చిపో” అని కేకేసింది పెద్దమ్మగారు.

ఏం చెప్పిందో ఏమోగాని, మొగం గంటు పెట్టుకొని పది రూపాయలు ఇసిరేసింది.

“ఏంది సారీ మేమేమన్నా బిచ్చగాండ్లమా. కష్టం చేయించుకొని కూలి ఇవ్వకుండా, డబ్బులు ఇసిరికొద్దారు. “నీయమ్ము, ఈ పెద్దోళ్ళంతా అంతేరా, పదండి వచ్చింది ఏదో వచ్చింది. మనమంత కట్టు గల్పి వుంటే ఈ బడా సాబులు ఏం చేయరు. అడ్డ మీద రేపు మాట్లాడుకుందాం. పదండి, పదండి.

“అన్నా! రాజన్నను మన మేస్త్రీకి కలుపుదాం. మనతోబాటే వుంటడు, తింటడు, ఏదో ఆయనతో మాట్లాడి ఆయనకిచ్చే మామూలు ఇస్తే సరిపోద్ది కదా. వారం రోజులు దాకా ధోకా ఉండదు. ఏమంటవు అన్నా...” మల్లేశ్ అడిగాడు దుర్గయ్యను. వెంకన్న మేస్త్రీతో మాట్లాడుతా... చూద్దాం పదండి.

మరనటి రోజు రాజన్న ఈసామియా అడ్డ దగ్గరకొచ్చింది. ఏయో రాజన్నా! ఏడికి పోతుండావు.. అడిగాడు రమేష్.

ఏందో తమ్ముడూ, రోజుకో అడ్డకాడికి పోతుండ, ఏదైన మంచి పని దొరుకుతుందోనని. ఇంకా నిలదొక్కుకోలేదు. జీరపోయిన గొంతుతో నిరాశగా.

“అన్నా రాజన్నా ఫికర్ చేయకు నా ఎంట రా! నిన్నో చోటికి తీసుకుపోతా నే చెప్పినట్టు ఇంటే బాగా సంపాదించుకోవచ్చు...” ఆశ చూపించాడు రాజన్నకు.

“ఏందో చెప్పు తమ్ముడూ, నాకు పిచ్చి పట్టుతున్నట్టుంది. దిక్కుతోచటం లేదు.”

“గాభరా పడకు భాయి. కుల్లాయిగూడాకు తీసుకుపోతా ఆడ నాకు తెల్సిన కంపెనీ ఉంది. నిన్ను అక్కడి వాళ్ళతో పరిచయం చేస్తా. నీవు వాళ్ళ మాట ఇంటే నీ బతుకే మారుతుంది. మీ ఇంటికి కూడా మిగిలిన డబ్బులు పంపించుకోవచ్చు.”

సరే పద పోదాం. బతుకు మీద ఆశతో, మరి భవిష్యత్తు మీది నమ్మకంతో గొట్టలా అతని వెంట పోయాడు. బస్సులు మారి కుల్లాయిగూడ, హబ్బిగూడ అంతా తిరిగిరిద్దరు. మళ్ళీ కుల్లాయిగూడకు వచ్చి ఒక పెద్ద పురానా హవేలి దగ్గర అగి అక్కడ ఉన్నా గుర్ఖాతో రమేష్ ఏదో ఊర్కూలో మాట్లాడింది. రాజన్నకు అర్థం కాలేదు. కాని తన గురించి చెబుతున్నాడనుకున్నాడు. గూర్ఖా రమేష్ను అన్ని తడిమి తడిమి చూసింది.

“ఏంద్రా తమ్మీ గూర్ఖా మనను దొంగలనుకున్నాడా తడిమి తడిమి చూస్తుండు.”

“అది అంతేలే రాజన్నా!”

“నీవేం బుగులు పడకు, లోపలికి పోయేటప్పుడు, బయటికి వచ్చేటప్పుడు అందరిని తనిఖీ చేస్తారు. అందరూ మంచోళ్ళే ఉండరు” గదా.

“అందర్ జావో సాబ్ అనేకా వఖ్తే హై” గూర్ఖా రాజన్నను కూడా తనిఖీ చేసి లోపలికి పంపించింది.

లోపలికి బిక్కు బిక్కుమంటూ రాజన్న పోయి ఆ పక్కన ఈ పక్కన చూస్తుండు. “రాజన్నా ఈడ నిలుచో నేను లోపలికి పోయి మాట్లాడి వస్తా. భయం లేదు లే” అంటూ లోపల గదిలోకి పోయిండు.

అక్కడ ఇద్దరు ముగ్గురు పోరగాండ్లు ఉన్నారు. ఇంకా నడి వయసోళ్ళు ఉన్నారు. ఒక్కరోక్కరే లోపలికి పోయి పది నిమిషాల తరువాత డబ్బులు లెక్కపెట్టుకుంటూ అరటి పండ్లు తీసుకుంటూ వస్తూండు. తనకెందుకులే అనుకుంటూ ఒకమూల నిలబడ్డాడు.

“ఎవడో కొత్తోడు వచ్చిండురా కంపెనీకి మంచి గిరాకీ” అనుకుంటు గుసగుసగా తనవైపు చూసుకుంటూ రాజన్నకు కడుపులో

బుగులుగా ఉంది. ఏదో లోకానికి వచ్చినట్లుంది. సరే రమేష్ తమ్ముడు ఉండగా భయం ఎందుకు.

వాడి మీద భరోసా ఉంది. ఇంతలో రమేష్.

“రాజన్నా లోపలికి రా!” అనగానే హమ్మయ్య అనుకొని తలకు కట్టుకున్న తువాలతో మొగం తుడుచుకొని వెళ్ళి బాల్ సరిచేసుకుంటూ గదిలోకి అడుగుపెట్టిండు. బల్ల దగ్గర ఇద్దరు తెల్ల కోట్లు ఏనుకొని ఒకాయన చేయి పట్టుకొని నాడీ చూసిండు. ఇంకోయనా పేరు, తండ్రి పేరు అడిగి రాసుకుండు. రమేష్ ఊర్కూ బాసలో ఏదో చెబితే

తలూపి ఇంకో గదిలో తీసుకుపోయిండు. సారీ! నాకేమి రోగం లేదు. బాగానే వున్నాను అన్నాడు వాళ్ళతో.

మేం తనిఖీ చేస్తున్నాం. నాలుక చూపు, కళ్ళు తెరచి చూసిండు, ఒంట్లో రక్తం సరిగ్గా లేదు. అందుకే చూసినం. ఇయాళ ఈ రెండు సూదులు ఎక్కించుకో. ఈ గోళీలు వాడు, ఒక పది నిమిషాల తరువాత మళ్ళీ చూసిన తరువాత సూదులు ఎక్కిస్తా. మళ్ళూ రెండు రోజుల తరువాత వస్తే మంచిది.

ఇంతలో పెద్దాయన వచ్చిండు. మళ్ళా మంచం మీదికి ఎక్కించిండు.

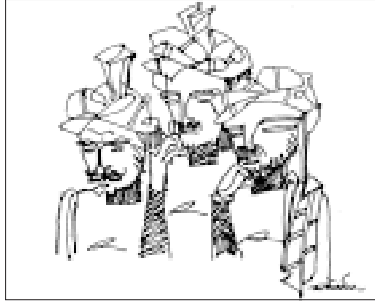
“నీ పేరు ఏంది”

“రాజన్నా”

“యావూరు!”

“రాజపేట”

తలూపుతూ “కళ్ళు మూసుకో. నే చెప్పే వరకు కళ్ళు తెరవకు. నీకు మంచి మందిస్తున్న బలంగా ఉంటావ్.” తెల్లకోటు వేసుకున్నాయన వైపు ఒకసారి చూసి కళ్ళు మూసుకుండు - రాజయ్య. ఇంతలోకి దండ చేయికు ముల్లు గుచ్చుకున్నట్లయింది. “అబ్బ” మూల్గాడు. ‘ఏం కాలేదు’. మందెక్కిస్తా బలానికి అంటూ పక్కవాళ్ళకు సైగ చేశాడు. పదిహేను ఇరవై నిమిషాల తరువాత ఇంక కళ్ళు తెరువు అంటూ లేపి అతని చేతిలో రెండు అరటి పళ్ళు ఇస్తూ “చల్లని కూల్చిడింకు తాగు, కాస్తాగిన తరువాత బయట కూర్చో...” అన్నాడు రాజయ్యతో.

“బకెరా నయా హై! జరా సంబాల్ కే కామ్ నికాల్నా”
పక్కాయనతో అన్నాడు తెల్లకోటు వేసుకున్న పెద్దాయన, అర్ధం కానట్టు
చూసిండు రాజయ్య.

అతన్ని గమనించట్టే ‘బహర్ బిటావో’ మరోసారి అన్నాడు.
బయట పోయి కూర్చో. రమేష్ తో మాట్లాడిన అన్నాడు
మరొకతను. “సరే” అంటూ తలూపుతూ బయటకు వచ్చి కూర్చుండు.
ఇంతలో రమేష్ ‘రాజన్నా పని అయిపోయిందా.’

ఏందో తమ్ముడూ నాకు మందెక్కిచ్చిస్తూ, నేను బాగానే ఉన్న
రోగం లేదు అన్నా వినిపించుకోలేదు.

అది అంతేలే! ఈ కంపెనీ వాళ్ళు ఒకరోజు మనిషిని చూసిన
తరువాత అడ్వాన్సుగ వంద రూపాయలు ఇస్తారు. మూడు
రోజులకొకసారి వచ్చి పోతుండాలి. ఆ పైన రోజుకు నూటయ్యై
ఇస్తారు. నెలకు నాలుగు సార్లు వస్తే భాగానే డబ్బులు వస్తాయి. మిగతా
రోజుల్లో అడ్డా మీద రోజు పని చేసుకుంటే నాలుగు రాళ్ళు
సంపాదించుకోవచ్చు. మళ్ళా ఎల్లుండి వద్దాం పద అంటూ
తీసుకొనిపోయిండు రమేష్.

రెండు, మూడు తడవలు కంపెనీ పోయి వస్తుండూ,
రమేష్ తో దోస్తీ పెరిగింది. వారం రోజుల తరువాత రమేష్ కనబడకుంటే
పాత అడ్డా మీదికి పోయిండు.

“ఏందిరో రాజన్నా! బూరు తీసిన కోడి మాదిరిగ ఐన
ఓందిరో. ఏమైంది జబ్బున పడ్డావా? అడ్డా మీదికి సరిగ్గా రావడం
లేదు. జరం వచ్చిందా, మొగం పీక్కుపోయింది. ఇంటి మీద జాస
మళ్ళిందా ఒక్కరోక్కరో పాత దోస్తులు అడగబట్టిండు”. రాజన్న చెప్పనా,
వద్దా అనుకుంటు ఉంటే.

దుర్గయ్య “ఏంది రాజయ్యా ఏమైందిరా ఇన్ని రోజులు ఏడ్చి
పోయినవ్.

రాజన్న జరిగిందంతా చెప్పిండు.

‘ఓ నాయినో! రమేష్ గాడి దోస్తీ పట్టినవ్గా ఇంకా నయం
బతికి బయట పడ్డావ్. నిన్ను ఆ కసాయివాళ్ళకు అమ్మిండురా
బద్దావ్ గాడు. నీ అమాయకతనాన్ని చూసి “కిడ్నీ” తీసుకొనే కంపెనీకి
తీసుకుపోయిండు. అనుమానం వచ్చి రాజయ్య పొట్ట కింద చూసిండు.
బాగానే వుండి కోసినట్టు లేదు. హమ్మయ్య నీ తక్కిర్ బాగుంది” అన్నాడు
లతీఫ్ సాబు.

“ఏందే ఏమంటున్నావో నాకేం సమజ్ కావడం లేదు.”

‘ఇంకా ఏం చెప్పనా తమ్మీ. నీ పొట్ట కోసి నీ కిడ్నీ నీకు
తెలియకుండా తీసుకుంటారు. ఆ కంపెనీ దగుల్బాజీ కంపెనీ.
దొంగతనంగా కిడ్నీలు అమ్ముతారు పెద్ద మొత్తాలకు’, మరి వీళ్ళకో
ఏదో కొంత డబ్బు మొగాన పడేస్తారు” అన్నాడు దుర్గయ్య రాజయ్య
కేసి జాలిగా చూస్తూ.

ఇంతలో పేపరు చేతిలో పట్టుకొని అన్నా ఇది ఇనండి,
కుల్షాయిగూడాలో, హబ్లిగూడాలోని కంపెనీలపై పోలీసు దాడి చేసి
అందర్ని పట్టుకున్నారంటూ కిడ్నీలు అమ్ముతున్నారని తెల్చి అమాయకుల
పొట్టలు కోస్తున్నారని తెలుసుకొని బందోబస్తుతో వచ్చి పోలీసు ఆ
కంపెనీ వాండ్లను పట్టుకొని, సీలు చేసిసంబం మల్లేష్ పేపరులో
వివరాలు చెప్పిండి అక్కడి వాళ్ళకు.

“ఓ నాయినో ఎంత దగా పడినాను. నీ పట్నం వద్దు, నీ
అడ్డా వద్దు దుర్గన్నా మా వూరికి పోతనే ఆడనే నేల తల్లిని నమ్ముకొని
కలో, గంజో తాగి బదుకుతా, కళ్ళు తుడుచుకుంటూ వస్తా! మా
వూరికి, మా పల్లెకు పోతున్న మీ అందరికీ దండాలు.”

రాజయ్య అమ్మ ఒడిలోకి చేరుతున్న సంబరంగా పల్లె తల్లి
బాట పట్టిండు.

కష్టించే కార్మికుడా
చమటోచ్చే శ్రామికుడా
కార్మానాల యాజమాన్యాలు
గడించేరు కోటి లాభాలు
కూలి డబ్బులకే జీవితాన్ని
ఫణంగ బెట్టేవు, నీ శక్తిసంత
ధారబోసేటి ఓరోరి కార్మికా

నా కలం - నీ గళం

గురజాడ విజయశ్రీ

||కష్టించే||

పోరాటం చేయరా, నీ
హక్కులు సాధించరా
పొట్టకూటికే జాలని
రోజు కూలి నీదిరా

||కష్టించే||

ముందు బ్రతుకు భారం
వెనుక అప్పుల ఖేదం
అందుకే మేలుకో, వీరుడవై
విజృంభించరా

||కష్టించే||

కార్మికుడు లేని కర్మాగారం
జీవంలేని కళేబరం
శోధించి సాధించుకోరా
నీ హక్కులు కార్మికా

||కష్టించే||

నీ శ్రమయే నీ శక్తి
నీ శ్రమయే నీ దైవం
నీ శ్రమయే నీ ఊపిరి
నీ శ్రమయే నీ బ్రతుకు
అక్షర సత్యమిది కార్మికా

||కష్టించే||

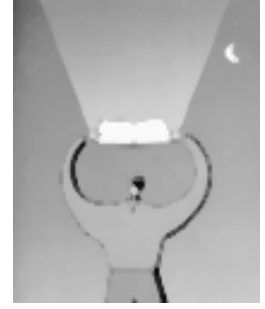
చిన్నోడ్ని జీతగాడ్ని జేస్తే
విద్యా చట్టమొకటుందిరా
నిన్ను నేరస్తుడ్ని జేసి
శిక్ష వేసేను కార్మికా

||కష్టించే||

నా కలం సహకరిస్తుంది
నీ గళం విప్పురా
కవి కలం, కార్మిక గళం
ఘన విజయం తధ్యమురా

||కష్టించే||

అందని చందమామ

(10)

డా॥ కాసుల లింగారెడ్డి

(గత సంచిక తరువాయి)

ఫైవ్ స్టార్ గదిల ఒక రాత్రికి
స్టారిమేజ్ లక్షల్ని తనలోకి కార్చుకుంటది-
రాజ్య భోషాణం నింపే
రహస్యతంత్ర రచన సూపర్ హిట్-
గజ్జాల్ల బయల్దానిన ఉరుములు
అంగంమీద మొలిచిన కురుపులు
అసంఖ్యాక అల్పర్లు
ఎస్టిడితో జేబుకు చిల్లు-
ఒళ్లు గుల్ల-
వీర్యపు ఫౌంటెన్ల ఎదిగిన
వెనేరియల్ వ్యాధులు
పల్లె పల్లెనూ అంటుకుంటవి-
ఆరోగ్య సంపదని దోచుకుంటవి-
హ్యూమర్ ల్ సెల్యులార్ ఇమ్మునిటీ
సర్వైవల్ ఆఫ్ ది ఫిట్టెస్ట్-
జీవ పరిణామ సాగరమధనంలో
ప్రకృతి ప్రసాదించిన అమృతకలశం అది-
అదిగదిగో అక్కడే ఎగజిమ్యూస్ ఎయిడ్స్ విషం-
అభినవ సురాగ్రేసరుడు అమెరికోడు
అసమ పంపకాల దౌంగాటలో
మింగించిన హోలాహలం-
వాడి హోమోల కామక్రీడల్లో మొగ్గతొడిగి
సరళీకరణలో సరుకులు దిగుమతి అయినట్టు
దేశదేశాల టూరిస్టు సెంటర్ల తిష్టవెట్టింది-
అమాయకత్వంతోనో
ఆదమరిచిన వ్యామోహంలోనో
కామపు ప్రకోపానికి కనురెప్పలు మూతవడ్డప్పుడో
ఒక అసాధారణ
నిర్లక్ష్యపు ట్రాన్స్ ప్యూజన్ కాసుకగానో
కోయని బొడ్డుమీది అమృతనంగానో
తెలివి తప్పిన సూదిమొసమీది నుంచి
జారిపడ్డప్పుడో
దేహం సాంక్రమిక వ్యాధుల
సంకురాతిరి జాతరైతది-
కపోసిస్ సార్కోమా
ఆయుస్సుని మింగి మీసం మెలేస్తది-
ఉత్పాదకతని శిఖరాగ్రానికి చేర్చే
యవ్వనాల హార్నపవరు హరితవనం
పల్చబడి పచ్చదనం కోల్పోతది-

అకాలపు నడిఎండలో చెలరేగిన సుడిగాలులకు
దేశ దేశమంతా
చెట్లు కూలుతున్న ధృశ్యం అవిష్కృతమైతది-
మందులు వేసుకోమని
నాకో (ఎన్ జిసిఓ) నిన్ను ఊదరగొడ్తది-
సరుకుల మూట భుజానేసుకొని
'కీ' క్లినిక్ ల బేహారి బయల్దేరుతదు-
హెచ్.ఐ.వి. అంటే ఎయిడ్స్ గాదు
'ఎయిడ్స్ అంటే మరణం కాదు'
ఛాయ్ (chai)ల సంతలో వైద్యుల హోరు-
మర్మమంతా మందుల వ్యాపారమే-
మాయరోగాన్ని మా కంటించిన
మాయల మాంత్రికుడా!
మందులుగొనిపిచ్చి జేబులు కొల్లడొడ్తున్న ధూర్త వ్యాపారీ!
నివారణ మీద నీ ధృష్టెందుకు పెట్టవురా?
శవాల మీద పేలాలేరుడు ఎందుకు మానవురా?
రజతోత్సవ జన్మదిన సంబురాన
మరింత రంగుదేలి
అరకోటిని పుక్కిట పట్టింది-
NACP ఒకటోసారి
NACP రెండో సారి
NACP మూడోసారి
వేలంపాట బాట తప్ప
మరేమీ ఎరుగని కుంభకర్ణా!
నీ నాకో సాక్సు (SACS) ల పేరుకు పోయిన
అవినీతి రోత చూడు-
మానవ రోగనిరోధక శక్తి నాశనక్రిమి
మర్మాంగాల మీద
మరణపు ఆటోగ్రాఫ్-
Health for all by 2000 Ad
ఒక అందని చందమామ-
STD- Sexually Transmitted Diseases
NACO- National Aids Control Organisation
SACS- State Aids Control Societies
CHAI Clinton Foundation HIV/AIDS Initiative
NACP- National Aids Control Programme
NACP-1: 1992-1998
NACP-2: 1998-2006
NACP-3: 2006 onwards.

శక్తి, సంస్కృతి వృషభ చిత్ర విన్యాసం

గిరిధర్ గాడ్

వృషభం అంటే బలానికి సంకేతం. ఆ బలాన్ని దర్శించి, సంపూర్ణంగా ఆస్వాదించా లంటే ఎడ్ల పండేలకు మించిన అవకాశం మరేదీ ఉండదు. కృష్ణా జిల్లా, ఆత్మూరు గ్రామంలో ఎడ్లపండేలను చూసిన తర్వాతనే తనకు ఈ చిత్ర రచన చేయాలన్న ప్రేరణ కలిగిందని గిరిధర్ చెబుతున్నారు.

గుడిపూడి విజయరావు

భారతీయ సంస్కృతి, సంప్రదాయాలను అమితంగా అభిమానించే చేయితిరిగిన చిత్రకారుడు గిరిధర్ గాడ్ వృషభ-1 సీరీస్ తో ఇప్పుడు మన ముందుకొచ్చాడు. గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థలో పశుసంపదకు అద్వితీయ స్థానం ఉంది. వ్యవసాయ పనుల్లో అవి తమ శక్తిని ధారపోయడంతో పాటు, పాలు, తదితర ఆహారాన్ని అందించి ప్రజలకు ఆయు రారోగ్యాలను ప్రసాదిస్తున్నాయి. ఇలాంటి పశుసంపదకు మూలాధారమైనది గోమాత. అందుచేతనే గోవులు ఈ భూమిపై పవిత్రంగా పూజించబడుతున్నాయి. ఈ అంశాలన్నింటినీ తనదైన వాహాశక్తితో, పలు రకాల మీడియాలో, ఒరిజినాలిటీ ఉట్టిపడే దాదాపు వంద పెయింటింగులు, డ్రాయింగులతో

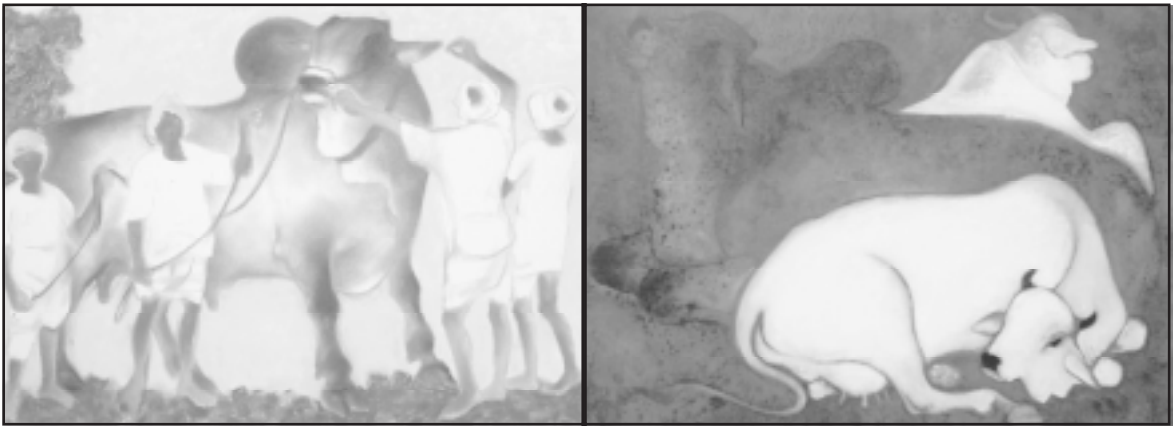
సాక్షాత్కరింపచేశాడు గిరిధర్. 2007 డిసెంబరు 28న హైదరాబాదు కళాహిత ఆర్ట్ ఫౌండేషన్ గ్యాలరీలో ప్రారంభమయిన ఈ ప్రదర్శన 2008 జనవరి 17 వరకు కొనసాగింది.

వృషభం అంటే బలానికి సంకేతం. ఆ బలాన్ని దర్శించి, సంపూర్ణంగా ఆస్వాదించా లంటే ఎడ్ల పండేలకు మించిన అవకాశం మరేదీ ఉండదు. కృష్ణా జిల్లా, ఆత్మూరు గ్రామంలో ఎడ్లపండేలను చూసిన తర్వాతనే తనకు ఈ చిత్ర రచన చేయాలన్న ప్రేరణ కలిగిందని గిరిధర్ చెబుతున్నారు. ఒంగోలు జాతి ఎడ్ల ఆధ్రులకే గర్వకారణం. వ్యవసాయంలోనే ఎడ్లలను వినియోగించడం దాదాపు కనుమరుగవుతున్న నేపథ్యంలో, అంతర్జాతీయ ఖ్యాతి గాంచిన ఒంగోలు జాతి ఎడ్లను ఇలాంటి పోటీల్లో మాత్రమే చూడగలం.

వాటి దర్జా, దర్బం, ఆ హోయలు చూసి ఆనందించిన వారికే అర్థమవుతాయి. కాని అలాంటి అనుభూతిని ప్రతి ఒక్కరికి కలిగిస్తున్నారు తన చిత్రాల ద్వారా గిరిధర్ గాడ్.

అంతేకాదు, ఆ పోటీలను ప్రత్యక్షంగా చూసినవారికి సైతం తెలియని అద్భుతమైన భంగిమలతో వృషభాలను ఎంతో ప్రతిభావంతంగా చిత్రించారు గిరిధర్. ఈ భంగిమలు ఆ పోటీల వద్ద కెమేరా పట్టుకు నిలబడితే లభించేవి కావు. వాటిని గిరిధర్ తన వాహా శక్తితో సృష్టించకలిగారు. వృషభాల స్వరూప, స్వభావాలను లోతుగా అధ్యయనం చేసి, వాటిని తాను చూపించదలుచుకున్న రీతిలో చిత్రాలుగా మలిచారు. ఆయా స్వభావాలను ఏ మీడియంలో అయితే చక్కగా వ్యక్తీకరించవచ్చునో ఆ మీడియంనే వాడటం ఈ చిత్రాలలో మరొక విశేషం. వృషభాలలో ఉండే వేగాన్ని వ్యక్తం చేయడానికి ఆయన వాటర్ కలర్స్ ను ప్రధానంగా వినియోగించు కున్నారు. రీవి, దర్బాలను వ్యక్తం చేయడానికి ఆక్రిలిక్ వర్ణాలను వినియోగించుకున్నారు. చార్కోల్, పెన్సిల్స్, పేస్టల్స్, క్రయాన్స్, ఇండియన్ ఇంక్- ఇలా అనేక రకాల మీడియాలను ఆయన సందర్భానుసారం చేపట్టారు.

లేగలు, కోడెలు, ఎడ్లులు- ఇలా అన్ని రకాలను చిత్రించడమే కాకుండా మొత్తం గ్రామీణ పశుసంపదలో భాగమైన బర్రెలు, దున్నులు, మేకలు మొదలైన వాటిని గిరిధర్ చిత్రరూపాలలో పొందుపరిచారు. ఇక్కడ గంగిరెడ్డులూ కనిపిస్తాయి. ఈ సీరీస్ లో తాను చూసింది చూసినట్లు ఎలాంటి నిగూఢార్థాలు లేకుండా చెప్పదలుచుకున్నట్లు గిరిధర్ అంటున్న దానిలో నిజం లేదు. ఒక వ్యక్తి

యథాలాపంగా చూస్తున్నా దానిపై ఆ వ్యక్తి నేపథ్యం, అవగాహనా శక్తి ప్రభావం తప్పకుండా ఉంటుంది. అదే గిరిధర్ చిత్రాలలోనూ వ్యక్తమయింది. కామధేనువు చిత్రం, భక్తి శ్రద్ధలతో పూజిస్తున్న స్త్రీమూర్తులను గోవులోనే ఇమిడ్చిన చిత్రం, శివుడి వాహనమైన నందిశ్వరుడితో గణేశుని సయ్యాటలు-లాంటి చిత్రాలు ఒక ఎత్తు. వృషభరాజం, మృగరాజం కలిసి వెలిసి ఉన్న చిత్రం, పోట్లగిత్తను లొంగదీసుకుంటున్న వస్త్రాదు చిత్రం లాంటివి మరొక ఎత్తు. పోట్ల గిత్తను లొంగదీసుకునే చిత్రంలో వస్త్రాదు కన్నా పోట్లగిత్త బలాన్నే ప్రముఖంగా చూపించడం

విశేషం. అంతే కాదు నేపథ్యంలో ఎడల పందేలవద్ద వాతావరణాన్ని చూపించిన చిత్రం, అలాగే ప్రస్తుతం పశుపోషణ

తీరుతెన్నులు, వాటిని లారీలలో తరలించడంతో సహా- చూపించిన చిత్రాలు ఆలోచనలు రేకెత్తించేవి.

కేవలం ఎద్దుపైనే ఇన్ని చిత్రాలు చేయాలన్న సాహస నిర్ణయం గిరిధర్ లాంటి వారు మాత్రమే తీసుకోగలరు. పట్టణాలలో విలాసవంతమైన జీవితాన్ని గడపడానికి అన్ని అర్హతలు ఉన్నప్పటికీ గ్రామసీమలతోనే అనుబంధాన్ని కొనసాగిస్తున్న గిరిధర్ విషయంలో ఇది ఆశ్చర్యం కలిగించదు. చిత్రకారునిగా ఆయన ఎంతో ప్రతిభావంతుడు. ఒక్క ఏడాదిలోనే ఆయన మూడు సోలోలు, అది కూడ వివిధ రకాలయిన సబ్జెక్టులతో, రకరకాల మీడియాలతో నిర్వహించడమే దీనికి నిదర్శనం.

అమెరికా ప్రణవాన్ని జపిద్దాం కొత్త భక్తిని నిర్వచిద్దాం

విషకాగిలి -123 (అణుబంధ నానీలు)

వీకటి వీణ గుడ్డిగానాబజానా శృతిలయల్లో పీతల రిఖానా

వల్లభాపురం జనార్దన

కారు వెలుగు సంకెళ్ళ తోడుగు చిగురింతకు దొడ్డిదారి పిడుగు

స్వతంత్ర విదేశాంగ విధానం గాలికి వంతపాటరాగం కాలికి

సముద్రం అంటిస్తుంది తనగుణం సహవాస దోషం లవణరాజు వేషం

పురిపెడుతున్న ఆధిపత్యం సాలీడు అల్లుతున్న కొత్త ఖద్దరు

సార్వభౌమత్వం ఇంగువ గుడ్డ ఆత్మాభిమానం నోటిలో మట్టిగడ్డ

మన పని తీరుకు బుష్ మార్కుల పట్టిక అంగలార్చులకు అగ్నివేదిక

బుష్ బూట్లలో కాళ్ళు పెట్టు జాతి సంపద పరారే రాసిపెట్టు

అణు వియ్యం అందమైన హరివిల్లు మేఘం కోల్పోయింది ఇల్లు

అబ్బో! ఇది పిల్లి, ఎలుకల సంసారం అంతరాత్మదిక జైలుకాపురం

తుమ్మలన్నా దగ్గలన్నా శ్వేతసౌధ అనుమతి పత్రం అవశ్యం

బలిసిన వాడి బిర్యానీ హాసం గంజి టానిక్కుపై వాడిదే ఉపదేశం

అణు సహకార రాజ్యాంగం భూగోళం అరచేతిలో బొంగరం

నా యింట్లో నేనే నీయింట్లో నేనే ఒకటి రెండు మూడు సంకెళ్ళే స్వేచ్ఛ చూడు

ఆధిపత్యాన్ని స్నేహాన్ని బిగించాడా? పగలిపోతుంది బతుకు కంచం

కళ్ళెం తెగిన కరెంటు ఛార్జీలు అణు మైత్రిలో ఎంత వెలుగో

బాసూ - బానిస కరచాలనమా! మల్లినాథా! మరో వ్యాఖ్య రాయి

దాగుడు మూతల "హైదు" అద్దంలో చూడు చెలక స్వేచ్ఛ అదో పచ్చని బీడు

పెద్దన్న యాంత్రిక భ్రమరం పూల బతుకులు దోచే తిమిరం

ఆగింది అలీన సంగీతం అమెరికా తాయిలం అందిందేమో!

గండపెండేరం తొడగాలి నీకు నీ వేలితో నీ కన్నే పొడుచుకున్నందుకు

2007లో తెలుగు కథ : రాశి, వాసి తగ్గుదల?

సమాజాన్ని, జీవితాన్ని నిరంతరం సంక్షోభంలో పడవేస్తున్న వ్యవసాయ సంక్షోభం, ప్రత్యేక ఆర్థిక మండళ్ళు, ఉద్యోగ భద్రత, సాఫ్ట్‌వేర్ జీవితాలు, అసమాన అభివృద్ధి తదితర విషయాలు తెలుగు కథకులు ఇప్పటిదాకా తీసుకుంటున్న వస్తువులు. ఇవేకాక 2007 సంవత్సరంలో జరిగిన భూపోరాటం, భూకుంభ కోణాలు, వాటితో పాటు ముదిగొండ కాల్పులు, వాకపల్లి సంఘటనలని పరిశీలిస్తే ఈ సంవత్సరపు సామాజిక చైతన్యంలో భూమి ప్రధాన పాత్ర వహించిందనేది గ్రహించదగ్గ విషయం. సామాజిక సంబంధాలలో అవిభాజ్యమైన భూసమస్య నేడు కొత్త రూపాన్ని సంతరించు కుని మన ముందుకు వస్తున్నది.

డా॥ కాకుమాని శ్రీనివాసరావు

ఒక తరం తన సామాజిక అవసరాల కోసం తనకు కావలసిన సాహిత్యాన్ని సృష్టించుకుంటుందనేది అందరికీ తెలిసిన విషయమే. గత కొద్దికాలంగా తెలుగు కథ అనేక సమస్యలను ఎదుర్కొంటున్నది. నేడు తెలుగు కథ ఎదుర్కొంటున్న మరొక ముఖ్యమైన సమస్య - సామాజిక చైతన్యం. ఏ యేటి సాహిత్యంలో ఆ యేటి సామాజిక జీవితం ఎందుకు విస్తృతంగా ప్రతిబింబించ లేదంటూ ప్రశ్నించుకోవాలంటూడు కొకు. ఇలాంటివన్నీ పక్కనపెట్టి 2007 సంవత్సరంలో వచ్చిన కథలను పరిశీలిస్తే తెలుగు కథల రాశి, వాసి క్రమేణా తగ్గుతుందనేది నిజం.

సమాజాన్ని, జీవితాన్ని నిరంతరం సంక్షోభంలో పడవేస్తున్న వ్యవసాయ సంక్షోభం, ప్రత్యేక ఆర్థిక మండళ్ళు, ఉద్యోగ భద్రత, సాఫ్ట్‌వేర్ జీవితాలు, అసమాన అభివృద్ధి తదితర విషయాలు తెలుగు కథకులు ఇప్పటిదాకా తీసుకుంటున్న వస్తువులు. ఇవేకాక 2007 సంవత్సరంలో జరిగిన భూపోరాటం, భూకుంభ కోణాలు, వాటితో పాటు ముదిగొండ కాల్పులు, వాకపల్లి సంఘటనలని పరిశీలిస్తే ఈ సంవత్సరపు సామాజిక చైతన్యంలో భూమి ప్రధాన పాత్ర వహించిందనేది గ్రహించదగ్గ విషయం. సామాజిక సంబంధాలలో అవిభాజ్యమైన భూసమస్య నేడు కొత్త రూపాన్ని సంతరించు కుని మన ముందుకు వస్తున్నది.

ఈ పరిణామాలన్నీ మన తెలుగు కథలో సమర్థవంతంగా ప్రతిఫలించాయా అని ప్రశ్నించుకుంటే నిరాశ మిగలక తప్పదు. అంతేగాక నమస్త సామాజిక జీవితం సాహిత్యంలో వ్యక్తం కావాలనుకోవడం అత్యాశే అవుతుందేమో.

మనకున్న తెలుగు పత్రికల్లోని, వెబ్‌సైట్లలోని అన్ని కథలను సేకరించి విశ్లేషించడం ఎవరికైనా దుస్సాధ్యం. నా వ్యాస పరిధిలో రాని మిగతా పత్రికల్లోని ఎన్నో కథలు మిగిలిపోయి వుంటాయి. నాకు అందుబాటులో ఉన్న కొన్ని పత్రికల్లో వచ్చిన కొన్ని కథలను మాత్రమే విశ్లేషించడం జరిగిందని గమనించాలి.

ప్రపంచీకరణ ప్రభావంతో కుల వృత్తులని కోల్పోయినట్లు కనమరుగైన వైనం తెలుగు కథకు కొత్త కాదు. వడ్రంగం చేతి పనికాకుండా పోయి, పరిశ్రమల స్థాయికి చేరాక ఉపాధి కోల్పోయి పనితనం ఉండి, గొప్పగా బతికిన పరమేశాచారి అన్నీ పోగొట్టుకొని ఉరు విడిచి పెట్టిపోయిన వివాదాన్ని చూపెట్టిన కథ-నిషా (మధురాంతకం నరేంద్ర)

ఇక భూమి ప్రధాన పాత్ర వహించిన కథల విషయానికొస్తే ప్రత్యేక ఆర్థిక మండళ్ళు ఏర్పాటుతో కొత్తగా వచ్చి పడిన సంపద వలన బలైపోయిన రైతు కుటుంబం, సంపద వర్యవసానం గురించి గొప్ప సామాజిక స్పృహతో రాసిన కథ భూమి - దుఃఖం (రామా చంద్రమౌళి).

అలాగే ముమ్మరంగా జరుగుతున్న పబ్లిక్ వర్క్ బెండర్లు, నిర్మాణాలలో అవినీతి, అందులోని రాజ్య స్వభావాన్ని గుర్తించి కాల్పనికమైన కథనంతో వ్యంగ్యంగా చెప్పిన కథ వారధి (పాపినేని శివశంకర్). కథా కాలానికి పంజాగుట్ట ఫ్లెటవర్ కూలిపోవడం యాదృచ్ఛికం కాదేమో. అలానే భూముల కార్పొరేటికరణ మూలంగా పెరుగుతున్న ఉద్యోగ అభద్రత, ఉపాధి అవకాశాల పేరుతో జరుగుతున్న మోసం, వాటి వెనక నుండే జీవన విధ్వంసాన్ని తాత్వికమైన ఎత్తుగడతో టి. అజయప్రసాద్ రాసిన కథ బానిసల స్వర్గం.

రాజకీయాలు, పాలనా వ్యవస్థల అవినీతి మూలంగా రైతు పంటను అమ్ముకోవడానికి ఒక్క సంతకం కోసం ఎన్ని యాతనలు పడతారో ఒంగోలు మాండలికంతో రైతు జీవిత సంక్షోభాన్ని గొప్ప సామాజిక వాస్తవికతతో చెప్పిన కథ మొలకవల్లి కోటేశ్వరరావు రాసిన “సంతకాలు”.

ఇకపోతే ముదిగొండ కాల్పులపై జీవన్ రాసిన రక్తక్షరాలు ఉపన్యాసాలతో సాగింది. సామాజిక సంఘటనాన్ని సాహిత్యంగా మలిచి చెప్పటంలో ఈ రచయిత ముందు ముందు మరింత నైపుణ్యాన్ని సాధిస్తాడని ఆశిద్దాం. సంవేదనాత్మకమైన కథనంలో జీవన స్పర్శను మరిచిపోకూడదు.

ముదిగొండ నేపథ్యంలోనుంచే - ఆయుధాలు లేని పోలీసు వ్యవస్థ కావాలి అనే ఆదర్శంతో రాసిన కథ రసాయనం. రచయిత శ్రీశైలం ఆయుధానికి ప్రత్యామ్నయాన్ని ఊహిస్తున్నాడు తప్ప అణచివేత, రాజ్యహింస మూలాలు మారాలని కోరుకోకపోవడం దృక్పథానికి సంబంధించిన విషయంగానే కనిపిస్తుంది.

మక్కా మసీదు పేలుళ్ళు నేపథ్యంలో మసీదుకు వెళ్ళి సమాజు చేసుకోవడానికి కూడా ముస్లింలు ఎలా భయపడుతున్నారో అమ్మ మనసును అలంబనగా చేసుకుని సమకాలిక స్పృహతో రాసిన కథ వేంపల్లి పరీఫ్ ‘జుమ్మా’.

బాబు పట్టిన ఆచార వ్యవహారాలని కాలరాస్తూ పెళ్ళి మానసిక మైందని, బహు భార్యత్వానికి తిలోదకా లివ్వాలని తిరుగుబాటు చేసిన “ఖులా” కథలోనే మూడు పుటలూ కడుపు నింపితే చాలు, రెండో భార్యగానైనా వెళ్ళడానికి సిద్ధపడే ముస్లిం స్త్రీ పేదరికాన్ని అంతర్ధీనంగా, వ్యధాపూరితంగా చెప్పారు రుబీనా పర్వీన్. ఖమ్మం ప్రాంతంలో ముస్లింలు మాట్లాడే తెలుగు యాసలోని సొంపు, సొగసు ఈ కథ ప్రత్యేకత.

మరో ప్రపంచం కోసం కలలు కంటూ నూతన సమాజాన్ని నిర్మించడం కోసం జరిగే సామాజిక ఉద్యమాలు అణచివేతకీ, హింసకీ గురై కోమాలోకి వెళ్ళిపోతున్న నేపథ్యంలో మధ్యతరగతి మార్కెట్ సంస్కృతి వైపు ఆకర్షించ బడి విలువల పతనం దిశగా రూపు దిద్దుకునే క్రమాన్ని చెప్పిన కథ డా॥ పి. చంద్ర శేఖరరావు రాసిన కథ “కొన్ని చినుకులు కురవాలి”.

పుస్తకాల్లో చదువుకున్న పోరాటాల వెంటబడి, బతుకు పోరాటాన్ని మరచిన కొడుకు, మరణించిన తండ్రి హౌసుతో పునరాలోచనలో పడే కథ హెచ్చార్సె “చేతికి రాని కొడుకు”. ఉద్యమ జీవితానికి వెనక ఉండే వివాదాన్ని ఈ కథ చెబితే వెనకబడిన తెలంగాణా పల్లెల్లో ఉద్యమాల మూలంగా సామాన్య ప్రజలు పడే అగచాట్లను విశ్లేషించిన కథ కె.పి. నరేందర్ రాసిన “శత్రువు”.

వర్యావరణ విధ్వంసం అనే ముఖ్యమైన సామాజికాంశాన్ని వస్తువుగా స్వీకరించి చెప్పటంలో విఫలమైన కథ ఎ. ప్రభాకర్ రాసిన హద్దు. ఈ కథలో పాత్రలు ఉపన్యాసాలు వినిపిస్తాయి.

గతంలో అట్టడుగు వరాల ప్రజల కోసం, సాంఘికంగా వారు పైకి రాలేకపోవడం గురించి రావిశాస్త్రి వంటి వారు వర్గ దృక్పథంతో రాశారు. ఇటీవల కొన్ని కథలు దీనికి వ్యతిరేకంగా వస్తున్నాయి. ఇట్లాంటి కథలు ఎలా రాశారని సమీక్షించడం కన్నా ఇలాంటి కథలు ఎందుకు వస్తున్నాయో విశ్లేషిస్తే మరింత ప్రయోజన కరంగా ఉంటుంది. మనిషి జీవితాన్ని నడిపే చోడక శక్తులను గుర్తించకుండా మనిషి జీవితం చెడిపోవడానికి మనిషే కారణం అన్న దృక్పథంతో ఎన్. శ్రీదేవి రాసిన కథ “ఎంతెంత దూరం”. వడపోత లేకుండా చెప్పడం వల్ల అనవసర విషయాలు పెరిగిపోవడం ఈ కథలో మరో లోపం.

విదో కోల్పోయామనే ధోరణి పాఠకుడిలో కలిగించడానికి విఫలయత్నం చేసిన కథ అతడు - మనిషి. తెలుగులో కొన్ని వేల కథల ఘోష ఇదే. ఆ పరంపరలో నుంచి అద్దేపల్లి ప్రభాకర్ రాసిన కథ ఇది. కోల్పోతుండటం దేనివలన జరగుతున్నదో, దాన్ని తిరిగి పొందడానికి ఎటువంటి చైతన్యం కావాలో కథ వెల్లడి చేస్తే బాగుంటుంది. కథలో వర్ణనలు బాగున్నా, కథ అవిష్కరించే చిత్రం పాతదే.

జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తే ఒకే వస్తువుని తీసుకుని రాసినట్లు కనిపించే కథలు, వాటి మధ్య రచయితల దృక్పథాల వల్ల అవి పొందిన రూపాలను గమనించగలం. ఉదాహరణకి పారిశుధ్య కార్మికుణ్ణి కేంద్రంగా తీసుకుని రాసిన కథలు వినోదినీ - బ్లాక్, వాణిశ్రీ రాసిన మాన్ హోల్. బ్లాక్ కథలో అవసరానికి మించిన కథనం ఉందనిపిస్తుంది. అదే విషయాన్ని మాన్ హోల్ సున్నితంగా చెప్పాల్సి నంత మేర చెప్పింది. కొత్తగా తలెత్తుతున్న ప్రాంతీయ అస్తిత్వపు స్పృహను స్త్రీ దృక్కోణం నుంచి బలంగా అవిష్కరించిన కథ మల్లీశ్వరి “పరాయినేల”.

వివాహబంధం స్త్రీ పురుషుల స్వేచ్ఛావర్తనకి ప్రతిబంధకంగా మారిన పరిస్థితుల్లో అందులోనుంచి బయటపడి నప్పుడల్లా స్త్రీని బాధ్యురాలిగా, బాధితురాలిగా చేయటం మనం చూస్తున్నదే. అలాంటి సందర్భాన్ని తీసుకుని మానవీయ కోణంతో పరిష్కార మార్గాలను అన్వేషించిన కథ యాళ్ళ అచ్యుతరామయ్య రాసిన పంజరంలో స్వేచ్ఛ కథ. అంతిమంగా స్వేచ్ఛను కోల్పోయే అనివార్యతను కూడా రచయిత పరిణిత దృక్పథాన్ని సూచిస్తుంది.

మానవ బలహీనతలని పాఠకుడి ముందుంచడం తెలుగు కథకు కొత్త కాదు గాని

— — — — * * * — — — —

గతంలో అట్టడుగు వరాల ప్రజల కోసం, సాంఘికంగా వారు పైకి రాలేక పోవడం గురించి రావిశాస్త్రి వంటి వారు వర్గ దృక్పథంతో రాశారు. ఇటీవల కొన్ని కథలు దీనికి వ్యతిరేకంగా వస్తున్నాయి. ఇట్లాంటి కథలు ఎలా రాశారని సమీక్షించడం కన్నా ఇలాంటి కథలు ఎందుకు వస్తున్నాయో విశ్లేషిస్తే మరింత ప్రయోజనకరంగా ఉంటుంది.

— — — — * * * — — — —

అటువంటి చర్యల వెనుక సంఘర్షణని, తాత్వికతను రమాదేవి ఎందుకు రమ్మంది (అక్కిరాజు భట్టిప్రోలు) కథ ప్రతిఫలించి ఉంటే బాగుండేది. ఈ కథలో రచయిత పాఠకుడికి చేయదల్చుకున్న దిశానిర్దేశం ఏమిటో అర్థం కాదు.

అలానే ఆశల వెలుగుమాల సంచుల్ని భుజాన వేసుకుని అందమైన పడవ ప్రయాణం మొదలు పెట్టాలని కవితాత్మక పద్ధతిలో చెప్పిన విలక్షణమైన కథ పి. సత్యవతి ‘నేనొస్తున్నాను’. చివరికి యువతీ యువకులు ఊపిరాడని జీవితపు ఇరుకులో పడి నిర్జీవమైన బతుకును గడపాల్సి వస్తున్న అనివార్యతను చర్చించే కథ. నిడివి తగ్గిపోవడం చేత ఈ కథ పొందగలిగే సౌందర్యాన్ని పొందలేక పోవడం రచయిత్రీ లోపం కాదేమో.

మనలను సామాజిక పరిణామాలకి అతీతంగా నార్వెకాలికంగా ఆకట్టుకునే వస్తువులు అమ్మ, బాల్యం. కొండంత ఎత్తున్న అమ్మ ప్రేమని సంతానం ఎప్పటికీ చేరలేదని అమ్మ ప్రేమని ఉన్నతీకరిస్తూ సన్నపురెడ్డి వెంకట్రామిరెడ్డి రాసిన అమ్మ ఒక మంచి కథ.

తనకు బాల్యంలో తండ్రి రూపంలో ఎదురైన బాల్య హింస, మళ్ళీ తాను తండ్రి అయ్యాక తన ద్వారా పునరావృతం అయినట్లు చెప్పి బాల్య హింసను రెండు కోణాల్లోంచి చర్చిస్తూ కె.పి. కూర్మనాథ్ కవితాత్మకంగా రాసిన కథ వెన్నెల పడవ. అందమైన చంద్రుడి వెన్నెల లాంటి అద్భుతమైన బాల్యం నక్షత్రాల ఇసుక గూళ్ళు కట్టి మేఘాల నీటి తడి గాలితో పరవశించాలని, బాల్యం పట్ల ఎంతో ప్రేమతో రాసిన కథ ఇది.

ఆధునిక జీవితంలో పెరిగిపోతున్న ఒంటరితనం, దూరం, హృదయాన్ని మరచిపోయి, దేహాన్ని మాత్రమే మిగుల్చుకునే అర్ధరహితమైన అస్తిత్వ కోణాన్ని ఆవిష్కరించారు. కె.ఎ. ముని సురేష్ పిళ్ళై. మానవ సంబంధాలు మళ్ళీ చిగురించాలనే ఆర్తితో సాగిన కథ పూర్ణమూ - నిరంతరమూ.

పుస్తకాధ్యయనంలో సముద్రంలా పేరుకుపోతున్న జ్ఞానసంపదను మధించి

సామాజిక నమస్కలకు వరిష్కారాలు చూపించాలనే తపనను, తన తరం వారసత్వాన్ని అందుకోగలిగేదెవ్వరు? అని ఎదురుచూస్తూ తాను నేర్చుకున్న పుస్తకానుభవం పట్ల ప్రేమని చంపుకోలేక దానికి తన వైయక్తిక సామాజిక జీవితానికి మధ్యన పెరిగే అగాధాన్ని పూడ్చుకుంటూ అందులోని జయాపజయాలను చర్చిస్తూ ఘోషించే సంఘర్షణ పాపినేని శివశంకర్ సముద్రం కథ. ఈ కథలోని స్నేహితుడు ప్రధాన పాత్ర యొక్క పరావర్తనమే తప్ప పేరు కాదు అనిపిస్తుంది.

వ్యాపార సంస్కృతి మూలంగా తగ్గిపోతున్న పుస్తక పఠనం. ముద్రణ రంగంలో ఒకప్పుడు ఉండిన ఎమోషనల్ అటాచ్మెంట్. ఉత్తమ సాహిత్యాభిరుచి వంటి అంశాలను కలబోసి అందించిన కథ చోరగుడి జానన్ “దీనికి పాత సాఫ్ట్వేర్ పనిచేస్తుంది.” కథలో అనేక విషయాలు చెప్పకుండా కథాంశం పట్ల దృష్టిని కేంద్రీకరించి ఉంటే బాగుండేది.

బక్కచిక్కిన బడుగు రైతు వేసిన వరి పంటను ప్రేయసిగా భావిస్తూ, ఫలితం చేతికి రానందుకు, ఆమె చేత మోసగించబడినట్లు రైతు అంతరంగం నేపథ్యంతో రాసిన కథ “సువ్వా నేనూ... ఆ వెన్నెల రాత్రి” (పెద్దింటి అశోక్ కుమార్). వరి మద్దతు ధర కోసం జరిగే సమకాలీన సామాజిక స్పృహను ఈ కథ ప్రతిఫలిస్తుంది. రైతు పంటను ప్రేమించడం బాగానే ఉంది కాని “కులటా! నీకు ఇంతమంది ప్రీయలూ? అని దెప్పటంలో ఔచిత్యం లోపించినట్లయింది.

గోగు శ్యామల రాసిన జాడ కథ అట్టడుగు జీవితాల్లోని కళాత్మకతను, గ్రామీణ దళిత జీవిత చిత్రణను, నిమ్మ కులాల సంస్కృతి గొప్పదనాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది.

ఇవేకాక పోయిన సంవత్సరం వచ్చిన మంచి కథల్లో శారద - ఓటమి, యాళ్ళ అచ్యుత రామయ్య భ్రమ, జూపాక సుభద్ర - సర్పంచెవరు, సుంకోజి దేవేంద్రాచారి అంత్యక్రియలు కూడా చదవదగ్గ మంచి కథలు. ఇతర తెలుగు పత్రికలలో ఇంతకంటే ఇంకా మంచి కథలు వచ్చున్నా వన్న శిల్పాల రిత్యా ఇంతకుమించి పరిధిని దాటకపోవచ్చు. మొత్తంగా చూస్తే ఇంతకు మునుపు మంచి కథలు సృష్టించిన కథకులు కథలు రాయడం, విరమించడం, కొత్త రచయితలు పుట్టే వాతావరణం లేకపోవడం, కథల నిడివి తగ్గడం, మంచి కథలు రాకపోవడానికి ఇతర కారణాలుగా చెప్పుకోవచ్చు. అంతేగాక రాసు రాసు కథ కవిత్వం రాసే సాహిత్యకారులు మిగతా సమాజంతో పనిలేని ఒక ఒంటరి అల్ప సంఖ్యాక సమాహంగా మిగిలిపోయే సందర్భం ఏర్పడనున్నదా అనేది మరొక ప్రశ్న.

ఏనుగు అడవిలోకే పారిపోతుంది

స్టంప్స్ లాంటివి ఏమీ లేకుండానే పిల్లలు వీధిలోనే క్రికెట్ ఆడేస్తున్నారు. అప్పుడప్పుడు ఫోర్, సిక్స్ అంటూ అరుస్తున్నారు. అవుటైనప్పుడు మాత్రం, అచ్చం టీవీలో మాదిరిగా గంతులు వేసుకుంటూ చెమ్మచెక్క ఆడుతున్నారు.

డా॥ కె. సుభాషిణి

పూలు కడుతూనే మీనాక్షమ్మ ఒక కన్ను పిల్లల మీద వుంచింది. బాల్ కాంపౌండ్ లో పడింది అని చెప్పి లోపలికి వచ్చి ఎక్కడ జామకాయలు తెంపుకుపోతారో అని ఆవిడ భయం.

“అవ్వా! చైతన్యవుందా..?” ఇద్దరమ్మాయిలు గేట్ తీసికొని లోపలికి వచ్చారు. ఆ పిలుపుకోసమే ఎదురు చూస్తున్న చైతన్య “వస్తున్నా” అని లోపలి నుండే కేకపెట్టింది. వేడిపాలు గబగబ తాగలేక నాలుక కాల్చుకుంది.

“మా చైతూతో ఏం పనిరా మీకు” అద్దాలు కిందికి దించి కళ్లు పైకిత్తి చైతన్య ఫ్రెండ్స్ ను చూసింది మీనాక్షమ.

“రింగ్ ఆడుకుందామని...” తేజ మెల్లగా చెప్పింది.

నీతో నాకేం పని అన్నట్టు చరిత యింటి లోపలికి తొంగి చూసింది. “ఆడుకోవడం తప్ప మీకు యింకా వేరే పనేమీ లేదా? మా చైతూ రాదు గాని మీరు పొండి.”

ఆమెను ఏమీ అనలేక బిక్కముఖం వేసుకొని వెనక్కు తిరిగారు. పోతున్న వాళ్ళను పిలిచి కొన్ని పూలు తెంపి యిద్దరికి యిచ్చింది.

రింగ్ కోసం వెదుకుతున్న చైతన్యకు అన్ని వినిపిస్తున్నాయి. మీనాక్షమ్మ మాటలకు ఆ పిల్లముఖం చిన్నబోయింది. బయటికి వచ్చి ఫ్రెండ్స్ కు ముఖం చూపించడానికి సిగ్గు పడింది. గోళ్లు కొరుక్కుంటూ లోపలే వుండిపోయింది. సాయంకాలం హోమ్ వర్క్ త్వరగా పూర్తి చేసుకొని రింగ్, క్యారమ్స్ ఆడుకోవాలని, ప్రొద్దున స్కూల్ కు పోయేటప్పుడే ప్లాను చేసుకున్నారు. దానికి తోడు తమయింట్లో పిచ్చలపీట వుందని.. తను నేర్చుకున్నానని... చైతన్యకు కూడా నేర్పిస్తానని చరిత ఆశపెట్టింది. ఒక్క గద్దెంపుతో వుత్సాహం అంతా పటాపంచల్ తనను, తన ఫ్రెండ్స్ ను యిబ్బంది పెట్టిన జేజి మీద పీకల దాకా కోపం వచ్చింది. అయితే ఎప్పుడు కూడ జేజిని ఎదిరించి మాట్లాడకూడదు అని శ్రీదేవి ఆదేశం.

కాలుగాలిన పిల్లిలాగా వాకిలి దగ్గర తచ్చాడుతున్న చైతన్యను చూసిన మీనాక్షమ్మకు పరిస్థితి అర్థం అయ్యింది.

“చైతూ ఏం చేస్తున్నావ్ యిట్రా..” ఎదురుగా వచ్చి నిల్చుకుంది, కాని ఏం మాట్లాడకుండా వాళ్ళ జేజి వైపు కొరకొర చూసింది.

“రేపు నెల్లోనే కదా నీ పుట్టినరోజు. ఈసారికి ఏం డ్రస్ కుట్టించుకుంటావ్ పట్టులంగా కొనిస్తున్నా? ఎటూ ముందుది పైకి అయిపోయింది. ఉగాదప్పుడు చేయించిన జడకుచ్చులు పెట్టుకొని పట్టులంగా వేసుకుంటే బ్రమ్మాండంగా వుంటుంది. ఏమంటావ్...”

జేజి మీద వున్న కోపం మంచులాగా కరిగింది. కళ్లు మిలమిల మెరిశాయి.

‘ అమ్మకు చెప్పు జేజి... తొందరగా తెమ్మని...’

“చెప్తాలే...ఎటూ నాగుల చవితీ వస్తోంది కదా? నాగులుకు చీర పెట్టాలి. మీ అమ్మను కూడా చీర తెచ్చుకొమ్మని డబ్బులిస్తాను..”

మీనాక్షమ్మ తనకు వచ్చే పెన్షన్లో సగంపైనే కూతుర్లు, కొడుకు పిల్లల కోసం ఖర్చు పెట్టేంటుంది. మిగిలినది పోస్టాఫీసులో ఆర్.డి వేస్తుంది. అది మెచ్చ్యార్ అయి వచ్చే డబ్బులతో చైతన్యకోసం బంగారం కొని తీసిపెట్టుంటుంది.

“అక్కకు అయితే అన్నీ చేయిస్తుంటావ్,,, మరి నాకో?... అని నిఖిల్ పేచి పెట్టినప్పుడు...

“బంగారంతో నీకేమీ పనిరా! ఈ యింటికి మగ పిల్లోనివే నువ్వొక్కనివే. అక్కకు పెండ్లి చేసి పంపితే... యింక అంతా నీదే... ఈ యిల్లు మనూర్లో పరిమడి అవన్నీ నీకేరా నాయనా..” అని ముద్దు చేస్తుంటుంది.

పట్టులంగా ఎప్పుడెప్పుడు తెచ్చు కుందామా అని చైతన్యకు తొందరగా వుంది. “డబ్బులు యిప్పుడే యిస్తావా జేజి? అమ్మను పిలిచేదా మరి.”

“మీ అమ్మ పనిమీద వున్నట్టుంది. రేపు శుక్రారం కదా! పటాలు అవి తుడుస్తుంటుంది. తర్వాతనే చెప్తాలే కాని... కొంచెం ఈ పూలు అందిస్తావా... పని చెప్పేసరికి రింగ్, పిచ్చలపీట గుర్తుకు వచ్చాయి. చైతన్యకు దాంతో అంతవరకు కరిగిపోయిన కోపం మళ్లీ గడ్డకట్టసాగింది.

“పో.. జేజి... నేను చదువుకోవాల...” రక్కన లేచి నిలబడింది. ఆడుకోనీకుండా చేసింది చాలక... పూలు అందియ్యాలంట పూలు. ఏం పనిలేదు జేజికి... పూలన్నా తెంపి దేవునికి పెట్టుంది. ఎంత బాగుంటాయి. చెట్టుమీద పూలు వుంటే... ఒక్క పువ్వు వున్నీదు.. చెట్టుమీద” ..కనితో వాకిలిని ధన్మని మూసింది.

చైతన్య కోపాన్ని మీనాక్షమ్మ ఖాతరు చేయలేదు. తనలో తాను నవ్వుకుంది. వాకిలి పడ్డ శబ్దానికి అల్పారాలు, పోకేసులు తుడుస్తున్న శ్రీదేవి పరిగెత్తుకు వచ్చింది.

“ఎందుకింత గట్టిగా వేస్తావ్.. ఏం కావాలివాకిళ్ళు... ఆ ఫోర్స్ కు గోడల్ని పెయింట్ రాలదూ. మెల్లిగా వేయడానికేమే నీకు...” పెయింట్ ఏమన్నా రాలిందేమోనని ఆత్రంగా వెదికింది.

డిజైన్ చెక్కిన ఆ టేకు వాకిలి అంటే శ్రీదేవికి అపురూపం... ఒక్క వాకిలే కాదు. మొత్తం యింటిని, ఇంట్లోని సామానును తన ప్రాణం కంటే ఎక్కువగా చూసుకుంటుంది. దుమ్ముకొంచెం కనిపిస్తే చాలు, వెంటనే దులిపేస్తుంది. పని మనుషులు అయితే సరిగి వూడ్చరు, తుడవరు అని మనిషిని పెట్టుకోకుండా తనే మూల మూలల వంగి తుడుచుకుంటుంది.

“మా కోడలు యిల్లు అద్దంలాగా పెద్దుంది. రోజుకు రెండుసార్లు తుడుస్తుంది” ఇరుగు పొరుగు వాళ్ళతో మీనాక్షమ్మ మురిపెంగా చెప్పుకుంటుంది. అప్పుడప్పుడు వేణు మాత్రం...

“దిన్నమా... అంతగా వంగి వంగి తుడుస్తుంటావ్. ఏముంటుంది. నీ చాదస్తం కాకపోతే..” భార్యను విసుక్కుంటుంటాడు.

“ఇల్లు సరిగ్గా వుంచుకోకపోతే...యింటికి వచ్చినవాళ్లు ఎవరయినా నన్ను అంటారు కాని మిమ్మల్ని అనరు. తిండి లేకపోయినా పర్వాలేదు కాని ఇల్లు మాత్రం నీట్గా వుండాలి నాకు..” అంటూ సమాధానం చెప్తుంది. శ్రీదేవి యింటిపని వంట పనులతోనే మునకలై పోతుంటుంది. చైతన్యకు హోమ్ వర్క్ చేసుకునే సమయంలో ఏదయినా డౌట్ శ్రీదేవిని అడిగితే,

“పనిమీదున్నాను - యిప్పుడు నాకు ఎక్కడ వీలవుతుంది చెప్పు.. కాసేపాగు మీ నాన్న వచ్చాక చెప్తాడు..” కనీసం పుస్తకం వైపు కూడ చూడదు.

అమ్మ నిజంగా బియన్ సి చదివిందా..? అని చైతన్యకు పెద్ద అనుమానం. తల్లి పుస్తకాలు గాని, న్యూస్ పేపర్ గాని చదవడం చైతన్య ఎప్పుడూ చూడలేదు. పొరబాటున చూసినా అది ఇంటి రియర్ డెక్కరేషన్ కు సంబంధించినది అయి వుంటుంది.

కంఠస్తం చేసిన తెలుగు పద్యాలనే తిరిగి గడగడపైకే చదువుతోంది చైతన్య. మనసు మాత్రం చరిత వాళ్లయింటి చుట్టు తిరుగుతోంది.

“చీకటి పడింది.. ఈ పాటికి రింగ్

ఆడటం అయిపోయింటుంది. క్యారమ్స్ స్ట్రాట్ చేసింటారు. యిట్ల యింట్లోనే వుంటే ఏం ప్రాక్టీస్ వుంటుంది. ఇంట్లో తనతో ఆడేవాళ్లు ఎవరున్నారు. ఆ నిఖిల్ గాడు నిమిషం వుండదు యింట్లో ... నాన్నకు ఆదివారం తప్ప వేరే రోజు వీలుకాదు. అమ్మకు ఎప్పుడూ వీలుకాదు. వీళ్లు ఆడరు - బయటికి పోనీరు... చీ..” కనిగా తిట్టుకుంది.

టీ.వి శబ్దానికి హాల్లోకి తొంగి చూసింది. మినాక్షమ్మ శెనక్కాయలు వొలుచుకుంటూ టి.వి. చూస్తోంది.

‘ఆయ్ - ఆ సీరియల్స్ అన్నీ అయిపోయేవరకు జేజి అక్కడనుండి కదలదు.’ చైతన్య మనసు ఎగిరి గంఠేసింది.

శబ్దం లేకుండా రూమ్ నుండి బయటికి వచ్చింది. వంటింట్లోకి వచ్చి నీళ్లు తాగి వెనక వాకిలి గుండా కాంపౌండ్ లోకి అడుగుపెట్టింది. గేట్ తీస్తే శబ్దానికి జేజి లేచి ఎక్కడ వస్తుందోనని భయపడి పక్కంటి కాంపౌండ్ గోడ దూకి వాళ్ళ గేట్లో నుండి ఫ్రెండింటికి పరుగుతీసింది. గస పెట్టుకుంటూ వచ్చిన చైతన్యను చూసి తేజ ముఖం సంతోషంతో వికసించింది.

“దా..దా.. కరెక్ట్ టైమ్ కు వచ్చావ్. ఇప్పుడే పిచ్చల పీట స్టార్ట్ చేస్తున్నాం...”

‘అమ్మయ్య!.. వీళ్లకు నా మీద కోపం లేదన్నమాట.. చైతన్య మనసు తేలిక పడింది.

నల్లగా నిగనిగలాడుతున్న పిచ్చలపీటను అబ్బురంగా చూసింది చైతన్య. చూస్తూనే పాతకాలం నాటి వస్తువు అని తెలిసిపోతుంది. ఆ విషయమే చరితను అడిగింది.

‘అవును! ఇది మా అమ్మమ్మకు వాళ్ల అమ్మవాళ్లు చేయించారంట. సమ్మర్ హోలిడేస్‌లో నంద్యాలకు పోయినప్పుడు.. మా అమ్మమ్మను అడిగి తెచ్చుకున్నాను. మా అమ్మమ్మ పిచ్చలపీట సూపర్ అడుతుంది. తెలుసా..’ కళ్లు తిప్పుతూ వుత్సాహంగా చెప్పింది చరిత.

ఎలా ఆడలో ఆడుతూ చూపించింది. నాలుగు ఆటలు ఆడేసరికి అందులోని టెక్నిక్ చైతన్యకు వంటబట్టేసింది.

‘ఆరే యిది కొంచెం బిజినెస్ ఆట మాదిరిగా వుందే...! ఆశ్చర్యపోయింది చైతన్య.

చక్రవాకం సీరియల్ టైటిల్‌సాంగ్ చెవిలో పడేసరికి ‘అమ్మో జేజి టీవీ చూడడం అయిపోయింటుంది ఎట్లా..’ కంగారుపడింది.

“చరితా... లేట్ అయ్యింది. ఇకనేను యింటికి పోతానే... బాయ్”...

వెనుక వైపు తలుపువేసి వుండడంతో గత్యంతరం లేక ముందు వాకిలి తట్టింది చైతన్య.

అప్పటికే మీనాక్షమ్మ చైతన్య గురించి శ్రీదేవిని ఆరా తీస్తోంది. “ఇంతవరకు వుండే అత్తమ్మా.. వంటింట్లో గిన్నెలు తుడిచి బోర్లించేటప్పుడు కూడా చూశాను. డబ్బాలు తుడిచి పెట్టమని అడిగితే... చదువుకోవాలని చెప్పి తప్పించుకుంది. అదిగో వచ్చింది...” తలుపు తీసింది శ్రీదేవి.

‘చరితా వాళ్లింటికికమ్మా! హోమ్‌వర్క్ ప్రాబ్లమ్స్ నేను టిక్కుపెట్టుకోలేదు. ఏవేవి చేయాలో కనుక్కుందామని..’ అంతకు ముందే ఆలోచించి పెట్టుకున్న అబద్ధం ఆడిసింది.

‘చెప్పిపోవచ్చు కదా...’
“జేజికి చెప్పినా! టీ.వి.లో పడి వినిపించుకోలేదు. నువ్వేమో బాత్రూమ్‌లో వుంటివి..”

మీనాక్షమ్మకు తన బలహీనత తెలుసు. అందుకే మాట మార్చింది. “అయినా టిక్కులు పెట్టుకొని రావడానికి యింతసేపు వుండాలా వాళ్లింట్లో సమాధానం ఏమివ్వాలో తోచక మౌనంగా దిక్కులు చూస్తోంది చైతన్య.

డ్రాయింగ్ బుక్‌లో బొమ్మలకు రంగులు వేసుకుంటున్న నిఖిల్ తలెత్తి చూశాడు. తల్లి, జేజి యిద్దరు కలిసి అక్కను దోపిలాగా నిలబెట్టి గదమాయించడం వాడికి నచ్చలేదు. అవన్నీ అక్కడే వదిలేసి బెడ్‌రూమ్‌లోకి వెళ్ళాడు. పేపర్ చదువుకుంటూనే వేణు అన్ని వింటున్నాడు.

“ఏం పాప .. మాట్లాడవ్..” చైతన్యను మళ్ళీ రెట్టించింది మీనాక్షమ్మ. యిక అబద్ధాలు చెప్పడం వలన లాభం లేదని చైతన్యకు అర్థమయ్యింది.

“కొద్దిసేపు అట్లపోయి వచ్చినందుకే నన్ను అంతగా అరుస్తున్నావే? నిఖిల్‌గాడు ఒక్కక్షణం కూడా యింట్లో వుండడు... వాన్ని ఏమీ అనవే..” రోషంగా అడిగింది. ఎదురుగా నిఖిల్ లేకపోవడంతో... పళ్లు కొరుకుతూ వాడి డ్రాయింగ్ పుస్తకాన్ని కసిగా తొక్కింది.

తనను కూడా తిట్టేస్తారేమో అని నిఖిల్‌కు భయంవేసి వాళ్ల నాన్న పక్కన కూచున్నాడు.

‘వానితో పోటీనా నీకు... మగపిల్లోడు వాడు ... పైగా చిన్నోడు. నువ్వో. రేపో మాపో పెద్ద మనిషివి కూడా అవుతావ్.. రాత్రి ఎనిమిదిన్నర వరకు బయట తిరిగొస్తావా? ఏమనుకుంటారు చూసేవాళ్లు. నిన్ను ఏమీ అనరు. నన్ను మీ అమ్మను అంటారు...’

‘అడుకోడానికి ఎందుకన్నా పోయానా! చైతన్య తనను తాను తిట్టుకుంది. అవమానంతో తల, భుజాలు రెండూ వంగిపోయాయి. చైతన్యను తిట్టే తిట్టేవి నిఖిల్ వినిపించుకోలేదు.

‘తను మగపిల్లోడు. ఏం చేసినా, ఎప్పుడు వచ్చినా అక్క తన మీద ఎన్ని చాడిలు చెప్పినా ఏమీ అనరు...! అని వాడికి దృఢంగా అనిపించింది. ధీమాగా ఊపిరి పీల్చుకోవడంతో ఛాతీ పొంగింది. తల కూడా నిటారుగా పైకి లేచింది.

“అవ్ పాప! అసలు గేట్ శబ్దం కాకుండా ఎట్లు పోతివి.. ఎట్టవస్తావి..”

“పక్కంటి వాళ్ల గేట్‌లో నుండి పోయినా”.. తెగించి నిజం చెప్పింది. కూతురి సమాధానం వేణుకు నవ్వు తెప్పించింది. శ్రీదేవి కంగారుగా అత్తముఖంలోకి చూసింది.

“అవ్వు ... గోడదూకి పోయినావా”... బుగ్గలు నొక్కుకుంది మీనాక్షమ్మ. మళ్ళీ తనే...

‘యిప్పుడే యిట్టుంటే ... రేపొద్దున మా మాట వింటావా? మమ్మల్ని మర్యాదగా బతకనిచ్చేట్టు లేవే? శ్రీదేవి! నీ కూతురు నీ యిష్టం... ఏమన్నా

చేసుకో... పెంచడం చాతకాని వాళ్ళు పిల్లల్ని కనగూడదు...”
విసలేకపోయాడు వేణు. శ్రీదేవికి ఉక్రోషం పొడుచుకు వచ్చింది. ముఖం ఎర్రగా కందిపోయింది. చైతన్య వలన మాట పడవలసి వచ్చినందుకు తట్టుకోలేకపోయింది. ముక్కుపుటాలు అదురుతున్నాయి.

‘నన్ను చంపడానికి పుట్టినట్టుండావ్..’ పళ్లు కొరుకుతూ చెయ్యి ఎత్తింది.

అడ్డం పోయాడు వేణు. భార్య వైపు తీక్షణంగా చూశాడు.
“ఆ చిన్న పిల్లను పట్టుకొని ఎందుకంత రాధాంతం చేస్తారు.

ఏం కొంపలు మునిగి పోయినాయ్..”
వేణు సపోర్టుతో వెయ్యి ఏనుగుల బలం వచ్చినట్టుయ్యింది. చైతన్యకు. వాళ్ల అమ్మ, జేజిపైన ఓ నిర్లక్ష్యపు చూపు వదిలి, విసురుగా బెడ్‌రూమ్‌లోకి పోయింది.

“చూడు.. చూడు ఎట్లు పోతోందో! అడపిల్లకు వుండాల్సిన అణుకువ కొంచెం కూడా లేదు. పిల్లను దండిచ్చుకోవాలని దారిలో పెట్టుకోవాలని తెలీదా నీకు...” మీనాక్షమ్మ కోపం వేణు మీదకు మళ్లింది.

“ఆ.. సర్దే.. నువ్వు అణుకువగా వుండి ఏం సాధిచ్చినావ్? నాయన నిన్ను ఎంత నెత్తిన పెట్టుకొని చూసుకున్నాడో మేము చూశ్చేదా? నాయనంటే... నువ్వు భయపడేది కాక మమ్మల్ని కూడా ఆయన పేరెత్తితేనే వుచ్చు పోసుకునేంత భయంతో పెంచినావ్. అక్కావాళ్లు ఎప్పుడైనా ఆయన పక్కన కూచోని మాట్లాడినారా? నేను మాత్రం

పిల్లల్ని అట్ల పెంచదల్చుకోలేదు..” తల్లి ఎక్కడ మనసు కష్టపెట్టు కుంటుందో అని నెమ్మదిగా చెప్పాడు వేణు.

అంత జాగ్రత్తగా మాట్లాడినప్పటికీ మీనాక్షమ్మ మనసు నొచ్చుకుంది.

“గుడ్డొచ్చి పిల్లని ఎక్కిరించినట్లుంది. పోయిన తండ్రిని అనే కొడుకుని నిన్నే చూస్తున్నాను. ఆడి పిల్లోలకు మీ నాయన ఏం తక్కువ చేశాడు. తన శక్తి కొద్ది యిచ్చి పెండ్లి చేసి పంపినాడు..”

“ఆ చేసినాడు... చదువు మాన్పించి పదహారేండ్లకే పెండ్లి చేసినాడు..” వ్యంగం, కోపం రెండూ వేణు గొంతులో ధ్వనించాయి. పెండ్లి చేసుకోను.. చదువుకుంటాను. అని చిన్నక్క నాలుగు రోజులు అన్నం తినకుండా ఏడ్చిన ఏడుపు వేణును యిప్పటికీ వెంటాడుతూనే వుంటుంది.

“ఏం చేసింటే మాత్రం యిప్పుడేమయ్యింది..? చెడిపోయినారా ఏమన్నా..! లచ్చణంగా కాపురాలు చేసుకుంటాందారు..”

మీనాక్షమ్మ గొంతులో కించిత్తు గర్వం.

వేణు ఘాటుగా ఏదో అనబోయాడు. కాని శ్రీదేవి ఊరకే వుండు అన్నట్టు సైగ చేయడంతో ఆగిపోయాడు. బలవంతాన ముఖం మీదికి నవ్వు తెచ్చుకొని...

“నరేలేవ్వో... ఇవన్నీ ఎందుకుగాని...నీ మనుమరాల్ని నువ్వే కంట్రోల్లో పెట్టుకో... నాకు చాతకాదు..”

“ఊ... నాకే చెప్పివి? బాగుంది నీ వరస. తండ్రివి - నీ భయమే లేకుంటే మమ్మల్ని లెక్కబెట్టుందా? ఒక్కమాట వినదు. ఒక్క పని చెయ్యదు..”

“ఏం పని చెయ్యాలమ్మా ఆ పాప... మీలాగా చేసిందే చేసుకుంటూ, తుడిచిందే తుడుచుకుంటూ వుండాలా? ఆ పనేదో నాకు చెప్పు, నేను చేస్తాను. పొట్ట కరగడానికి వాకింగ్ పేరిట రోడ్లన్ని తిరిగే బదులు - ఇంట్లో పనిచేస్తే దెబ్బకు కరుగుతుంది..”

“నేను ఏదో చెప్తే...నువ్వు ఏదో మాట్లాడతావేంరా వేణు..? ఇంట్లో యిద్దరం ఆడోళ్లు వుండేది నీతో పని చేయించడానికేనా...” చివరి మాటలు గొణుగుతూ పక్కకు పోయింది మీనాక్షమ్మ.

- - -

అలిగి పడుకున్న చైతన్యను అన్నం తినమని యింట్లో అందరు ఒకటికి రెండుసార్లు పిలిచారు. తిననంటే తినని మొండికేసింది. అప్పటికే నిఖిల్ అన్నం తినడం అయిపోవచ్చింది. అక్క పస్తుతో పడుకోవడం వాడికి బాధ అనిపించింది.

“అమ్మా! అక్క ఈ రోజు అన్నం తినదా? పాపం ఆకలి వెయ్యిదా తనకు..” స్టవ్ తుడుచుకుంటూ శ్రీదేవి వాడి మాటలు పట్టించుకోలేదు. మీనాక్షమ్మ మాత్రం...

“మా నాయనే... నా బంగారుకొండరా నువ్వు... అక్కంటే ఎంత ప్రేమరా నీకు. పెద్దయి అక్కను బాగా చూసుకో...” మెటికలు విరిచింది.

షేటులో అన్నం, పప్పు కలిపి వేణుని సైగ చేసి పిలిచింది.

“మేము పెద్దే తినదు గాని నువ్వే తినిపి ఎట్లనో గట్ట..”

అన్నం తినమని చైతన్యను తట్టిలేపాడు వేణు.

“నాకు వద్దు నాన్నా..” వెక్కిళ్లు పెడుతూనే తల యింకొక వైపుకు తిప్పుకుంది. ఏడ్చి ఏడ్చి ముఖం ఎర్రబడింది. కన్నీళ్లతో దిండు తడిచిపోయింది. కళ్లయితే వుబ్బిపోయాయి.

“ఈమె పోరు నేను పడలేను. నన్ను హాస్టల్లో చేర్పించు నాన్నా..! హాయిగా వుంటాను..” పళ్లు బిగబెట్టి కసిగా చెప్పింది. పెద్దగా నవ్వేశాడు వేణు. నచ్చచెప్పన్న ధోరణిలో “అవన్నీ తర్వాత మాట్లాడుకుందా లే.. ముందు నువ్వులేచి అన్నం తింటే ,, ఓ మంచి కథ చెప్తాను...”

“నువ్వే తినిపించాల..” పరతు పెట్టింది.

“ఓకే. మొదట నువ్వు లేచి ముఖం కడుక్కొని రా పో...”

నీకోసం లేస్తున్నాను అన్నట్టుగా లేచింది. నిఖిల్ను కూడా పిలిచి పక్కన కూచోబెట్టుకొని కథ మొదలు పెట్టాడు వేణు.

“ఒక పెద్ద అడవికి దగ్గరలో చిన్న పల్లె వుండేది. ఆ పల్లెలో ఓ కలవ వ్యాపారి వుండేవాడు. అతని దగ్గర రెండు ఏనుగులే వుండేవి..”

“అడ ఏనుగులా? మగ ఏనుగులా?”

“రెండూ అడ ఏనుగులే... ఒకటి చిన్నది... యింకొకటి పెద్దది..”

“తల్లీ కూతుళ్లా..” ప్రశ్నించింది చైతన్య.

“మరి నాన్న ఏనుగో...” నిఖిల్కు ధర్మసందేహం వచ్చింది.

వీళ్ల ప్రశ్నలు, ఊహలు వింటుంటే వేణుకు ముచ్చటేసింది.

“ఆ వ్యాపారి ఏనుగులతో ఏం చేయించేవాడో తెలుసా? నరికేసిన పెద్ద పెద్ద చెట్ల మొద్దులను

పెద్ద ఏనుగుతో మోయించేవాడు. ఆ ఏనుగుకు యిష్టమైన అరటిపండ్లు, చెఱకుగడలు పెట్టుకుంటూ దాన్ని బాగా చూసుకునేవాడు. పెద్ద ఏనుగు కృతజ్ఞతతో ఏమనకుండా ఎంత పనైనా చేసేది. అదే చిన్న ఏనుగు అయితే అన్నీ తినేది కాని పనిచేసేది కాదు. దానికి యిష్టమైనప్పుడు మాత్రమే చేసేది. మావటివాడు కొట్టడానికి వస్తే తొండంతో ఎత్తి పడేసేది. దానికి బుద్ధి రావాలి అని ఆ వ్యాపారి పెద్ద ఇనుప గొలుసులతో దాన్ని కట్టేసేవాడు-

“మంచి పనిచేశాడు..”

“రేయ్! నువ్వుండరా!...పాపం చిన్నదానితో పని చేయించుకోవచ్చా...?”

“పని చేయకుండా దెబ్బలు ఎందుకు తినేది నాన్నా...”

“ఎందుకు చేస్తుంది నిఖిల్! అడవిలో స్వేచ్ఛగా గుంపులు, గుంపులుగా తిరిగే ఏనుగులు కనిపిస్తుంటాయి. అవి చేసే ఘీంకారాలు వినిపిస్తుంటాయి. వాగులలో, సెలయేళ్లలో స్నానాలు చేస్తూ తొండాలతో నీళ్లు చల్లుకుంటూ ఆడుకోవడం చూస్తూ వుంటుంది. కళ్ల ఎదురుగా తోటి ఏనుగులు అంత స్వేచ్ఛగా తిరగడం కనిపిస్తుంటే... ఒకరి కింద బందీలాగా వుంటూ చెట్ల మొద్దులను మోయమంటే మోస్తుండా చెప్ప..”

“మొయ్యదు..” నిఖిల్ కళ్లలో కనీకనిపించని తడి.

“పని చేయకుండా మొండికేసినప్పడంతా వ్యాపారి చేత దెబ్బలు తినేది. అది చూసి తల్లి ఏనుగు తల్లిడిల్లిపోయేది. ఎందుకు దెబ్బలు తింటావ్... వాళ్లు చెప్పిన పనిచెయ్య.. కోరిన తిండి పెడతారు. యింతకంటే ఏం కావాలి... అని నీతులు చెప్పేది. ఆ పిల్ల ఏనుగు

వాళ్ల అమ్మను భీ కొట్టేది. అమ్మా! నీకు స్వేచ్ఛగా తిరగాలని వుండదా? అసలు ఎట్లువుంటున్నావ్ యిక్కడ అని అడిగేది. దానికి ఆ పెద్ద ఏనుగు స్వేచ్ఛగా తిరిగితే సరిపోతుందా? ఎండలకు, వానలకు బాధపడాలి. యిక్కడ అలాంటి బాధలేం వుండవ్. తిండికోసం వెతుక్కునే కష్టం వుండదు కదా! అని నచ్చచెప్పేది. పిల్ల ఏనుగుకు ఆ మాటలు ఏ మాత్రం రుచించేవి కావు..”

“మరి ఏం చేసింది నాన్నా”

“పట్టుదల మాత్రం వదలేదు. ఒకసారి తెగించి వాళ్ళమ్మతో చెప్పింది. అమ్మా! నేను మాత్రం ఈ గొలుసులన్నీ తెంపుకొని ఎప్పుడో ఒకసారి ఖచ్చితంగా పారిపోతాను. కావాలంటే నువ్వు కూడా వచ్చేయ్.. వెళ్లిపోదాం.. అని ఆ పిల్ల ఏనుగు తన తిరుగులేని నిర్ణయాన్ని చెప్పింది..”

కథ ముగించాడు వేణు.

“యితకు అది పారిపోయిందా నాన్నా..” చైతన్య ఆత్రంగా అడిగింది.”

“ఖచ్చితంగా..! ఏనుగును ఆపడం ఎవరితరమవుతుంది..!”

“పోయేటప్పుడు ... ఆ వ్యాపారిని తుక్కు తుక్కు చేసిపోతే బాగుంటుంది. కసిగా అన్నాడు నిఖిల్.

మధ్య మధ్యలో మీనాక్షమ్మ చారన్నం, పెరుగన్నం గిన్నెలు, వేణు చేతికి అందించి పోయింది. అన్నం తినిపించుకుంటూ ఓపిగ్గా

కథలు చెప్పే కొడుకుని ఆశ్చర్యంగా నమ్మలేనట్టుగా చూస్తుంది. ఆ క్షణంలో కొడుకు అపురూపంగా కనిపిస్తుంటాడు.

వేణును భోజనానికి రమ్మని శ్రీదేవి అప్పటికే రెండుసార్లు పిలిచింది.

“అక్కా జేజి మాటల్ని పట్టించుకోవద్దు... ఆడుకోటానికి మీ ఫ్రెండ్ వాళ్లింటికి పోతుండు..” చైతన్యకు మాత్రం వినిపించేట్టుగా అన్నాడు..

నిద్ర కళ్లతోనే నిఖిల్ వైపు చూసి నవ్వింది.

రాత్రి నిద్రలో చైతన్య చాలాసార్లు కలవరించింది.

“పిచ్చిలపీట ఆడుదాం...”

“హూ..హూ.. డబ్బాలు తుడవను..”

“అడవిలోకి పారిపోతాను చూడు జేజి..”

పక్క మంచంలో పడుకున్న మీనాక్షమ్మకు ఆ మాటలు

వినిపించాయి కాని అర్థం కాలేదు.

‘ఏమిటో పిల్ల బాగా కలవరిస్తోంది... ఆడపిల్ల యిట్ల

కలవరిస్తే యింకేమయినా వుందా... ఎవరిదన్నా దిష్టి తగిలిందో

ఏమో... పొద్దున లేస్తూనే దిష్టి తియ్యాల...! అటు పక్కకు తిరిగి పడుకుంది.

మరణం తరువాత

మంచినీ గాలించడం మామూలే!

మరి నిజం తెలిసి తెలిసి

నేతి బీరకాయలో

నెయ్యిని చూపే ప్రయత్నమెందుకు?

వెలుగన్నదే లేని చరిత్ర బొరియల్లోకి

చొరబడటమే పెద్ద సాహసం!

నీచమైన గతాన్నంతగా తోడిపోసినా

గాయపడిన జ్ఞాపకాలన్నీ

రక్తసిక్తమై వెక్కిరిస్తూనే ఉంటాయి

శవాల నెగళ్లతో చలి కాగిన ముసలి నక్క

నమిలి ఊసిన ఎముకల గూళ్లు

గావుపట్టి జీవాల

వెచ్చని నెత్తురు పీల్చిన మృగం

మూతి తుడుచుకున్న ఆనవాళ్లు

అడుగడుగునా చిలుం పట్టిన

పాతకాలపు నాణేలే దర్శనమిస్తూనే ఉంటాయి

పండని పంటకు శిస్తు సాకుతో

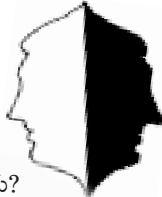
గోళ్లుడ బెరికిన కిరాతకాలు

ఆడదైతే చాలు వాడి కామవాంఛల్ని తీర్చే

బానిసగా మార్చిన వైనాలు

స్త్రవ్యం పిండి మానవతుల

మాతృత్వాన్ని పరీక్షించిన

నిజాన్ని విడిచిన

నైజం వెనుక

పోతగాని

వాడి అంతులేని ఆకృత్యాలు

మెదడు పొరల్లో ఇంకిన మరెన్నో

మాయని గాయాల గుర్తులు

పుట్టలో దాగిన ఊసిళ్ల

గుంపులై ఉపిరికి వస్తుంటాయి

స్మృతి పథం వీడకలలై

లోచూపును ఆవిష్కరించుకున్న గాజుకళ్లలో

గిర్రున తిరిగే కన్నీటి చుక్కలుగా

రాలి పడుతుంటాయి

ఎదిరించిన గుండెల్ని కొరదాలు ముద్దాడితే

చిందిన నెత్తుటితో మరకలైన

గడీల శిథిలమైన గోడలు

పుట్లకొద్ది అరాచకాలను

కథలు కథలుగా వినిపిస్తూనే ఉంటాయి

తిమిరం పరివ్యాప్తమైనప్పుడే

వెలుగుకోసం వెతుకులాట మొదలౌతుంది

భరించలేని బానిసత్వమే

ఉద్యమానికి ఊపిరిపోస్తుంది

నొక్కబడిన గొంతుకలలో

నినాదమై విప్లవిస్తుంది

వాడి ముప్పుర మూకల దౌర్జన్యాలకు

అమానుషంగా అణచబడిన పీడితులై

బలమ్ములు, బందగీలు బంధుకలౌతారు

బండెనక బండి కట్టిన యాదగిరులై

పోరాటాలకు పురుడు పోస్తారు

ప్రపంచ గమనాన్ని కుదిపిన సత్యాన్ని

ఏమార్చటం ఎవరి తరం?

అమరుల రక్తంతో రాయబడిన చరిత్రలెప్పుడూ

బొంకితే మారిపోవు, మసిపూస్తే మాసిపోవు

దోచిన ధాన్యం దాచుకున్న గరిసెలు

కళాత్మక నిర్మాణాలై కనపడతాయా?

ఉరితీసిన వీరుల శవాలు వేలాడిన

కోట గుమ్మాలు

అపురూప కట్టడాలై కనువిందు చేస్తాయా?

పేదజనం మెడలు విరిచి

వెలుగొందిన గుదిబాండలు

అందమైన ఆభరణాలపై అబ్బుర పరుస్తాయా?

తోడేళ్ల వారసత్వాన్ని తోడుకుంటున్న నాలుకే

నియంత్రైనా నీరాజనాలర్పిస్తుంది

ఊసరవెల్లి మాటల వైఖరే

నైజానికి రూపమిచ్చి

నిజరూపం బయటపెడుతుంది.

కవిత

సీ॥ వలువలన్ తొలగించి,
బతుకమ్మ నాడించి
సంబరపడిన పిశాచి యెవడు?
పరువమ్ము పొంగెడు పడతుల చెరపట్టి
మానము దోచు కామాంధుడెవడు?
పచ్చి బాలెంతక పట్టి పచ్చి మదమ్ముతో
మోహాంధుడైనట్టి మూర్ఖుడెవడు?
చెట్టుకు భర్తలన్ కట్టివేసియు భార్య
లను భంగపరచిన రక్కసెవడు?

గీ॥ 'మజ్జిసే ఇత్తెహోద్ ముస్లి' మధిక మవగ
'శుద్ధి సభల'ను నెవ్వండు రద్దుపరచె?
ఆంగ్ల ప్రభువులకును మంగళారతులిడి
హిందువుల తుడ్డివేయగా నెవడు పూనె?
వాని, స్వాభిమానము గల వాడెవండు
నెత్తికెక్కించుకాను? ఎట్టి యెత్తుయిద్ది!??

సీ॥ నెలలు నిండని శిశువులను పైకి విసిరి
కత్తిసడ్డము పెట్టు కంసుడెవడు?
మూడు కాళుల వారముండు వెన్నకు తర్మి
పిట్టల వలె కాల్చు వేటరెవడు?
కాళ్ళు రెక్కలు కట్టి, గడ్డి వామిన వేయు
లాక్షాగృహంపు నిర్మాతయెవడు?
వెన్నాడి వెంటాడి పిల్ల తల్లుల చీరె
కొంగులాగిన కీచకుండెవడు?

గీ॥ తూర్పు సంద్రాస
కత్తి ముంతును యటంచు
ఊచకోతకు దిగినట్టి నీచుడెవడు?
కర్మశపు రజాకార్లపై కలము దూయు
పాత్రికేయుని బలిగొన్న పాపియెవడు?
అట్టి వాని మెచ్చును నొక్క అర్చకుండు!!!
ద్రుపదు పుత్రిక మరచునే దుస్సు సేను???

సీ॥ ఊర్లకూర్లను బూది యొనరించు భస్మాను
రులను పోషించిన నెలవు యేడ?
జనవాసముల వీడి వనవాసముంబట్టి
బ్రతుకు మోసిన పల్లె ప్రజలు యేడ?
గడియ గడియకెన్ని గండమ్ములోయని
గడగడలాడిన పుడమియేడ?
కుచ్చు టోపిలెపుడు వచ్చి పడునొయని
నిద్ర మర్చిన వారి నిలయమేడ?

గీ॥ ఏడయేడన్న నైజాము యేలుబడిన
మగ్గు హైదరా బా, దది అగ్గి కొలిమి!!
చెమట నెత్తురు నీళ్ళుగా జేసి పసిడి
పంట పండించు వారి దౌర్భాగ్యమిద్ది!!!

నైజాము బూజు

వెలపాటి రామరెడ్డి

ప్రజలకు హితమైన ప్రభుత కార్యాలేడ?
గోరీలే బ్రెజరీని కొల్లగొట్ట!

గీ॥ అట్టి రాజ్యమే కావలెనయ్య నేడు?
నీడు సమకాలికుల దురదృష్టమెంతని!!
ప్రజల రాజ్యాలు లోకాన ప్రబలుచుండ
అప్పటి నిరంకుశమున కాహ్వనముటనె!!?

సీ॥ పనికి తగినయట్టి ఫలితమొక్కడ వచ్చె?
వెట్టి చాకిరి యంత విస్తరింప!
సమభావమెప్పుడు
సుమయించినది? స్వారి
బండ్ల ముందర, వెన్న పరుగులుండ!

పండిన పంటలు వచ్చెనింటికెప్పుడు?
'పన్నులు', 'రఖములు' వెన్ను విరియ!
కాలమ్ముతో పాటు 'కలుపు' 'నా'ల్లెక్కడ?
దొర 'చేరి'లో పనులో పెరిగిపోవ!

గీ॥ రెక్క డొక్కలు జమిలిగా బక్కబిక్కె!
ప్రభుత పెంచు రజాకార్ల వ్యధలు మించె!
నలుబడిలలోన తెలంగాణ శిలువ నెక్కె!
చంద్రవంకయ్యో నొక నిండు చందమామ!!

సీ॥ ఎర్రకోట పయన ఎగిరేతు నా జెండ
యని ప్రగల్భాలు పల్కినదెవండు?
నేను మాత్రమే ప్రభున్,
మీరంత భృత్యులం
చెప్పడు యిల్లెక్కె చెప్పుకొనెను?
దక్కనులోని నాదొక్క రాజ్యము చాలు
ఇస్లమైజ్ చేయ, సంచెవ్వడనెను?
ప్రతి రోజు తన పేర ప్రార్థనల్ చేయించ
బళ్ళన్నీటికి హుకుమ్ పంపెనెవడు?

గీ॥ అర్ధమాసపు నెలవు మొహర్రమునకు
యిచ్చె! శుక్రవారము నెలవిచ్చె : నెవడు?
దసర మొహరంలు కలిసిన తరుణమందు
బ్యాసు చేసి దసర ఉత్సవాలనెవడు?
అట్టి రాజును పొగడుటేమన్న సబబె!!??

సీ॥ ప్రజల బ్రతుకు సుఖవంతమా? యెప్పుడు
దొర దోపిడికి దార్లు తెరచియుండ?
మత సహనమేడ జతగూడె ప్రభుతకు
ఆర్య సమాజము నణచివేయ?
చదువు సందెలు యేడ చక్కగా సాగెను?
అక్షరాస్యత నూటికారు ఉండ

సీ॥ రాజాజ్ఞ యెప్పడైన లభియించినే నాడు
తెలుగు మీద్యము బళ్ళు తెరచుటకును?
'తెలుగు', 'గాంధ్ర' శబ్దాల తేనిచ్చెనే, తెల్లు
పత్రిక పేరున ప్రభుతయపుడు!
తెలుగు పత్రిక చేత గల వారలెవరైన
స్వేచ్ఛగా తిరిగిరే పేరుకైన?
షేర్షాణి, ఫెజ్ టోపి చిహ్నమా తెలుగుకు?
కార్యాలయము నెప్పి కానిపించు?

గీ॥ ఆరు శాతము ప్రజలు మాట్లాడు భాష
రాజభాషయా? రాజ మాట్లాడుకతన??!
భాషతో పాటు సంస్కృతి భంగపడదె,
భాష, సంస్కృతి భాగమై పరగునపుడు

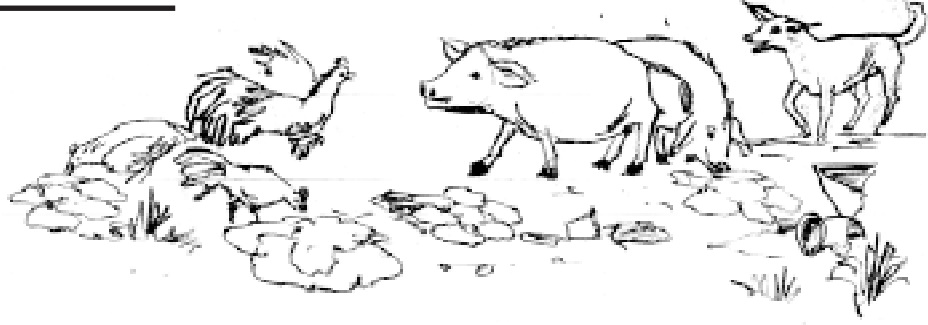
సీ॥ ఇంటి కొక్కండైన మంటి పాలయ్యెను
దుష్ట రజాకార్ల దురితమునకు!
ఊరి కొక్కిలైన మారె మతము 'అంజు
మనె తల్లికి స్లాము' ఘనత వలన!
వాడకొక్కండైన ప్రక్క ప్రాంతము పారె,
బలుసాకు తినియెన బ్రతుకు దనచు!
పల్లె కొక్కండైన ప్రభువును మెచ్చుడు
మట్టిని సమ్ముకొన్నట్టి వాడు!

గీ॥ కడుపులో వుండు వోలె దక్కనున నొక్క
పరమత ద్వేష విషనాగు పడగ విప్పి
నాట్యమాడు సామ్రాజ్య సంస్థాపనకయ
ఉవ్విళ్ళూరిన వారినా, దువ్వటిపుడు??!

గీ॥ యూనివర్సిటీన్ దెరచుటలోని మర్మ
మేమి, ప్రాంతీయ భాషలన్ నామ రూప
ములును లేకుండ జేయుటే!! ముఖ్య పాల
కుండు ఖాశీము రజ్జి హుకుంల వెనుక
పరమతాల విధ్వంసంపు పథకమేను!!!

సీ॥ రాజ్యమందున జరుగు దౌర్జన్యములకు
రాజబాధ్యుడు కాడటే? రాచరికపు
చరిత తెలియని వానికి సాహసమ్మె?
'డిప్లమసి'కిని హద్దులుండినవె మేలు!!

కొత్త దృశ్యం

“అల పెసిడెంటు సెప్పినట్టిగ... ఎదురు బొద్దుల్ని కొట్టిసిచ్చినాను.. ఆలలోంతా గూడు కడతను!... అక్కడ మరి నానేల?!... అందుకే ఎలిపొచ్చేసినాను!” పొడవుగ, దళసరిగ, పదునుగ ఉన్న కత్తిని ముంజూరులో జొనిపి.. అక్కడే ఉన్న చుట్టను తీసి నోట్లో పెట్టుకుంటూ అగ్గిపెట్టిమ్మని చేతో సొంజుచేస్తూ అన్నాడు సంగమేసు.

పాలకొల్లు రామలింగస్వామి

వెదురు తడవలతో చాపనల్లుతున్న కంచెమ్మ వెనుదిరిగి గోడ మూలవైపు చూసి అక్కడది లేదని గుర్తించింది.

జేనే మంగా!... మీ అయ్యకు అగ్గిపెట్టెట... తెచ్చిచ్చిమీ!” వినపడేలా లోపలకు గట్టిగా కేకవేసింది కంచెమ్మ.

“అబ్బబ్బ... ఈ సలికాలమే దరిద్రం... వారం రోజుల్నుంచీ వడికించి - సంపెత్తంది!... మునుముందు ఎలాగుంటాదో.. ఏటో.. ఇందరయ్యా! ఇదా!” కాసేపయ్యాక చంటిపిల్లాడ్ని చంకనేసుకుంటూ వచ్చిన మంగ తండ్రికి అగ్గి పెట్టెనందించి వాకిట్లోకి వెళ్ళి కూర్చుంది.

పల్కుటి ఎండ తగిలేసరికి... సుఖంగా ఉండేమో చంటిపాప ఆమె రొమ్మునొకదాన్ని అందుకొని చీకడం మొదలుపెట్టింది. పాప తల్లో పేలు చూస్తూ మంగ... ముట్టించిన చుట్టను తృప్తిగా పీలుస్తూ సంగమేసు కాసేపు ఈ లోకాన్నే మరచిపోయారు.

“జెన్నయ్యా!... ఈ రోజు లచ్చోరం సంత... ఎదురు బొద్దులొత్తాయి. నాకోటి కొవ్రా! అట్నుంచొచ్చి డబ్బులిచ్చేత్తాను... మర్చిపోకుమీ!” అంతవరకు నడిపించుకు వచ్చిన సైకిలును ఆపి అన్నాడు నారాయణ. సంగమేసు అతనికి స్వయంగా తండ్రి!

భార్యతో కలిసి కష్టపడి అల్లిన తట్టలు, బుట్టలు, చేటలు, మాతిబుట్టలు, దాగర్లు తాళ్ళతో కేరియర్కు గట్టిగా బిగించి కట్టి ఉన్నాయి.

మధ్యాహ్నానికి సల్లంది కట్టుకుని సైకిలుపై మెట్టుపాక సెంటరుకు వెళ్ళి వాటిని అమ్ముకుని సాయంత్రం తిరిగి ఇంటికి చేరడం అతని దినచర్య! అలా అమ్ముగా వచ్చిన డబ్బులతో పెళ్ళయిన పదినెలలకే తండ్రి నుంచి వేరుపడిన కుటుంబాన్ని పోషించుకోవాలి. తల్లి దృష్టిలో అదే అతను చేసిన పెద్ద తప్పు!

‘నిజవేన్నయ్యా!..నువ్విచ్చితేవు!.. అలాగ నువ్విచ్చిన డబ్బులతోనే కదేటి!? ఇల్లిదిగో...ఈ మేడలు మిద్దెలు కట్టేసి.. మీ అయ్య నీను కాలు మీద కాలేసుకుని కూకోని తింతన్నం!.. మాటాడితే అద్దంపద్దం ఉండాల!..యహే!...ఎల్లెలు...! మాటి మాటికి నీకు బొద్దులు కొనిసీవ్వడానికి మా దగ్గరేటి దాసినేదు!”

కోపంగా అన్న తల్లి మాటలకు కొంచెం నొచ్చుకున్నాడు నారాయణ. “నీకు సెప్పకేటమ్మా!.. అక్కడ గూడా బేరాలేటినేవే!...ఈగలు తోలుకోడమే!.. వచ్చిన డబ్బులున్నాయంతే సంటి పిల్లలు మందులకే కర్చునుపోతున్నాయి. అందికే నీకు

సెప్పిన టయిముకు దబ్బివ్వలేకపోతన్ను.. ఈరోజెలాగైనా గేరంటిగా ఇచ్చేతాను... నాగాపెట్టను! నన్ను నమ్మే... నీ మీదొట్టు!”

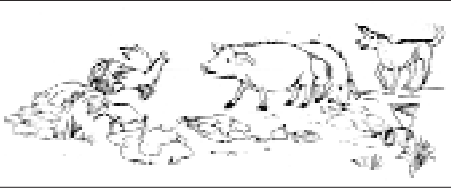
ప్రాధేయపడుతూ కొడుకు అలా అనేసరికి లోలోపల మెత్తబడ్డా పైకి మాత్రం బింకంగా ఉంది కంచెమ్మ. ఏదయినా అనేందుకు తన పరిస్థితి బాగోలేని కారణంగా మంగ మౌనంగా చూస్తోందే తప్ప ఏం మాట్లాడలేదు. అప్పుడు నోరు విప్పాడు సంగమేసు!

“ఇప్పటి వరకు ఏసి నోట్లు సాల్రాబావు!... మరెయ్యకు!... సచ్చేవరకు తప్పదు సాపల మోతని!... నేనేదోలాగ సూత్తాన్నే!... నువ్వెల్లావుగావాల... తొందరగెళ్లు!”

అనంతశాల కట్టగా వచ్చిన దబ్బులతో వైజాగులోని పెద్ద డాక్టరుకు చూపించుకోవాలన్న ఆశను అంతటితో వదులుకుని పైకి నిబ్బరంగా అన్నాడు సంగమేసు.

‘వస్తానంటూ! సైకిలు తొక్కుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడు నారాయణ. ఇక అప్పుడందుకుంది కంచెమ్మ!

“జెనో..! నువ్వేటి పెద్ద ఎస్టేటుదారుడి వణుకుంతున్నావాయేటి!.. సచ్చిందాక అడ్చి ఆడిపెల్లాం పిల్లల్ని పోషించడం తప్ప మరొకటి నేదామనకి?!. ఆ డ్చికాదు ముందు నిన్నవాలి!.. మనమీద పౌరుషం పడి ఎల్లినోడు ఎలాగ బతకాల!? అదొగ్గిసి..

ఎప్పుడుపడితే అప్పుడు మనమీద సేరబడిపోతాడు గండడు!”

అల్లిక పూర్వపదంతో చాప అంచుల చుట్టూ కర్రదుక్కతో మోదుతూ అంది కంచెమ్మ.

‘పోన్నేయే!.. పిల్లలోడు!.. ఎన్నునుకున్నా ఆడు మనకి కొడుకు కాకపోడు! మనచాడికి కన్నోలిమి కాకపోము! ఇప్పుడు సూడు సచ్చిపోయిన ఆ ఆచారి మాస్ట్రు గోరి పిల్లలు... సదువులైతే సదివిసినారు గానీ.. ఎవులికీ ఉజ్జోగాల్లేవు... పైసా సంపాదనల్లేవు!”

టాపిక్ మార్చి... కాల్చిన చుట్టను పారేస్తూ అన్నాడు సంగమేసు!

“ఉజ్జోగాలికేట్టే!.. ఓగముంతే వొత్తాయి.. నేప్పాతే నేడు! కాని సెట్టంత ఎజమాని పోయిస్తరువాత ఆ ఇల్లోకనరకం.. ఆ గుంటల పరిస్థితి అంతకంటే అద్దోనం!”

మంగ కలుగజేసుకుంటూ అంది. పెళ్ళయిన బదేళ్లకే తలచెడి కన్నవారింట చేరిన మంగకు తండ్రిని పోగొట్టుకున్న పిల్లల జీవితాలు ఎంత దయనీయంగా ఉంటాయో తన సంతానం ద్వారా ఆమెకు స్వాసుభవం! “జెనో.. అలికి కులవృత్తి గావాల..! మేస్ట్రుగారు అదయినా ఎవులికీ మప్పునేదా..!?” అడిగింది కంచెమ్మ.

“ఏం వృత్తినేయే!... ఆ బంగారప్పని కూడా మనమేదర పని లాగుంది! సాపుకారి సాపులోచ్చి కంసాళ్లు... ఎవసాయాలు కుదేలయి మనచూ మూలపడిపోనేదేటి?.. కష్టం ఎక్కువ.. రాబడి తక్కువ.. ఒకప్పుడు తట్టలకని, బుట్టలకని, చేటలకని, మూతి బుట్టలకని, గరిసెలకని, గంపలకని...కోళ్లు గూళ్లుకని. సెప్పి సెయించుకోని మరీ రైతులొట్టికెల్లోలు! మనచవు గూడా లారీల్ల లోడుల్లోటి ఎక్కడెక్కడికో పంపోల్లం!.. మరీ ఇప్పుడవన్నీ ఉన్నాయేటి!?... గిట్టుబాటు నేక బూవులు తాకట్టేటిసి.. పల్లంకేసి రైతులొలసపోతున్న.. అక్కడెక్కడోల్లు

ఇక్కడకొచ్చి ఎవసాయాలు సెత్తన్ను!... అప్పుడొగ పల్లెటూల్లేవిప్పుడు ... అలాంటి ఎవసాయాలు కూడానేవు!.. ఇక పనెక్కడిది?... మేనమామ బుట్టలకీ, గణపతి పాలెల్లలికీ తప్ప మనకు గిరాకేది! ... ఈ పన్నో కడుపు జరక్కేగదా.. మనోలు సేనామంది కూలీపని కెలిపోతున్న.. సగంలో సదువొగ్గేసిన మన రవిగాడిలాంటి గుంటలయితే ఏవొయిజాగో.. అయిద్రాబాద్ ఎల్లిపోయి సాప్పుల్లో పనికి కుదిరిపోతున్న... ఆల్లందరి కన్నా ఈ కిష్టగాడే నయం! ఇక్కడి వుండి సికెను కొట్టెట్టి.. దాని మీద ఎంతో కొంతో బాగుపడ్డాడు” మేదరపనిలోని కష్టనష్టాలకు ఆరవేయ్యేళ్ళ తన జీవితానుభవాలను జోడించి అన్నాడు సంగమేసు.

తీక్షణత పెరిగిపోవడంతో ఎండ చుర్రుమంటోంది. తన ఒడిలో పడుకుండిపోయిన పాపను గడపలోనికి తీసుకువెళ్లి ఉయ్యూల్లో వేసింది మంగ. కత్తితో మెల్లగా వెదురు బద్దల్లుంచి తడవలను చీల్చడంలో నిమగ్నమై సంభాషణనందుకుంది.

“నీ మేనల్లుడేటి సామాన్యుడా!...

సాచ్చాత్తు కిష్టపరమాత్తుడు!... ఈ మేదరదికే కోటిస్వరుడు. అన్నీ పోసు కొట్టమీద ఎంత మిగుల్తుందో.. ఏటోమరి ఆస్తి మాత్తరం బాగా గడితందు. ఇటు కొత్తలన, అటు బెలగాం.. మజ్జిన కిష్టపల్లినుంచే కాకుండా.. ఎక్కడెక్కడి నుంచో వచ్చి కొంత్రు సికెను!...

అందికే అతగాని సూపు కిందనుందేటి?!” అక్కసుగా అంది మంగ.

“అందుకేన్నయినా!.. నిన్ను గూడ సికెను కొట్టెట్టవయ్యా.. మన దరిద్రం తీరిపోద్దని సెవినిల్లు కట్టుకుని మరీ సెప్పితే ఇన్నావా?.. ఒకరు తిన్నకూట్ల బుగ్గెందుకు పోయ్యాలని ఊరికి గుండయిపోయి నా మాట కొట్టి పారేసినావు! ఈ కాలంల ఉండవొలసినోడివా.. నువ్వు!... ఇన్నోలుండాలి గానీ.. ఎన్నికతలయినా సెప్పతావు.. న కూకేని!” చుట్టిన చాపను కట్టి అటకమీద పెడుతూ అంది కంచెమ్మ. ఆమె తిట్లపురాణాన్ని ఆవేశక్తి సంగమేసుకు లేకపోవడంతో మౌనంగా ఉండిపోయాడు.

“మాచా..!?. ఎర్రగా ఎండెక్కిపోతుంది!.. ఈ పాటికి కేదులాచ్చీసుంతారు గావాల! రావేటి!?. ఎదురు బొద్దుల్ని కొనడానికి!” ఎవరో కేకవేయడంతో వస్తానని చెప్పి లేచి గబాగబా బయల్దేరాడు సంగమేసు!

“ఏటోయ్ మాచా!?. పందెం కొదిలిన వుంజునాగ మాగాప్ప స్పీడుగున్నావు!.. కొట్టిమంతావేటి!?.! ... అరకేజి సికెను!” కొట్టిన చికెను ముక్కల్ని తక్కెడతో తూస్తున్న క్రీష్ణ నవ్వుతూ - గట్టిగా కేకలేసినట్టుగా అన్నాడు. అతగాని హాస్యానికి వాటిని పాలిథీన్ కవర్లో వేసి ప్యాక్ చేస్తోన్న భార్య వేన్నీటితో ముంచి తీసిన కోడికి ఈకలు పీకుతున్న అతని తండ్రి భళ్లన నవ్వేరు.

“ఓసోస్.. ఏట్రోయ్ నీ ఇరగబాటు!.. కొంచెం కిందా మీదా సూడ్రా!... నీ సికెను ముక్కలేపారానికి ఇంకోడు పోటీలేదనే గదా నీ రాలబాటు!... నరం మీద కురుపు నడమంత్రపు సిరి మనిషిని తిన్నగుంచవన్నట్టుగ ఉంది నీ తీరవ! నువ్ పూర్తిగా కుదేలయిపోయి రెండుసేతులా తినేరోజు దగ్గరపడింది! ఊరికే గాభరపడిపోకు.. అలాగ సూస్తుండు!”

నడుచుకుంటూ పోతున్న సంగమేసు మాత్రం నవ్వి ఊరుకున్నాడు. గానీ అతనితో పాటు వచ్చిన నీలయ్య మాత్రం గట్టిగా సమాధానమిచ్చాడు.

- - -

నీలయ్య.. ఏ ముహూర్తాన ఆ మాటన్నాడో.. ఆ మాటే కొన్నాళ్లకు నిజమైంది.. ఒకర్ని చూసి ఒకరు పోటీపడి పెట్టడంతో వీధినిండా చికెన్ సెంటర్లు, పుట్టగొడుగుల్లా వెలిశాయి. మేదర పనాదిలేసి ఒక్కడి గిరాకీని అందరూ సమానంగా పంచుకోవడంతో అదెప్పరికీ పూర్తిస్థాయి జీవనోపాధిని ఇవ్వలేకపోయింది.

దీనికి తోడు పిడుగులాంటి మరొక వార్త...!

ఊరు మధ్యన కార్పొరేటు పార్టీకు చెందిన, 'స్టాక్ పాయింట్' రిటైల్ గా అమ్మకాల్ని ప్రారంభించింది. వందగ్రాముల నుంచి వందకేజీల వరకూ అసలు ధరకే చికెన్ దొరికే సౌకర్యం ఉండటంతో జనంలో ఒకటే వేలం వెర్రి.. బేరాలన్నీ అటువైపు తరలిపోవడంతో చికెన్ సెంటర్లన్నీ దాదాపు మూసుకోవాల్సిన పరిస్థితి..!

అటు తమ కులవృత్తిలోనికి వెళ్లేక... ఇటు చేస్తున్న పనిలో కూలీకిట్టక ఏం చెయ్యాలో పాలుపోని దుస్థితి... వేదర్లలో మళ్ళీ బతుకుపోరాటం రాజుకుంది.

దీనికి సంఘం పెద్ద సంగమేసు అయితే ఏదో ఒక సులువు చెప్పగలడని భావించి అందరూ అతని దగ్గరికి వెళ్ళారు.

“మీరెన్నయినా సెప్పండి.. అలా గడగడం పద్ధతిగాదు!.. ఎప్పుడేపారం ఆడింది!.. ఎప్పుడి యాతన ఆడింది!.. ఆడికలాగ లాసు నేడు కాబట్టి అసలు రేటుకే అమ్ముకుంటండు.. వద్దని సెప్పడానికి మనమెవలం..!?”

.. మనం సెప్పిన రేటు ప్రకారం ఆడు అమ్మడానికి ఆడికేటి బతకలేదని బాధ?.. కూలీరాదని బాధ...? అయినా కట్టగట్టుకుని అంతా వచ్చినారు కాబట్టి.. మీ మాటేందుకు కొట్టియాల..!.. పదండి! .. అడిగి సూద్దం!

...ఏటయితే అదవుద్ది!.. నాకయితే ఆడింతాడని నమ్మకం నేడు!” తన దగ్గరకు వచ్చిన గుంపులోని అందరి అభిప్రాయాలు విన్న తర్వాత ఆలోచించి చివరగా అన్నాడు సంగమేసు!

- - -

‘వెంకోబ్ చికెన్... స్టాక్ పాయింట్’

అన్న బోర్డు క్రింద దూసుకువచ్చి... ఆగిన టూవీలర్ పైనుంచి కళ్ళద్దాలు తీసుకుంటూ దర్జాగా దిగిందొక తెల్లని డ్రస్సులో భారీశాల్వీ... పరుగు పరుగున వచ్చి బండిని పట్టుకుని స్టాండువేశాడు పనివాడు.

విశాలమైన ఆ ప్రదేశంలో... ఒక ప్రక్క తీగెవల్లతో బిగించబడిన పొడుగాటి ఫూరింటి షెడ్డుతో... ‘కోక్..కోక్!’ అని శబ్దం చేస్తూ వందలాది బ్రాయిలర్, దేశవాళీ కోళ్ళు!.. ఇంకో ప్రక్క మూగగా అటూ ఇటూ అమాయకంగా చూస్తున్న గొర్రెలు.. మేకలు.. ఉరిశిక్షబద్ధ ఖైదీల్లా!.. వాటి మాంసవిక్రయం కోసం కేటాయించబడిన గదిలో.. పనిలో నిమగ్నమైన సిబ్బంది... కోనడానికి వచ్చిన కష్టమర్లు...

ఆ చివర తీరుబడిగా కూర్చుని మాట్లాడటానికి వీలుగా విశాలమైన వెయిటింగ్ రూమ్!

“దండాలయ్యగోరూ!”

లోపలకు అడుగుపెట్టిన ఆ భారీ శాల్వీకి లేచి నమస్కరించేరంతా! “చెప్పండి.. ఏంవీటి విషయం!?”

వాళ్లెవరో ముందే పనివాడు చెప్పడంతో నేరుగా విషయానికొచ్చేసాడు తను.

తామంతా ఎందుకొచ్చారో అందుకు తాము అనుకుంటున్న పరిష్కారమేమిటో విపులంగా వివరించి చెప్పాడు సంగమేసు! దాన్తోతా విని పగలబడి నవ్వాడతను. మేదర్లంతా ఒకరి మొహాలు ఒకరు అమాయకంగా చూసుకున్నారు.

“ఔనువోయ్!.. మీ తెలివితక్కువ తనానికి నవ్వాలో ఏడవాలో అర్థం కాకుండా ఉంది. ఇదేం అన్నదమ్ముల పంపకం మా.. ఒక అండర్ స్టాండ్ డింగ్ కు రావడానికి ... బిజినెస్!.. కేజీల లెక్కల కోళ్ళు కోసం నా దగ్గరకు వచ్చే మీరెలాగో.. గ్రామలు లెక్కన చికెన్ పీసుల కోసం వచ్చే సింగిల్ కస్టమర్ కూడా అంతే!.. మీకు సేతయితే నాలాగ అమ్మండి.

లేకపోతే కొట్లు మూసీయండి!.. అంతేగాని నన్నడిగే అధికారం మీకు లేదు.” సిగరెట్ ముట్టించి.. విలాసంగ వెనక్కి చేరగిల్లి అన్న అతని మాటలతో మేదర్లలో.. ఒక్కసారిగా మొదలైన చర్చ.. కృష్ణ ఐతే కుతకుతలాడిపోయాడు.

“అలాగైతే... మీకేటి

అధికారంవుందని టాక్ పాయింట్ కాడ లూజుగా సికెను అమ్ముతను!”

ఉగ్గబట్టుకున్న ఆవేశాన్ని లేచి నిలబడి ఒక్కసారిగా ప్రదర్శించిన కృష్ణపై అంతెత్తున లేచింది భారీశాల్వీ!

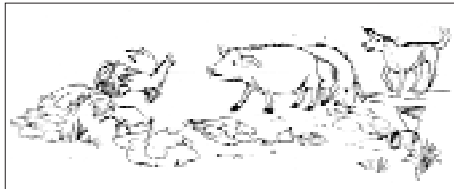
“ఏం.. తందనాలాడతన్నారా? ... నాకు నచ్చినట్లు నేనమ్ముకుంటాను.. మీ దిక్కున చోటుకెళ్ళి చెప్పకోండి!.. అట్టే వాగేరంటే దొమ్మికేసు పెట్టి అందర్నీ మాయంచేగల్గు.. ఒళ్లు దగ్గరెట్టుకుని మాట్లాడండి. గెటవుట్!”

సిగరెట్ పీకను నేలమీదకు విసిరికొట్టి ఆబోతులారంకెలు వేసిన అతణ్ణి చూసి మేదర్లు ఒక్కసారిగా బెదిరిపోయారు. “బాబ్బాబు!... ఆడు సిన్నగుంటడు. తెలీక ఏదో అన్నాడు.. తమరు సెంచించాల.. మనసులో ఎట్టుకోకండి!.. కులవృత్తిపోయి.. పనిపోయిన కడుపుమంటలో ఆడేదో వాగేడు.. సెంచించండి బావు!”

చాలాసేపు సంగమేసు కాళ్ళావేళ్ళా పడటంతో భారీశాల్వీ శాంతించింది. కాసేపు స్థిమితంగా ఆలోచించింది. ఆపై పవర్ ఫ్లో వున్న బావ రాజకీయ మనుగడకు అవసరమయ్యే ఓటుబ్యాంకు రాజకీయం గుర్తొచ్చింది. తన ఆవేశానికి తనే లోలోపల తిట్టుకున్నాడు.

“సర్దేండి! మీరింతగా అడుగుతున్నారు కాబట్టి... నేనో సాయం చెయ్యగలను. నాకిక్కడ మనుషులవసరం.. రోజుకు ఏబై కూలీ ఇస్తాను... రండి! ఎంతమంది వస్తారో వచ్చి జాయినవ్వండి!.. ఎవరికి ఏ పోజ్లిం ఉండదు.

“మీరు రోడ్డున పడటం నేను మాత్రం తట్టుకోగలనా.. చెప్పండి!” అంటూ ముగించాడు.

అతని పరిష్కారం తొలుత వారిని నిరాశకు గురి చేసినా... తర్వాత త్వరగా వారి మెదళ్లను చురుకుగా ఆలోచించేలా చేసింది. ఒక్కో మనసులో.. ఒక్కోరకమైన ఆలోచనలు... “అలాగేని బావు!.. మా బాగుకోరి తరచరిత బాగా సెప్పింతర్వాత కాదనడానికి... మావేటి ఎర్రోలమా?!... అలాగేనండి!... తరచరి సిత్రమే కానియ్యింది! .. సెలవండయ్యగారు! ..దండాల!” అందరూ లేచి నమస్కరించి ఇళ్లకు తిరిగివచ్చారు.

- - -

పన్నాగం.. మరోసారి ఫలించింది. నెల తిరిగేసరికి అతని దశ తిరిగింది. మేదర్ల చేరికతో.. పదుల్లోని పనివారి సంఖ్య వందకు చేరింది. పాకల్లోని బిజినెస్ పక్కా బిల్డింగుల్లోకి మారింది. వేలల్లోని టర్నివరు లక్షలోకి పెరిగింది. అతనిప్పుడు పోటీ ప్రపంచంలో పోటీయే లేని వ్యాపారవేత్త!.. నిర్వాసితులు వదిలివెళ్ళిన గ్రామంలా ఉన్న ఆ మేదరవీధిలో ఇప్పుడు కులవృత్తి చేస్తూ ఎవరూ కనపడటం లేదు. ఒక్క సంగమేసు తప్ప?

- - -

“అయ్యా!.. వాయిజాగు నుంచి రవన్నయ్య వచ్చాడ్రా!..?” బయట వస్తువులు అమ్ముకుని వచ్చి పాకలో ప్రవేశించిన సంగమేసుతో అంది మంగ. పెరడులోని గోలేం దగ్గరకు తిన్నగా వెళ్ళి మొహం కడుక్కుని తువ్వాలతో లోపలకు వచ్చాడు సంగమేసు!

ఏదో శుభకార్యం కావడం చేత... దగ్గరినుంచి ఒకటే లౌడస్పీకరు రొద...

‘ అయ్యా!... నాకు వైజాగులో పని దొరికిందిరా!’ గచ్చుమీద కూర్చుంటున్న తండ్రితో సంతోషంగా అన్నాడు రవి.

“పోన్నేరా బావు!... మంచిదే!.. ఎందులో.. ఒకందులో... నాలుగు డబ్బులొత్తే అంతేసేన!... ఇంతకీ ఏట్రా ఉజ్జోగం?!” మొహం తుడుచుకుంటోన్న సంగమేసులో కూడా సంతోషం! “రిలయన్స్ ఫ్రెష్ షాపులో హెల్పురు!...నెలకు మూడువేలు జీతం... బజార్ల కన్న తక్కువ రేటుకే.. మా షాపులో పళ్లు, కూరగాయలు, దొరుకుతాయి. ప్యాక్ చేసివ్వడమే నా డ్యూటీ!.. నాలాగ చాలామంది పని చేస్తున్నారక్కడ!” ఉత్సాహంగా అన్నాడు రవి.

“అవున్నా!.. నాకు తెలియకదుగుతున్నా!... మీ యందరికీ వీలుకొలుదీ జీతాలిచ్చితే.. పాపం ఆ కూరల కొట్టులో ఆడికేటి కిడతాది!... మీ ఓనరుకాడ అంత డబ్బుందేటి?!”

అమాయకంగా అన్న తండ్రి వేపు పెద్దగా నవ్వుతూ చూశాడు రవి. ఇంట్లోకి దూరంగా వస్తోన్న కోళ్లగుంపును చేత్తో దూరంగా అదిలిస్తున్నాడతను. అవి... దూరంగా పోయి తిని పారేసిన విస్తళ్ళలో ఎంగిలి మెతుకుల్ని ఏరుకోవడం ప్రారంభించాయి.

“డబ్బున్నోడని మెల్లగా అంటావేటిరా!?!.. పెద్ద పెద్ద అయిల్ కంపెనీలు, సెల్ ఫోన్ కంపెనీలు.. ఫ్యాక్షరీలు, ఇన్సూరెన్స్ కంపెనీలు ఇంకా చాలాటి వ్యాపారాలున్నాయి. దేశంలోని పెద్ద పెద్ద నగరాలలో.. మాలాంటి షాపులు మూడొందలు దాకా ఉన్నాయి. అంతేందుకు ప్రపంచంలోని సంపన్నులలో అతనొకడు... దేశంలో అతనే నెంబర్ వన్!” రవి చెప్పింది విని ఆశ్చర్యంగా కాసేపు నోరెళ్లబెట్టాడు సంగమేసు.

“అవునోరేయ్ బాచా!... అతగానికి లచ్చలాస్తే ఉందంతన్నావు గదా! ... అలాంటప్పుడు... ఇటువంటి సిల్లర్ మల్లర దుకాణాలెందుకు సెప్పి.. రోడ్లవీద.. వీధుల్లంట గంపలతోని... తోపుడు బల్లతోని.. రైతు - బజార్లంట అమ్ముకున్నోల్లంటేబావ్వా!... అల్లన్నోయం అయిపోరా?!” కాసేపయ్యాక అన్నాడు సంగమేసు ఆలోచిస్తూ!

అతి మామూలుగా వేసిన తండ్రి ప్రశ్నకు సమాధానం ఇచ్చే శక్తి లేకపోవడంతో... మౌనంగా బయటకు చూస్తుండిపోయాడు రవి. అక్కడ... కోళ్లను తరిమేసిన పండులు విస్తళ్లను ఆక్రమించుకుని తింటున్న దృశ్యం కనిపించింది...

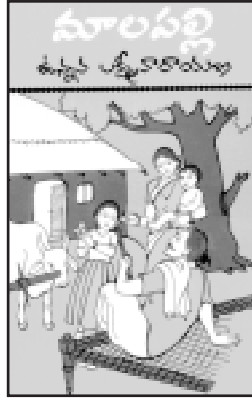
మళ్ళీ సంగమేసే అన్నాడు. “కాని... ఒకటి మాత్రం నిజం బాచా!... ఈ లోకంల - పెద్దోడు ఎంతసేపూ ... మరింత... పెద్దోడవ్వడానికే సూత్రం! ఆడికి సవాలచ్చ యేపారాలుంటాయి. సవాలచ్చ దార్లుంటాయి. ఆడెనకతల పెపంచికం మొత్తముంటాది! పేదోడి కేటుంది? యేటి... నేదు! పేదోడు సొంతంగా బతకడానికి కూడా సోదీనం లేదు సరికదా మరింత ఆడిని.. అడుగేసి మట్టెత్తన్నారు!.. ఇదేం ఐటెక్కు పెపంచికం బావో!?!...” లేచి తువ్వాలను ఆరేయ్యడానికి బయటకు వెళ్తూ అన్నాడు సంగమేసు ఆవేదనగా!

అక్కడతనికి పండుల్ని తరమేసిన కుక్కలు దౌర్జన్యంగా విస్తళ్లను ఆక్రమించుకున్న - ‘కొత్త దృశ్యం’... కనిపించింది అతనికేదో... మరికాస్త అర్థమవుతూ!

		ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్ 1-1-187/1/3, చిక్కడపల్లి, హైదరాబాద్ - 20, ఫోన్ : 27660013		రామకృష్ణ న్యూస్ ఏజెన్సీస్ అబిడ్స్, హైదరాబాద్. దాని పంపిణీ కేంద్రాలలో, ఇతర ప్రముఖ బుక్ షాపులలో	
(బ్రాంచీలు)					
27-19-14, యలమలవారి వీధి, నవరంగ్ థియేటర్ దగ్గర, గవర్నర్ కిట్ విజయవాడ-2 ఫోన్ : 2577533	సుందరయ్యభవన్, బాలాజీనగర్ భిమ్మం-507 001 ఫోన్ : 9490099349	140, ప్రకాశం రోడ్, తిరుపతి-517 502 ఫోన్ : 2260017	6-2-250, విజయటాకీస్ రోడ్, హైదరాబాద్ హన్మకొండ-506 001 ఫోన్ : 2544559	సుందరయ్యభవన్ సుభాష్ విగ్రహం(ఎదుట) నల్గొండ ఫోన్ : 230525	షావ్ నెం.10, మున్సిపల్ ఫోటో కాంప్లెక్స్, ఆసిల్ మెట్ల లిఫ్టావ్, రామా టాకీస్ రోడ్ విశాఖపట్నం ఫోన్ : 2716355
				2/7, బ్రాడిషిట్ గుంటూరు ఫోన్ : 2277336	
ఇంకా కావలసిన ఏజెంట్లు, సాహితీ మిత్రులు రాయండి					

'మాలపల్లి'పై మార్క్సిజం ప్రభావం

తెలుగు నవలను తొలినాళ్ళలో సంస్కరణ ఉద్యమమూ, హేతువాదమూ ప్రభావితం చేశాయి. నాటి స్వాతంత్రోద్యమమూ కూడా తెలుగు నవలను ముందుకు నడిపించింది. ఈ కాలంలోనే అభ్యుదయ భావాలు కూడా ప్రసరించడం ప్రారంభమైంది. స్వాతంత్ర్య సమర సమయంలో ఎందరో దేశభక్తులు మార్క్సిజంపై పట్ల ఆకర్షితులయ్యారు.

తనీరు కళ్యాణ్ కుమార్

మహా మేధావి, తాత్వికుడైన కారల్ మార్క్స్ ప్రపంచానికి ప్రబోధించిన సిద్ధాంతం 'మార్క్సిజం'. ఇది ఊహాజనితమైనది కాదు. ఆచరణాత్మకమైనట్టిది. ప్రపంచాన్ని గూర్చి వ్యాఖ్యానించడంతో ఆగిపోకుండా దాన్ని మార్చవలసిన అవశ్యకతను నొక్కి చెబుతూ, సోషలిస్టు సిద్ధాంతాన్ని - శాస్త్రీయ సోషలిస్టు విధానాన్ని, విప్లవాత్మక ఆచరణను మార్క్స్ ప్రతిపాదించాడు. నూతన సమాజ ఆవిర్భావాన్ని - భౌతిక ఉత్పాదన, ప్రజాస్వామ్యం, వ్యక్తి - ఈ మూడింటితో ముడిపెట్టాడు. సమాజాన్ని చైతన్యవంతం చేసి సాంఘిక, రాజకీయ, ఆర్థిక రంగాలలో శాస్త్రీయమైన ఆలోచన దృక్పథం కలగడానికి మార్క్సిజం ముఖ్య భూమికగా నిలుస్తుందనడంలో ఎలాంటి సందేహమూ లేదు. సోషలిజం భారతీయ సమాజంలో కూడా అంగీకారం పొందిన విలువ. భారత రాజ్యాంగంలో కూడా ఈ పదాన్ని పొందు పరచడం జరిగింది. భారత తొలి ప్రధాని నెహ్రూ సైతం ఈ భావాన్ని ప్రచారం చేశారు.

మార్క్సిస్టు భావజాలం సాహిత్యాన్ని కళలను ప్రభావితం చేసినంతగా మరే భావజాలం ప్రభావితం చేయలేదంటే అతిశయోక్తి కాదు. అక్టోబర్ విప్లవానంతరం మన రచయితలు కూడా చాలామంది దీని ప్రభావానికి లోనైనారు. మార్క్సిస్టు అవగాహనలో జరిగిన కొన్ని పొరపాట్లు సైతం

మన సాహిత్యంలో దర్శనమిస్తాయి. ఈ సాహిత్యం ప్రపంచ విప్లవం రాబోతుందనే ఆశను కలిగించింది. ఈ శతాబ్దం మూడవ, నాల్గవ దశాబ్దాలలో ఎందరో విప్లవకారులు తమ జీవితాలను త్యాగం చేశారు. వీటిని కూడా మన సాహిత్యం చిత్రించింది.

సమాజానికి, సాహిత్యానికి వున్న సంబంధాన్ని శాస్త్రీయ పద్ధతుల్లో విశ్లేషించగలిగినది 'మార్క్సిజం'. సమాజ పురోగమన చరిత్రకు సాహితీ వికాస చరిత్రను అన్వయించి, పరిశీలించడం మార్క్సిజం నేర్పింది. కళ కళ కోసం కాదని, సమాజ గమనంతో కళకు గట్టి సంబంధం వుందని మార్క్సిజం నిరూపిస్తుంది. సామాజిక జీవితాన్ని విశ్లేషిస్తూ, విమర్శిస్తూ సామాజిక వాస్తవికతను ఆవిష్కరించేది సాహిత్యం. ఈ అంశాలను దృష్టిలో వుంచుకొని చేసే విమర్శను మార్క్సిస్టు విమర్శ అంటారు.

రచయితకు జీవితం పట్ల, సమాజం పట్ల ఒక స్పష్టమైన అవగాహనను మార్క్సిస్టు భావజాలం కలిగిస్తుంది. అంతేగాక ఆర్థిక, రాజకీయ, సాంస్కృతిక విషయాల పట్ల ఒక దృక్పథాన్ని ఏర్పరుస్తుంది. ఈ దృక్పథం రచనను ప్రభావితం చేసి రచనా ధోరణిని కూడా నిర్ణయిస్తుంది. సోషలిస్టు సిద్ధాంతానికి కట్టుబడిన రచయితల సాహిత్యాన్ని అభ్యుదయ సాహిత్యం అంటారు. ఈ సాహిత్యం దోపిడీ రహిత సామాజిక వ్యవస్థను ఆకాంక్షిస్తుంది. మార్క్సిస్టు మేధావులైన రచయితలు తమ

రచనలతో తెలుగు సాహిత్యాన్ని సుసంపన్నం చేశారు.

తెలుగు నవలను తొలినాళ్ళలో సంస్కరణ ఉద్యమమూ, హేతువాదమూ ప్రభావితం చేశాయి. నాటి స్వాతంత్రోద్యమమూ కూడా తెలుగు నవలను ముందుకు నడిపించింది. ఈ కాలంలోనే అభ్యుదయ భావాలు కూడా ప్రసరించడం ప్రారంభమైంది. స్వాతంత్ర్య సమర సమయంలో ఎందరో దేశభక్తులు మార్క్స్ సిద్ధాంతం పట్ల ఆకర్షితులయ్యారు. కాంగ్రెస్ పార్టీలోనే సోషలిస్టు భావాలచే ప్రభావితమైన యువ నాయకులు ఒక వర్గంగా తయారై సోషలిస్టు పార్టీని స్థాపించారు. మార్క్స్ సాహిత్యాన్ని అప్పటి వలస ప్రభుత్వం నిషేధిస్తున్నప్పటికీ ఎందరో మేధావులు రహస్యంగా అధ్యయనం చేశారు. మార్క్సిజాన్ని అధ్యయనం చేసిన మేధావులైన రచయితలు, కవులు భవిష్యత్ భారత సమాజం ఎలా ఉండాలో తమ రచనల్లో పరికల్పన చేశారు. ఈ విషయాలన్నింటినీ గూర్చి చర్చిస్తూనే సోషలిజం - సోషలిస్టు సమాజ వ్యవస్థ పట్ల పాఠకులకు ఒక అవగాహన కలిగించడానికి నిష్పాక్షికంగా ప్రయత్నం చేసిన నవలగా 'మాలపల్లి'ని చెప్పుకోవచ్చు. తెలుగు నవల చరిత్రలో మార్క్సిజం చేత ప్రభావితం చేయబడిన తొలి నవల 'మాలపల్లి'.

ఈ నవల రచయిత అయిన ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణగారు స్వయంగా గాంధేయవాది. సత్యాహింసల సిద్ధాంతం యొక్క గొప్పతనాన్ని పాఠకుల ముందుంచు తూనే 'తక్కిళ్ళ జగ్గుడు' అనే పాత్ర ద్వారా ధనిక వర్గం యొక్క దుర్మార్గాలనూ, ఇట్టి వర్గానికి తోడుగా నిలిచే దేవుడు, మతం మొదలైన విషయాలను గూర్చి నిశితంగా విమర్శిస్తూ పాఠకుల్లో గొప్ప ఆలోచనలనూ రేకెత్తించారు. ఉన్నవగారు తాను జైల్లో వున్న 1921-22 సంవత్సరాలలో ఈ నవలను రచించారు. వలస ప్రభుత్వం ఈ నవలను రెండుసార్లు నిషేధించింది. వ్యావహారిక భాషలో వెలువడిన మొదటి నవల కూడా ఇదే కావడం విశేషం. కొందరు విమర్శకులు ఉన్నవగారిని 'ఆంధ్ర గోర్కీ'గా కీర్తించారు. సమకాలీన సామాజిక, రాజకీయ, ఆర్థిక రంగాలు మాలపల్లిలో దర్శనమిస్తాయి. అణగారిన వర్గాల ఆక్రందన, ఆవేదన, సామాజిక పీడన, శ్రమ దోపిడీ, తిరుగుబాటు వేదాంతం మొదలగు అంశాలతో ఈ నవల ఇతివృత్తం ముడివేసుకొని ఉంది.

‘మాలపల్లి’ నవలలో రచయిత కార్మిక ఉద్యమాన్ని చిత్రించడంతో పాటుగా రైతు కూలీ ఉద్యమాన్ని కూడా స్పృశించారు. జమిందారీ, పెత్తందారీ వ్యవస్థను ‘చౌదరయ్య’ పాత్ర ద్వారా చిత్రించారు. అప్పుడప్పుడే వ్యాపిస్తున్న మార్కెట్ల కమ్యూనిస్టు భావాల ఛాయలు ఈ నవలలో దర్శనమిస్తాయి. తిలక్, సీతారామరాజుల తీవ్రవాదంలో కూడా ధర్మం ఉన్నదని ఉన్నవారు భావించడంలో రష్యా బోల్షివిక్ ఉద్యమ ప్రభావం ఆయనపై ఉన్నదని తెలుస్తుంది. జగ్గడు ధర్మమూర్తి అనీ, అతని ఆశయం సమతాధర్మం అనీ అనడంపై సామ్యవాద ప్రభావం కనిపిస్తుంది. తక్కిళ్ళ జగ్గడి నాయకత్వంలో వలస ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా కొనసాగిన గిరిజనుల పోరాటాన్ని సమతావాద సమాజ స్థాపన కోసం సాగిన పోరాటంగా చెప్పవచ్చు.

యుగయుగాల దోపిడీని ఉరితీయాలని ప్రయత్నించిన మొదటి నవలగా ‘మాలపల్లి’ని చెప్పుకోవచ్చు. కథా సంవిధానంలో అక్కోబరు విప్లవాన్ని ప్రత్యక్షంగా ప్రస్తావించిన తొలి నవల కూడా ‘మాలపల్లి’ కావడం విశేషం. పూర్వదల్ సంస్కృతిని సమూలంగా పెకిలించి ఆస్తిని సమానంగా అందరికీ పంచాలనే సమతావాద దృక్పథంతో బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యవాద కిరాతకాన్ని, ధనిక వర్గ దోపిడీతత్వాన్ని గెరిల్లా పోరాటంతో ఎదుర్కొని అనువులు బాసిన పాత్రగా జగ్గడి పాత్ర కన్పిస్తుంది. స్వాతంత్ర్య పోరాటం - వర్గ పోరాటాల మధ్యనున్న అవినాభావ సంబంధాన్ని చిత్రించడం ‘మాలపల్లి’ నవల విశిష్టత.

ఉన్నవ సామాజికవాది కాకపోయినా, శాస్త్రీయ సోషలిజం పట్ల ఆయనకు పూర్తిగా అవగాహన లేకపోయినా సమాజవాద పద్ధతిపై నడిచే సంక్షేమ రాజ్యం రావాలని మాత్రం ఆయన మనసారా వాంఛించి శ్రమించారు. ఇది నేటి నూతన ఆలోచనా ధోరణిని తలపిస్తుంది. పూర్వదలిజాన్ని, అప్పుడప్పుడే బలపడుతున్న పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థనూ వ్యతిరేకించిన ‘మాలపల్లి’ నవల్లో దేవుడు - మతం - వర్గ వ్యవస్థ - భూమి మీద హక్కు లాంటి విషయాలన్నింటి మీద వాడియైన చర్చలున్నాయి. ఈ చర్చలు వాస్తవికతకు దగ్గరగాను, చారిత్రక దృక్పథంతోను కూడి ఉన్నాయనడంలో ఏమాత్రం సందేహం లేదు.

ధనానికి వుండే ప్రామాఖ్యాన్ని గూర్చి వివరిస్తూ ఒకానొక సందర్భంలో రచయిత ఒక ప్రయాణీకుని చేత ఇలా చెప్పిస్తాడు. “ఈ కాలపు ప్రభుత్వాల్లో ధనవంతులే ప్రభువులు. తలలో మట్టి ముద్ద వున్నా ధనముంటే సరి, వాడే మహానుభావుడు.” పే. 371. ఇదే భావాన్ని మార్ప్ ఇలా వ్యక్తం చేశాడు. "I am brainless, but money is the real brain of all things and how then should its possessor be brainless?" (Economic and Philosophical manuscripts of 1844 - p. 130 progressive publishers, Moscow).

జగ్గడు అతని అనుచరులు ప్రచారం చేసిన పాటల్లో కార్మిక వర్గ చైతన్యాన్ని గమనించవచ్చు. ఆ పాటలు కమ్యూనిస్టు మ్యానిఫెస్టోను తలపిస్తాయి...

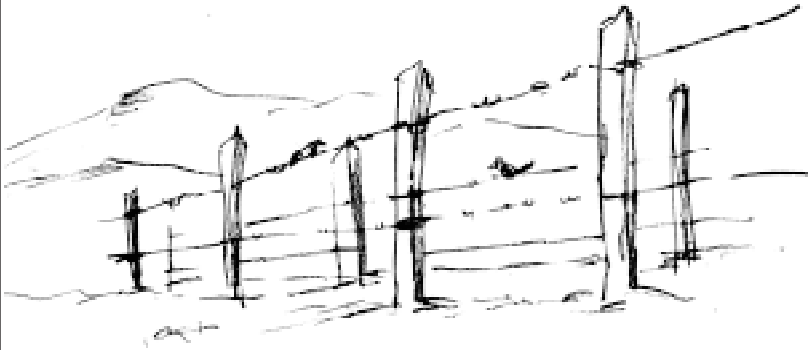
“ఆది కాలమున అందరు జనులు - అన్నదమ్ములండీ
ప్రకృతి సంపద అంతా - అందరి సొమ్మండీ
అందలమెక్కె మోసే భేదము - లనలే లేదండీ
శంకలు దక్కి మీరలెల్లరు - శపథము చేయండీ
సమతాధర్మం ప్రపంచమందున - స్థాపింతురు గాని”

బెజవాడలో కార్మిక సభలు జరిగినట్లుగా ఈ నవలలో చెప్పుబడింది. నవలలో సభాపతి వెంకటరెడ్డి ప్రపంచ రాజకీయాలను గూర్చి కూడా ప్రస్తావించాడు. ఫ్రాన్స్, అమెరికా లాంటి దేశాల్లోని ప్రభుత్వాలు ప్రజా ప్రభుత్వాలుగా పిలవబడుతున్నప్పటికీ అక్కడ ధనిక వర్గ పాలనే సాగుతూ, కార్మికులు బాధించబడుతున్నారంటాడు. ఋష్య (రష్యా) దేశంలో పంచాయతీ (సోవియట్) స్థాపించబడిందని చెప్తూ ఆ ప్రభుత్వాన్ని గూర్చి సవివరంగా ఉపన్యసిస్తాడు. అట్లే లెనిన్ నూతన ధర్మకర్తగా పేర్కొంటాడు. భారతదేశంలో కూలీలు కడు బీదవారు, కోట్ల కొలది అన్నం లేనివాళ్ళున్నారు. కాబట్టి ఇతర దేశాల్లో కంటే మన దేశంలోనే సంఘ పునర్నిర్మాణం ఎక్కువ అవసరమని కార్మిక నాయకులు అంటాడు.

ఈ నవల్లో ‘సంగదాసు’ భగవంతుడ్ని నమ్మే ఆస్తికుడు. పూట కూటికి లేని కూలీలకు ఆధారం భగవంతుడేనని అతని అభిప్రాయం. కాని రామనాయుడు అతనితో ‘ఒకవేళ ఆ దేవుడు కూడా న్యాయం విడిచి భాగ్యవంతుల పక్షమైతేనో’ అని పలికినపుడు “ఆయనను కూడా ఎదిరిద్దాం” అని సంగదాసు చెప్పే సమాధానం ఆలోచించవలసినదిగా ఉంది. ఇది ఆస్తికుడైన సంగదాసులో వున్న సంస్కార చైతన్యం. పస్తులుంటే భాగ్యవంతులకు పుణ్యమిచ్చే ఆ భగవంతుడు పేదలకు మాత్రం ఎందుకివ్వడో? అని సంగదాసు ఆలోచిస్తాడు. రామదాసు ఆస్తిని భూస్వామి కాజేసినప్పుడు ఆ రామదాసు - “మా సొమ్మయితే మాకుండేదే, విచారించి ఏం ప్రయోజనం” అని అన్నప్పుడు ఈ కర్మ సిద్ధాంతాన్ని ఖండిస్తూ వెంకటదాసు - “ఈ వేదాలు బీదవాళ్ళను మోసం చేయడానికి పుట్టినవి. వేదాంతానికి పట్టిన తుప్పును దులిపితే ప్రకాశిస్తూ నిలుపబడే ధర్మం సమతాధర్మమే” నని అంటాడు. ధనిక స్వామ్యం మీద శ్రామిక వర్గం యుద్ధాన్ని ప్రకటించాలే గాని భగవంతుడేమీ చేయలేదని జగ్గడికి తెలుసు. కాని ఈ సమాజం ప్రతి విషయానికి ఆ భగవంతుడ్ని బాధ్యుని చేసి వేదాంతోపన్యాసాలు చేస్తుంది కాబట్టి ఇలా అంటున్నాడు. “లోకాన్ని పీల్చి పిప్పి చేస్తున్న ధన పిశాచాలను సంహరించవలెనంటే ధర్మశాస్త్రాలు చాలా తిరిగి రాయవలసి వస్తుంది. ఈ ధర్మశాస్త్రాల ఫలితమే ఈ ధన పిశాచాలు. ఈ ధర్మశాస్త్రాలు భాగ్యవంతులు పేనించిన పురులు, బీద కంఠానికి పురులు.”

తక్కిళ్ళ జగ్గడు వలస ప్రభుత్వం చేతిలో ఖైదీ అయ్యాక కోర్టులో విచారణకు నిలబెట్టినప్పుడు సామ్రాజ్యవాదాన్ని ఎదిరిస్తూ వాదిస్తాడు. దీనితోపాటు వర్గ సమాజాన్ని విశ్లేషిస్తూ ధనిక వర్గం యొక్క స్వరూప స్వభావాల్ని చీల్చి చెందాడతాడు. ‘అశేష జనులు దరిద్రులవుతూ వుంటే కొందరు భాగ్యవంతులవుతున్నారు. భాగ్యవంతులు బీదవారిని దోచుకుంటే దాని పేరు వ్యవహారం. బీదలు తమ హక్కును తీసుకుంటే చౌర్యం... భాగ్యవంతుల ప్రాణానికి విలువ ఎక్కువ. బీదవారి కంటే భాగ్యవంతుని శునకమే అతిశయం. బీదలోడ్లిన చెమటా, రక్తము కరుడు గట్టి ధనికునికి భాగ్యం అవుతుంది...’ ఇలా సాగుతుంది జగ్గడి వాదన. దిగువ జాతులలో నిజమైన చైతన్యం కలగండే ప్రజా ప్రభుత్వం రాదని నొక్కి చెప్తాడు జగ్గడు. ఈ విధంగా ‘మాలపల్లి’లో వుండే భావాల వివరంగా చెప్పి వ్యాఖ్యానించాలంటే ఒక్క పత్రంలో వీలుకాదు.

మామ కూతురు

పెరుంగూడెం గ్రామం నుంచి రెండు గంటల ప్రయాణ కోర్చి, పైకి ఎక్కితే కొల్లిమలై కొండలు. దిండిగల్ నుండి పెరుగూడెంకు రెండు గంటల ప్రయాణం. ఆ కొండల లోయల్లో ఒక చిన్న శివారు కన్పిస్తుంది.

ఆంగ్ల మూలం : రోహిణి ముత్తుస్వామి

అనువాదం : సిహెచ్. శ్రీనివాసమూర్తి

అక్కడి ఆకాశం పేలవమైన నీలిరంగు సంతరించుకుంటుంది. కనుచూపు మేర చుట్టూ ఏవుగా పెరిగిన చెట్ల పచ్చదనం కార్నేట్లా పరుచుకుని కన్పిస్తుంది. గాలి స్వచ్ఛంగా వుంటుంది. ఎలాంటి కాలుష్యాలుండవు, షాపులుండవు, సినిమాలుండవు. రణగొణ ధ్వనులుండవు. అంతా ఘనీభవించిన ప్రశాంతత. ప్రకృతి ఒడిలో ఆ పల్లె నిద్రపోతూ వున్నట్లు కన్పిస్తుంది. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే అక్కడ అందంగా, హాయిగా వుంటుంది.

అక్కడ ముప్పై కుటుంబాలు కాపురముంటాయి. అక్కడికి ఒక గంట ప్రయాణ దూరంలో సెలయేరు. ప్రతిరోజు ఆడవాళ్లు ఒక కడివెడు నీళ్ళ కోసం ఒక గంట రాసు, ఒక గంట పోసు, మొత్తం రెండు గంటల సమయాన్ని వెచ్చించాలి. పాలు, పెరుగు, వెన్న లాంటి మాటలు విన్నా వుండరు. సరిగా తిండికి నోచుకోక, చెప్పులు లేని కాళ్ళతో, సరైన ఆచ్ఛాదన లేని శరీరాలతో అక్కడి పిల్లలు చీపురు పుల్లల్లా తిరుగుతుంటారు. హాస్పిటళ్ళు లేవు. బళ్ళులేవు. అక్కడెవరైనా ప్రసవమాడితే కొన్నిసార్లు ఊరి మంత్రసానే గతి.

కొత్తగా ఏర్పాటైన శిశు సంరక్షణ కేంద్రం చూడటానికి నేను వెళ్ళినప్పుడు, అక్కడొక పిల్ల - బహుశా పదేళ్ళుంటాయేమో - రంగు వెలిసిన ఎర్ర స్వర్ణ పొడవాటి దాన్ని వేసుకుని దాస్ వేస్తూ కన్పించింది. కట్టుకున్న బట్ట జారినప్పుడల్లా, ఆగి, బొందు బిగించుకుని, మళ్ళా నాట్యం చేసింది.

“ఆ పిల్లకు పది సంవత్సరాలుంటాయి. ఇక్కడ పిల్లలకు రజస్వల అవగానే పెళ్ళిచేస్తారు” అన్నాడు నన్ను అక్కడికి ఆహ్వానించిన పెద్దమనిషి.

“మరి ఆమె చదువో? నేను అడిగాను.

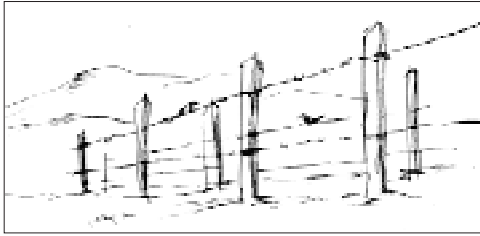
అతను భుజాలు ఎగరేసి.. ఆపిల్లకు తన పేరు చదవటం, రాయటం తెలుసు. అంటే అక్షరాస్యురాలి కిందే లెక్క, అది యిక్కడ ‘అభివృద్ధి’ క్రిందనే జమ. ఆ పిల్ల అమ్మానాన్నలకు అదీ కూడా రాదు. పూర్తి విద్యావంతులు కావాలంటే బహుశా యింకో తరమో... తరువాత్తరమో తరమో, ఏమో! ఎవరు చెప్పగలరు” అన్నాడు.

కొల్లిమలై కొండలనుండి కాశ్మీరు చాలా దూరం. దాదాపు రెండువేల మైళ్ళపై మాటే. నేను కొల్లిమలైకి వెళ్ళగలిగాను గానీ, కాశ్మీరు వెళ్ళలేదు. ఆకుపచ్చని అందమైన లోయల గురించీ గానీ, నిత్యసూతనంగా వుండే పర్వత శిఖరాల గురించి గానీ నాకు తెలియదు. ఈ భూమి మీద స్వర్ణమంటూ వుంటే అది కాశ్మీరే... కాశ్మీరే.. అని జహాంగీర్ చక్రవర్తి ఎందుకన్నాడో నాకు అర్థం కాదు. దాల్ సరస్సుగానీ, నిశాంత్ వనాన్ని కూడా చూసే భాగ్యం కలగలేదు. అసలు కాశ్మీరును గురించి నాకే బాగా తెలియదు. అయినా కాశ్మీర్ నా దేశంలో ఒక భాగం. కొల్లిమలై కొండల్లాగ..

నా దేశం... నిజం చెప్పాలంటే మాది దేశభక్తి గల కుటుంబం కాదు. అంటే నా ఉద్దేశం మా కుటుంబం నుండి ఎవ్వరూ స్వాతంత్ర్య పోరాటం కోసం ఆరాటపడలేదని. మా తాతలిద్దరూ మారుమూల పల్లెటూర్లలో కడుపుకింత సంపాదించుకోటానికే సతమతమైనారు. దక్షిణ భారతంలోని మా వాళ్ళు - ఆడపిల్లలకు పెళ్ళి చేయటం కంటే, మగపిల్లలకు చదువు చెప్పించటం కంటే, స్వాతంత్ర్య పోరాటం గొప్పదని అనుకోలేదు. మా అమ్మమ్మ ఇండియాకు స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన రోజుల్లో - తెల్లొళ్ళ పరిపాలనే బాగున్నదని అనేదట. వాళ్ళొచ్చిన తర్వాతనే రైళ్ళొచ్చాయి, టెలిఫోన్ వచ్చింది. ఇంకా చాలా చాలా వచ్చాయి. యాతావాతా ఆమె అభిప్రాయం - ఆంగ్లేయుల పాలనలోనే జీవితం సుఖమయంగా వుండేదనే.

అర్ధరాత్రి సమయంలో ఇండియా స్వాతంత్ర్యం పొందినప్పుడు, మా తాతలిద్దరూ, పైన ఉన్న ఒకే గదిలో కొవ్వొత్తి వెలుగులో జాగారం చేశారు. ఆ సమయంలో ఇండియా స్వేచ్ఛను పొందబోతున్నదనే విషయం వారికి తెలుసు. ఇంట్లో రేడియో లేదు.

అందుకుని నెహ్రూ స్పీచ్ వినే అవకాశం వారికి లేదు. ఆ రాత్రంతా వారు అలాగే గుడ్డి వెలుగులో జాగారం చేసి ఆ పండుగను నిర్వర్తించారు. ఢిల్లీలో రంగరంగ వైభోగంగా ఆంగ్ల పతాకాన్ని దించి, మువ్వన్నె జెండా నెగరేసి సంబరాలు జరుపుకుంటుంటే, వీళ్ళద్దరూ ఒంటరిగా శివరాత్రి జాగారం చేశారు. మరుసటి దినం

నిద్రలేమితో, ఉచ్చిన కళ్ళతో, ఆవులిస్తూ పొట్టకూటికై యధావిధిన పరుగెత్తారు. రెండు రోజుల తర్వాత ఢిల్లీ పరిసర ప్రాంతాల్లో జరుగుతున్న విషయాలన్నీ పేపర్లలో చదివారు. తరువాత జీవితం దాని మానాన అది గడుస్తూ పోయింది. కాని ప్రజల జీవితం మాత్రం మునుపటిలాగే సాగింది. దారిద్ర్యం వారి నుండి ఆనాటికీ ఈనాటికీ దూరం కాలేదు.

కానీ మా తాతగారి ఊరికి కొంతదూరంలో వున్న ఉత్తరభారతంలో, ఇండియా - పాకిస్తాన్లు తమ పురిటి నొప్పులు పడక తప్పలేదు. ప్రజలు తమ తమ మూలాల నుండి పెకలించి వేయబడ్డారు. లూటీలు, హత్యలు, మానభంగాలు విచ్చలవిడిగా ప్రజ్యురిల్లాయి. మనిషిలో మృగం, తన నిద్రలోంచి నిస్సిగ్గుగా బయట పడింది. ఇదంతా ఉత్తరాదికే పరిమితమైంది. కాని యిక్కడ దేశ విభజన అనేది కేవలం ఒక పదంగానే మిగిలింది. దాని ప్రభావం యిక్కడి జీవితాల బాధ ఏ మాత్రం ప్రభావం చూపలేదు. నా పైన కూడా.

అంటే నా పరిస్థితి కూడా అంతే. నాకేమీ దాని అనుభవం కాలేదు. బెంగుళూరులో పెరిగినందువల్ల విభజన తాలూకు విధ్వంసం నాకు స్వీయానుభావం కాలేదు. కాశ్మీరులో అసలేం జరిగిందో, ప్రస్తుతం జరుగుతున్నదేమిటో కూడా నాకు తెలియదు. సరిహద్దుకవతలున్న దేశం తీవ్రవాదాన్ని పెంచి పోషిస్తోందనీ, కాశ్మీర్ స్వేచ్ఛగా గానీ, పాకిస్తాన్లో భాగంగా గానీ వుండాలని అభిలషిస్తోందనీ వార్తల మూలంగా తెలియటం తప్ప నిజానిజాలు నాకు తెలియవు. అసలీ సెంటిమెంటల్ చంద్రకాంతే లేకపోతే ఈ విషయం ఐక్యరాజ్యసమితి వరకు పోయేది కాదనీ, రిఫరెండుమనే కత్తి మన నెత్తిమీద సదా వ్రేలాడుతోందనీ తెలియదు. నాకు తెలిసిందల్లా చాలా స్వల్పమే. మనం అణుబాంబును పేల్చినప్పుడు నేనూ సంతోషించాను అందరిలాగే. నా దేశం గురించి గర్వించాను.

కాని అంతరంగాలను తడిమి చూసుకుంటే యిప్పుడదంతా కేవలం ముసుగేననిపిస్తోంది. ప్రజా జీవన వాస్తవాలను పక్కదారి మళ్ళించే ద్రోహ చర్యననిపిస్తోంది. మనం దేన్ని చూడాలనుకుంటామో దాన్నే చూస్తాం. మూడు కోతుల్లా, మనం కళ్ళు, చెవులు మూసుకుంటున్నాము. నోరుకు చేయి అడ్డం పెట్టుకుంటున్నాం. లేకపోతే చూడకూడనిది, వినకూడనిది, అనకూడనిది చేస్తామేమోననే భయం. దేశం గూర్తాధిపత్యంలో నున్న ప్రెస్, విపరీత దేశభక్తి గల న్యూస్ ఛానెళ్ళ ద్వారా మనకు తెలిసిన నిజమెంత మన యింట్లో పనిచేసే పనిమనిషి కొడుకు బడి మానేశాడంటే మనకు తెలియదు. తెలిసినా దాన్ని గురించి ఆలోచిస్తామా? అసలు వాళ్ళ బతుకులేమిటి? అవి ఎలా ఎందుకున్నాయి? మన మధ్యనే ఎలాంటి రోగరక్షణ లేని, ఒంటిపూట తిన మరో పూట పస్తులుపడుకునే నిర్భాగ్యజీవులు కోట్లలో వున్నారని గానీ, కోట్లాది రూపాయలు ఆయుధ కొనుగోళ్ళకు వినియోగిస్తున్నారని గానీ మనం ఆలోచిస్తున్నామా? యివి కొన్ని ఉదాహరణలు మాత్రమే. ఇంటి నాలుగు గోడల మధ్య నుండి బయటపడి విశాల ప్రపంచంలోకి అడుగిడి నప్పుడు యింకా చాలా చాలా విషయాలు తెలిశాయి, తెలుస్తాయి.

బయట ప్రపంచంలోకి నీవు అడుగుపెట్టినప్పుడు, నీవు కొత్త కళ్ళతో చూడటం ప్రారంభిస్తావు. అసలు ఇండియాకు అంటిన జాడ్యమేమిటో చర్చించే సమావేశాలకు మనం వెళ్ళామా? కాని ఒక విషయంలో మాత్రం మనందరిదీ ఒకటే మాట. కాశ్మీరు మనది, మనదే. అది

మన దేశంలో అంతర్భాగం. మనం ఒకళ్ళం యిదే అనేవాళ్ళం. మనమేనాదూ కాశ్మీరు పోక పోయినా అది మనదేనన్నది మన స్థిరాభిప్రాయం. ఇండియా అణుబాంబులను పరీరక్షించినప్పుడు మనమంతా తీవ్రంగా మద్దతు తెలిపాం. అది మన జన్మహక్కుని చాటాం. కాని అందులో వున్న వైరుధ్యమేమిటో మనం ఆలోచించలేదు. శాంతి, అహింసలు బోధించిన గౌతమబుద్ధుని బుద్ధ పూర్ణిమనాడే యిది జరగటం యూర్ధ్వచ్ఛికమేనా? తన జన్మదినంనాడే తన దేశం అణుబాంబును పేల్చి పరీక్షిస్తూ చూస్తూ నిలబడాల్సి వచ్చింది. అతని బోధనలు విని ప్రచారం చేసిన మనం, అణు విజ్ఞానం ద్వారానే శాంతి నెలకొంటుందని నమ్మాం. ఐరనీగా లేదూ!

ఆనాడు నాకు తెలియదు. ఈనాడు నాకు తెలియటం లేదు. కొల్లిమలై కొండల నడుమకు పోయిన తర్వాత, అక్కడ ఉన్నదనుకున్న ఏమీ లేనితనాన్ని ప్రత్యక్షంగా చూసిన తర్వాత, అక్కడున్న విఫలమైన విద్యా విధానాన్ని, ఆరోగ్య అపరిరక్షణను కళ్ళారా చూసిన తర్వాత, నాకు సందేహాలు రావటం ప్రారంభమైంది. రక్షణ కోసం, ఆటంబాంబు కోసం అంత మొత్తాలు వెచ్చించటం అవసరమా అని మొదటిసారిగా అనుమానమొచ్చింది.

నా అన్నయ్యను గురించి కూడా నేను చెప్పాలి. నేనెప్పుడూ యిదివరకు అతన్ని గురించి మాట్లాడలేదు. ఆనాడు అణుబాంబు పేలిన తర్వాత అసలే అంతంత మాత్రంగా ఉన్న శాంతి సామరస్యాలు యింకా కరువైపోయాయి. రెండు దేశాల మధ్య మరో యుద్ధం ప్రజ్యురిల్లింది. ఈ యుద్ధంలోనే నేను నా అన్నయ్యను కోల్పోయాను. మా కుటుంబంలో అమిత దేశభక్తివరుడు. స్కూల్ పైనల్ అవంగానే, యింట్లో ఎవరికీ చెప్పాపెట్టకుండా ఆర్మీలో భర్తీ అయినాడు.

“నాయనా! నీలాంటి తెలివిగలిగినవాడికి చాలా ఉద్యోగాలు దొరుకుతాయి” అంది అమ్మ. వాడి మనసు మార్చాలని, కానీ వాడు

తను పట్టిన పట్టు విడవలేదు. కుటుంబంలో ప్రతి ఒక్కరి అభీష్టానికి వ్యతిరేకంగా సైన్యంలో చేరి యుద్ధంలో చనిపోయాడు.

నీవెప్పుడైనా అమితంగా ప్రేమించే అన్నను పోగొట్టుకున్నావా? చిన్నతనంలో నీకు పేపరు విమానాన్ని చేయటం నేర్చిన అన్న - మొదటిసారి బడికి వెళ్ళినప్పుడు నీకు తోడుగా బడిదాకా నడిపించుకు తీసుకుపోయిన అన్న - నువ్వు ఎప్పుడూ ఏడిపిస్తూ, విసిగిస్తూ సతాయించినా ప్రేమగా పలకరించే అన్న - అలాంటి అన్న - హీరోగా భావించిన అన్నను ఎంతమంది కోల్పోయి వుంటారు. ఆ అనుభవాలు మీకు ఎన్నడైనా కలిగాయా? అతను చనిపోలేదనీ, మిలిటరీ నుండి ఏదో ఒకరోజు, ఎగతాళితో కూడిన వంకర నవ్వు మొఖం నిండా పులుముకుంటూ యింటి తలుపు తట్టాడనీ, నీ రెండు పిలకలను ప్రేమగా లాగి, అక్కన చేర్చుకుని, ఆదరిస్తాడని అనిపిస్తూనే వుంటుంది. నిజం వేరయినా ఒకసారికాదు - మాటిమాటికీ యిదే అసంభావమైన దృశ్యం.

కాలం మనసులోని గాయాలను మాన్పుతుందంటారు కానీ కాలానికి కూడా తగిన సమయం కావాలి గదా! యింతలో జీవితం గడుస్తూనే వుంటుంది. అమ్మ కళ్ళల్లో మునుపటి కాంతిలేకపోయినా తండ్రి ఏదో పోగొట్టుకున్న వస్త్రపును వెతుకుతున్నట్లు సుదూర తీరాల్లోకి శూన్యనేత్రాలను సారిస్తున్నా కాలం గడుస్తూనే వుంటుంది. జీవితాలూ నడుస్తూనే ఉంటుంది.

కానీ సందేహాలు మాత్రం సందేహాలుగానే మిగిలిపోతాయి.

ఇదంతా ఎందుకు జరుగుతోంది. మనలో మనం ఎందుకు పోట్లాడుకుంటున్నాం? నా అన్న యిందులో ఎందుకు ఆహుతి కావాల్సివచ్చింది? కొల్లిమలై కొండల్లో ఆ పది సంవత్సరాల ఆ పిల్ల అలా దీనంగా అర్ధనగ్నదేహంతో...

నాకివేవి అర్థం కావు. యివే కాదు. యిలాంటివి ఎన్నెనో!

- - -

వాంకోవర్ పోవటం కోసం చికాగో విమానాశ్రయానికొచ్చాను. నా కజిన్ వివాహానికి వెళ్ళాలి. ఓహరా ఎయిర్పోర్ట్లో, విమానం నాలుగు గంటలు ఆలస్యమని తెలిసింది. చేసేదేమీ లేక, బరువుగా వున్న బ్యాగ్ను భుజాన మోసుకుంటూ అటూ యిటూ పచార్లు చేశాను కొంతసేపు. కాని ఎంతసేపు? కాళ్ళు నొప్పెట్టే, బ్యాగును పక్కన పెట్టి ఒక చోట కుర్చీలో కూలబడ్డాను, చిన్నపాటి కనుకు పట్టింది.

అరగంట తర్వాత కళ్ళు తెరిచిచూస్తే నా ఎదురుగా వున్న కుర్చీలో వెండి వెంట్రుకలు మెరుస్తున్న తలతో ఒక ముసలామె కూర్చునుండి. నా వయసుగల మరో అమ్మయితో ఏదో సంభాషిస్తోంది. ఆ ముసలామె నీలిరంగులో నెమలికన్నుల చీరె కట్టుకుంది. ఆ పిల్లేమో పసుపుపచ్చ సల్వార్ కమీజీలో పొందికగా కూర్చుంది. వాళ్ళిద్దరూ మాట్లాడుకుంటుంటే కుతూహలంగా వింటూ కూర్చున్నాను.

“నీవు పాకిస్తాన్ నుంచి వచ్చావా?” పెద్దావిడ అడిగింది పిల్లను. ఆ అమ్మాయి కాదన్నట్లు అడ్డంగా తలుపి “ఇండియా నుంచి” అంది.

“ఇండియాలో ఎక్కడినుంచి?” మళ్ళా అడిగింది.

“బెంగుళూరు”

ఆ అమ్మాయి నేనొచ్చిన వూరినుంచే రావటం నాలో కుతూహలాన్ని పెంచింది. మనసులో సన్నని చిరునవ్వు లాంటిది మెరిసింది. నేను కూడా పాలుపంచుకుందామనుకున్నా. కాని వాళ్ళ మానాన వాళ్ళు మాట్లాడుకుంటుంటే మధ్యలో తలదూర్చటం భావ్యంకాదని మౌన శ్రోతనైనాను.

“నేనోసారి బెంగుళూరు వెళ్ళాను. చాలాకాలం క్రితం. నిజానికి నా హనీమూన్ బెంగుళూర్లోనే గడిచింది.” ఈ మాటలు అంటుంటే ఆ ముసలామె ముఖం మీద సిగ్గుతో కూడిన చిరునవ్వు లాస్యమాడింది. ఏవేవో తీపి జ్ఞాపకాల గాలి వీచినట్లుంది. కొద్దిపాటి నిశ్శబ్దం తరువాత ఆమె మాట్లాడటం మొదలుపెట్టింది.

“నేను కూడా ఇండియాలోనే పుట్టాను. ఢిల్లీలో అప్పుడింకా రెండుగా విడిపోలేదు. మేము చాందినీ చౌక్ ఏరియాలో వుండేవాళ్ళం. మా నాన్న డాక్టర్, అభిప్రాయాలలో పొంతనలేని మనిషి. అతనున్న కాలంలో అతను అభ్యుదయవాది క్రిందనే లెక్క ఆడపిల్లలమైనా మా అందరికీ చదువు చెప్పించాడు. అంటే నాకు నా నలుగురు చెల్లెళ్ళకూ. మత విషయంలో మాత్రం అతన్ని ఛాందసత్వం వదలేదు. అందుకునే నాకు పదిహేనేళ్ళకే పెళ్ళి చేసేశాడు. అదృష్టవశాత్తు నా భర్త తరపువాళ్ళు చాలా విశాల హృదయులు. నా భర్త చాలా లిబరల్. వాళ్ళ మధ్య వుంటూనే డాక్టరవ్వాలనే నా కలను సాకారం చేసుకున్నాను. నేనిప్పుడు ఇస్లామాబాద్లో ప్రాక్టీసు చేస్తున్నాను”

మధ్యలో తన కథను ఆపి “నీవు ఎక్కడికి పోతున్నావ్? అని అడిగిందా అమ్మాయిని

“లాస్ ఏంజిల్స్”

“తమాషాగా వుండే... నేను కూడా అక్కడికే. నా కూతురు, దాని యిద్దరు పిల్లలు అక్కడే వున్నారు” అంది చిన్నపిల్లలా ఆశ్చర్యపోతూ, నిన్ను చూస్తుంటే నాకు చిన్నతనంలో ఢిల్లీలో గడిపిన తీపి రోజులు జ్ఞాపకమొస్తున్నాయి. మేము ఐదుగురు అక్కచెల్లెళ్ళం. ఒక తమ్ముడు. దేశం చీలినప్పుడు మేమంతా పాకిస్తాన్ వెళ్ళాం. నేను అందరికంటే పెద్దదాన్ని. నాకు పెళ్ళయిన ఆరునెలలకే ఇండియా వదలాల్సి వచ్చింది. నా భర్త స్వస్థలం లాహోర్. వాళ్ళకొక హావేలి ఇప్పటికీ వుంది. అందుకుని ముందుగా మేము లాహోర్కే వెళ్ళాం. ఓహో గాడ్ నేనెంత దిగులుపడిపోయానో తెలుసా? మా బాధలు ఆ అల్లాకే తెలుసు. అప్పుడప్పుడూ నా భర్తతో అనేదాన్ని. “ఇలా దేశం విడిపోవాల్సి వస్తుందని ముందే తెలిసుంటే అతనితో పెళ్ళికి ఒప్పుకునేదాన్ని కాదని” అంటూ ఆమె నవ్వింది. పలువరస మెరిసింది. మా నాన్న నిర్ణయం చాలా భయంకరమైనదనిపించింది. ముఖ్యంగా అమ్మకు. ఆమె బంధువులంతా ఢిల్లీ పరిసర ప్రాంతాల్లోనే వున్నారు. నాన్న మాత్రం ఆమెను తన మూలాలనుండి నిర్దాక్షిణ్యంగా వేరుపరిచారు. తనను బలవంతంగా లాక్కుపోయి ఎక్కడో పరాయిదేశంలో పారేసినట్లు ఫీలయిందామె. కాని ఆమె మొర ఆలకించేదెవరు? స్వాతంత్ర్యమొస్తే యిండియాలో ముసల్యానులందరూ రెండో తరగతి పౌరులుగా మారతారని నాన్న దృఢ విశ్వాసం. అయినా సరే పరాయి పంచన చేరటం కంటే స్వస్థలంలో చావటమే ఉత్తమమని అమ్మ వాదించినా నాన్న నిర్ణయం మారలేదు. ఆ తరువాత ఒక నెలలోపుగానే ననుకుంటాను. నేను నా భర్తతో లాహోర్ వెళ్ళిపోయిన తర్వాత మా నాన్న కూడా మూటా ముల్లె సర్దుకుని మా దగ్గరికి వచ్చేశాడు. అమ్మూనా

పిల్లలను వెంట తీసుకుని, ఆయనకు లాహోర్ కొత్త కాబట్టి మొదట మాతోనే వున్నారు. నాకు ఢిల్లీ వదిలి రావాలని అస్సలుండేది కాదు. నాకు పెళ్ళికాకపోయింటే నా మామ కూతురితో పాటే అక్కడి వుండిపోయాడాన్ని. మా మామ కూతురి పేరు నఫీసా. నా ఈడుదే. నాకు బంధుత్వం కంటే స్నేహితం ఎక్కువ. ఆమె నా ప్రాణస్నేహితురాలు. ఆమెను వొదిలి వెళ్ళటమంటే నా శరీరంలోని ఒక అంగాన్ని అక్కడ వొదిలి వెళ్ళటమే. మేమున్న యింటికి నాలుగైదు సందుల అవతలే వాళ్ళిల్లు. ఇద్దరిదీ ఒకే స్కూల్. ఒకే క్లాసు. బడినుంచి తిరిగొచ్చే దారిలో ఘంటావాలా షాపులో స్వీట్లు తినేవాళ్ళం. తగూలాడుకునే వాళ్ళం. మళ్ళా కలిసి పోయేవాళ్ళం. నవ్వేవాళ్ళం. కలిసి ఏడ్చేవాళ్ళం. అన్నదమ్ములమీద అక్క చెల్లెళ్ళమీద మాలో మేమే ఏవేవో జోకులేసుకుని పడిపడి నవ్వేవాళ్ళం.” ఆ మాటలంటుంటే గతం తాలూకు నీడలు ఆమె ముఖం నిండా వ్యాపించటం స్పష్టంగా చూడగలిగాను.

“ఇదంతా నీకు ఎందుకు చెప్తున్నానో నాకు తెలియదు. బహుశా నీకు బోర్ కొట్టాప్పు అవునా?” అందామె.

నో..నో.. అలాంటిదేమీ లేదు. దేశ విభజన సమయంలో, ప్రత్యక్ష అనుభవం కలవారితో కలిసి మాట్లాడటం నాకిదే మొదటిసారి. నాకు చాలా కుతూహలంగా వుంది చెప్పండి” అందా అమ్మాయి మెరిసే కళ్ళతో.

“కాని దక్షిణ భారతం మీద విభజన ప్రభావం చాలావరకు లేదనే చెప్పాలి. బెంగుళూరు ఎంత హాయిగా వుండేది! మైసూరు కూడా. నేనక్కడికి హనీమూన్ కు వెళ్ళినప్పుడు, దసరాకు మైసూరులో వేడుకలు చూశాను. అదొక మధురమైన అనుభూతి. అనుభవం. ఎంత గ్రాండ్ గా, రాయల్ గా చేసేవారో ఆ రోజుల్లో, ఇంకా యిప్పుడు కూడా అలాగే చేస్తున్నారా?”

“అవును, అలాగే కొనసాగుతుంది.”
 ‘అబ్బ! ఎంత బాగుండేదో!’” చిన్న పిల్లలా ఆనందపడిపోయింది.

“అందుకనే మావారు హనీమూన్ కు బెంగుళూరుకు, మైసూరుకు పోదామంటే నేను ఎగిరి గంతేశాను. ఆయన ముందుగానే అన్ని ఏర్పాట్లు చేశాడు.

హాయిగా గడిచింది. అన్నట్లు చెప్పడం మర్చిపోయాను. నఫీసా తన హనీమూన్ కు ముస్కోర్ వెళ్ళింది. ఆమెకు పర్వతాలు, లోయలంటే ప్రాణం. నేనూ, నఫీసా యిద్దరం ఒకేసారి పెళ్ళి చేసుకున్నాం. అదృష్టవశాత్తు మా పెళ్ళికొడుకులు ఒకరే కాదులే! అని జోక్ చేస్తున్న ఆమె కళ్ళలో గతానుభవాల చిలిపితనం మళ్ళీ చిగురించింది.

“ఈ బట్టారా వార్తలు మొదలైన తర్వాత మేమంతా కంగారుపడ్డాం. మా మేనమామ తను పాకిస్తాన్ రాసన్నాడు. తను పుట్టిన చోటనే తుది శ్వాస విడుస్తానని ఖరాఖండిగా చెప్పాడు. నఫీసా భర్త అభిప్రాయం కూడా అదే. అతని కుటుంబం మాత్రం పాకిస్తాన్ పోవటానికి తయారైంది కాని అతను మాత్రం తను ఇండియా వదలనని చెప్పేశాడు. అతనికి బట్టారా ద్వారా తప్పుడు పని అనిపించింది. మతం మనుషులను ఒకటిగా చేస్తుందంటే అతను నమ్మాడు. అదిగాక అతనికి కాంగ్రెస్ పార్టీతో సంబంధముంది. వాళ్ళు ప్రేమ వివాహం. అప్పుడప్పుడూ మా మామ ఇంటికొచ్చేవాడు. నఫీసాను చూసి మెచ్చాడు.

పెళ్ళి ప్రస్తావన తెచ్చాడు. మా మామ వెంటనే ఒప్పుకున్నాడు. నఫీసా మాత్రం అనీస్ (అంటే నేను)కు కూడా సంబంధం కుదిరితేనే తను పెళ్ళి చేసుకుంటానని భీష్మించుకు కూర్చుంది. అందుకని నా కోసం అర్థంతుగా ఒక పెళ్ళి కొడుకును వెతకాల్సి వచ్చింది. అబ్బబ్బ! అప్పుటి మా పిల్ల చేష్టలు, చిలిపితనాలు, ఆనందం” ఆమె ఒక నిటూర్పుగా అంది.

“సరే... నఫీసా అక్కడే భర్తతో వుండిపోయింది. మా మామ కూడా, పుట్టి పెరిగిన దేశాన్ని కాదని వెళ్ళిపోవడం ద్రోహమని మా నాన్న మీద అంతెత్తున లేచాడు. తన దేశం పాకిస్తాన్ కానీ, ఇండియా కాదని మొఖమాటం లేకుండా మొఖం మీదనే అనేశాడు నాన్న. నాన్న మీద ఆయనకు కోపమొచ్చి, మళ్ళా నాన్న ఇంటి గడప తొక్కనని శపథం చేసి వెళ్ళిపోయాడు మా మామ. ఈ రగడంతా చూసి గుండెలవిసేలా ఏడ్చింది అమ్మ. కాని విడిపోక తప్పలేదు. అప్పుడు నేను మెడికల్ కాలేజీలో చదివేదాన్ని.”

“మరి మీ నఫీసా?” ఆ అమ్మాయి అడిగింది.

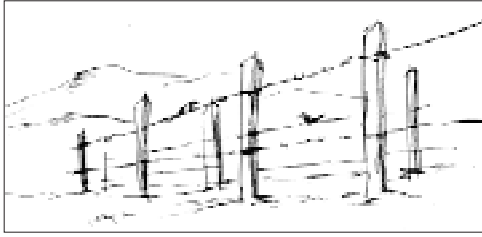
మొదట మొదట నెల నెలా ఉత్తరాల ద్వారా మా స్నేహం కొనసాగింది. అన్ని విషయాలు మాన గుచ్చినట్లుగా ఉత్తరంలో రాసుకుండేవాళ్ళం. ఒకసారి నఫీసా భర్తతో కలిసి లాహోర్ కూడా వచ్చి వెళ్ళింది. సరిహద్దుల్లో ఉద్రిక్తతల మూలంగా ఉత్తరాలు తగ్గుముఖం పట్టాయి. మొదట్లో సరిహద్దులో ఎక్కువగా తనిఖీలుండేవి కావు. రాను, రాను పరిస్థితులు మారాయి. మేము మాత్రం ఒక్కసారైనా ఇండియా పోలేక పోయాం.

సంబంధాలు తెగిపోయాయి. సంవత్సరాలు గడిచే కొద్ది ఎవరి జీవితాలలో వాళ్ళం కూరుకుపోయాం. ఇల్లు, పిల్లలు, ఉద్యోగం గానుగెద్దు జీవితం - నెలకొకసారి రాసుకునే ఉత్తరాలు క్రమంగా సంవత్సరంకోసారి. తరువాత తరువాత అవి కూడా లేవు. రెండువైపుల స్తబ్ధత నెలకొంది. ఒక్కోసారి నఫీసా ఎలా వుండోనని గుర్తు చేసుకునేదాన్ని. నాలుగు సంవత్సరాల క్రితం లాస్ ఏంజిల్స్ పోవటానికి లండన్ ఎయిర్పోర్టులో వెయింట్ చేస్తున్నాను. నా కూతురికి రెండో కాన్పు. సహాయం కోసం పోకతప్పుడు గదా! నా ఎదురుగా ఒక ఆడమనిషి కూర్చుని వుంది. ఆమెను చూస్తుంటే యిదివరకెప్పుడో చూసినట్లనిపించింది. కనుబొమ్మల తీరు, ముఖ కవళికలు, మాట్లాడే తీరు, నడక చూస్తుంటే పరిచయమున్న మనిషే అనిపించింది. పింక్ సల్వార్ కమీజ్ లో వున్న ఆమె వంక కొద్దిసేపు అదేపనిగా చూస్తూ కూర్చున్నాను, జ్ఞాపకం తెచ్చుకోవటానికి ప్రయత్నిస్తూ.

ఆమె యిటు తిరిగి నేను గమనిస్తుండటం గమనించింది. నేను చేసిన పిచ్చిపనికి క్షమాపణలు చెప్పి, ఆమెను చూస్తుంటే ఎక్కడో, ఎక్కడో చూసినట్లనిపించిందని చెప్పాను. అప్పుడామె మాట్లాడింది. మా కుటుంబాలు, స్వస్థలాలు, ఎక్కడికి పోతున్నాం, ఎందుకు వగైరాలు అయిన తర్వాత, నేను ఢిల్లీలోనే పుట్టి పెరిగానని చెప్పాను. మా భర్తల పేర్లు, మా పేర్లు చెప్పుకున్న తర్వాత ఒకరినొకరు కౌగిలించుకుని ఏడ్చేశాం. ఎన్నడో విధివశాత్తు తప్పిపోయిన అక్క చెల్లెళ్ళలా.

“ఆమె నఫీసానేనా?” అడిగింది అమ్మాయి.

“ఎంతగాలేదు! అన్ని సంవత్సరాల తర్వాత ఆమెను ఎక్కడో ఫారిన్ కంట్రీలో కలుసుకోవటం. నఫీసా కొద్దిగా వొళ్ళు చేసింది. మేము ఇండియాలో వున్నప్పుడు ఆమె సన్నగా వుండేది. నేను లావు.

ఆనాడు నఫీసాను చూసినప్పుడు ఏదో అద్భుత ప్రపంచంలోకి వచ్చాననిపించింది. ఆత్మీయురాలైన బంధువు, ప్రాణస్నేహితురాలిని అలా కలవటం - అదీ అనుకోకుండా, నఫీసా కూతురు ఆమెరికాలో శాన్ డియాగోలో వుంటుందట. తరువాత ఆమె కూతురు, నా కూతురు యిద్దరూ ప్రాణస్నేహితులైపోయారు. మేమిద్దరం అప్పటినుండి మా ఆమెరికా ట్రిప్స్ ను ఒక పద్ధతి ప్రకారం ప్లాన్ చేసుకుంటున్నాం. వీలయినన్ని ఎక్కవ రోజులు యిక్కడే ఆమెరికాలో గడపాలని నిర్ణయించుకున్నాం. వింతగా వుంది గదా! ఒక దేశానికి చెందిన యిద్దరు పరాయిదేశంలో కలుసుకోవటం. నేను ఇస్లామాబాద్ లో గవర్నమెంటు ఆస్పత్రిలో పనిచేస్తాను. ఎండరో పేద రోగులు. సరైన సౌకర్యాలండవు. సరిపడా డాక్టర్లుండరు. మందులుండవు. సరైన సమయానికి వైద్య సదుపాయాలుండవు. కరెంటుండదు. కనీసం శుభ్రమైన మంచినీరుకు కూడా అంగలారాల్సివస్తుంది. డబ్బులన్నీ ఏమవుతున్నాయో తెలుసా? యుద్ధం కోసం, ఆయుధాల కోసం, అసలు తమ ప్రజల కనీస అవసరాలు తీర్చలేని ఈ దద్దమ్మ ప్రభుత్వాలకు ఆటబాంబులు, ఆయుధాల అవసరమేమొచ్చింది. సగం జనాభాకు రెండూ పూటలా నోట్లోకి వేళ్ళు పోవు. కాని మనం ఆటబాంబులు తయారు చేసుకుంటున్నాం.”

“ఇదంతా కాశ్మీర్ కోసం...” అనిందా పిల్ల.

అదంతా బహుశా అవసర విషయాలను మరిపించి అనవసరమైన విషయాల మీదకి ప్రజల మనసులను మళ్ళించి తమ పబ్లిం గడుపుకోవటానికి, తమ అసమర్థత కప్పిపుచ్చుకోవటానికి అంతే. ఆ కొద్దిపాటి నేల ఎవరికేం వొరగబెడుతుంది? అది మనకు సంతోషాన్ని, సౌభాగ్యాన్ని అందిస్తుందా? ఇరు దేశాల ప్రజలకు ఆనందాన్ని ఇవ్వగలుగుతుందా? అయినా మనం పోట్లాడుకుంటూనే వుంటాం.”

“ఇగో ప్రాబ్లం. కేవలం ఇగో. ఎవరూ వెనక్కు తగ్గరు. సూల్ పిల్లల తగాదాలు గుర్తుకొస్తాయి” అంటూ పెద్దగా నవ్వింది, మిఠాయి పొట్లల కోసం కాట్లాడే సూల్ పిల్లలతో రెండు ప్రభుత్వాలను పోల్చి. నా నాలుక నిలకడ తప్పింది.

“చూడండి. దక్షిణ భారతదేశంలో కొల్లిమలై కొండల మధ్య ఒక చిన్న కుగ్రామంలో అర్ధనగ్నంగా డాన్స్ చేసి పొట్టపోసుకుంటున్న అమ్మాయిలు ఇండియాలో కూడా వున్నారు. చదువులేదు, వైద్యం లేదు, నీళ్ళులేవు, కరెంటు లేదు - అసలు నాగరికత చుట్టు పక్కల వున్న దాఖలాలే లేవు. నా అన్నయ్య, నేనెంతగానో ప్రేమించే అన్నయ్య...”

మూడువందల ముప్పై ఐదు నెంబరు లాస్ ఏంజిల్స్ ఫైట్ లో ప్రయాణించే ప్రయాణీకులు దయచేసి, యిరవై మూడవ గేట్ ద్వారా వెళ్ళవలసిందిగా కోరనైనది అంటూ అనౌన్స్ మెంటు విన్పించింది.

మన విమానమిదే. పద పోదాం.” ఆ యిద్దరూ లేచారు.

నేను అనాలనుకున్న మాటలు నా నాలుక మీదనే వుండిపోయాయి.

కొల్లిమలై కొండల్లో ఆ హామెట్ యింకా అలాగే వుంది. వెలిసిపోయిన ఎర్రచొక్కా అమ్మాయికి పెళ్ళయిపోయింది. యిప్పుడు కూడా అక్కడ బడిలేదు. అసుపత్రి లేదు. కరెంటు లేదు. నీళ్ళులేవు.

కాశ్మీరు కోసం పోరాటం ఆగకుండా నడుస్తూనే వుంది.

ఒక్కోసారి నా అన్నయ్య చావుకు కారణమైన వారి మీద ప్రతీకారం తీర్చుకోవాలనిపిస్తుంది. కాని ఎవరిమీద నా ప్రతీకారం? సరిహద్దు కవతల వున్న వాళ్ళ పరిస్థితి కూడా యిలాగే వుంది గదా! వాళ్ళను చంపాలా? దేనికీ? ప్రతీకారం నేను ఎవరి మీద తీర్చుకోవాలి?

మా అమ్మ అప్పుడప్పుడు అంటుండేది” యిదంతా పూర్వజన్మ కర్మ ఫలితమని

నిజంగా ఇదంతా మన ఖర్చేనా?

జెండా నీడలో

యస్. ఆర్. వృద్ధి

త్యాగాన్ని శ్వాసగా పీల్చి
అహింసని ఆయుధంగా మార్చి
దాస్య సంకెళ్లని త్రొవ్వేందుకు
త్రివర్ణ పతాకను భుజాన మోసిన వారికి
అచ్చమైన వారసులం మనం
కాలం సుడిలో కొట్టుకుపోతూ
ఆధునిక ప్రపంచ గొడుగు క్రిందికి చేరుకున్నాం
భ్రమల సువాసనల్ని ఆశ్వాదిస్తూ
మట్టివాసన ఉనికినే మర్చిపోతున్నాం
ప్రపంచీకరణను ఆలింగనం చేసుకున్న కళ్ళకు
అభివృద్ధి మక్మల్ తివాసీలా దర్శనమిస్తోంది
పాద స్పర్శతో ప్రవహించిన ఆనందం
హృదయాన్ని పాశ్చాత్య సంగీత
శృంగారాల్లో ముంచేస్తుంటే

తివాసీ కింద మందమైన పొరగా
పేరుకొంటున్న దుమ్ము, ధూళి మిశ్రమాల చిత్రం
మన కంటి రెటీనాకి చిక్కనంటోంది
మన మేధాశక్తి ఆవలి తీరాల భవిష్యత్తుకు
పెట్టుబడి జెండాగా ఎగురుతోంటే,
ఇక్కడ కురిపిస్తున్న ఆర్థిక పెట్టుబడుల చినుకుల్లో
మన జెండాను తడిపేసి
మనల్ని మళ్ళీ బానిసలుగా మార్చబోతోంది.
పురోభివృద్ధి అక్షరాలై
మెళ్ళో గంటకట్టుకొని తిరుగుతుంటే -
తప్పు పునరావృతమౌతున్న శబ్దం ఎలా వినిపిస్తోంది?
ఆనాడు ధాతృత్వం పసిడి కాంతులతో ప్రకాశించింది
ఈనాడు అధికార కాంక్ష
స్వప్రయోజనమై గాడి తప్పుతోంది
బానిసత్వానికి
కొత్త నిర్వచనం చెప్పే ద్వారాల్ని మూసేయండి
వ్యక్తిత్వానికి కొత్త మెరుగులు దిద్దుకొని
మనమంతా జాతీయ జెండా నీడన నిలుద్దాం రండి
జాతి మనుగడ కోసం శిరస్సులెత్తుదాం లెండి

భాష సంస్కృతిని మోసుకెళ్ళే రక్త ప్రవాహం

భాష జనం సొమ్ము. భాష బంధం. అనుబంధం కూడా, భాష సంస్కృతిని మోసుకెళ్ళే రక్త ప్రవాహం. భాష విలువల సంపదల గని. భాష వెన్నతో పెట్టిన విద్య, సామాజిక ప్రాణానికి శ్వాసక్రియ. టోకున చూస్తే-భాషని అర్థం చేసుకోవడం- మన జీవితాన్ని, మన సౌందర్యాన్ని, మన శాశ్వతత్వాన్ని అర్థం చేసుకోవడం. భాష అచ్చంగా మానవుడి సృష్టి. మనిషికోసం మనిషి చేసుకున్న సృష్టి.

ఎన్. ముక్తేశ్వరరావు

ఆ మధ్య మన రాష్ట్రంలోనే కేంద్రీయ విశ్వవిద్యాలయంలో పనిచేస్తున్న ఇతర రాష్ట్రానికి చెందిన ప్రొఫెసరు 'నాకు తెలుగు నేర్చుకుందామని ఉంది. కాని మీ వాళ్ళెవరూ ఒక్క ముక్కా మాట్లాడరు. ఇన్నేళ్ళయినా నాకు కొంచెం కూడా తెలుగు రాదు' అని వాపోయాడు.

ఈ మధ్య ప్రసాద్ బహుకృతే గాదు-పార్కుకెళ్ళినా, కెబిఆర్ లో వాకింగ్ కెళ్ళినా ఎక్కడ చూసినా తెలుగు వినించదు. చిట్టి పొట్టి ఎఫ్ఎమ్ రేడియోలు చెప్పనే అట్టర్లేదు. తెలుగు కాని తెలుగులాంటి తెలుగు - ఆంగ్లో శాక్సన్ తెలుగు.

మహానగరాలే కాక, మామూలు పట్టణాలు, మండల కేంద్రాల్లోనూ ఇంగ్లీషు మీడియం బడులు దర్భనమిస్తున్నాయి. తెలుగు చదువు కొనేందుకు చేరేవాళ్ళ సంఖ్య నానాటికీ తగ్గి పోతోంది. ఇక అన్ని క్లాసుల్లో తెలుగు ప్రవేశపెడదామని అందరూ ఆలోచిస్తున్నారు. రానురానూ- ఈ తెలుగు నిజంగానే దిక్కుమాలిన తెలుగుగానే మారిపోతోంది. పేదవాళ్ళు, నిర్బాగ్యులు మాత్రమే ఇకనుంచి తెలుగులో చదువుకుంటారేమో సన్నిస్తోంది.

మధ్య తరగతి డాలరు కలల్లో పిల్లలందరూ అర్థంకాని యాంకీలోనే కేరింతలు కొడుతున్నారు. మధ్య తరగతిని చూసి చిన్నా, చితకా బడుగు జనం అదే ట్రాన్సులోకి మారిపోతుంది. ఇది వర్తమాన సన్నివేశం. వర్తమాన దృశ్యం.

అయినా- ఫలానా ఇంత శాతం జనం మాట్లాడితే- మాట్లాడుతూ ఉంటే- ఏ భాషకైనా వచ్చే ఆపద ఏమీ ఉండదు- ఏం ధోకా లేదు అంటూ భాషా శాస్త్రజ్ఞులు చెప్పవచ్చుగాక! కాని వాస్తవంలో విరుచుకు పడ్తున్న ఆంగ్లో శాక్సనిజం ప్రభావం ఎంత? సాంస్కృతికంగా, భాషాపరంగా, మనం ఎంత కోల్పోతున్నాం? ఎంత మిగుల్చుకుంటున్నాం అన్నది చాలా తీవ్రమైన సమస్య.

ఏతావాతా- మొత్తమ్మీద తెలుగు భాషకు సాంస్కృతిక విలువలు పరంగా పెద్ద ఎత్తున ప్రమాద ఘంటికలు వినబడుతున్నాయి.

ఈ నేపథ్యంలోనే - ఎక్కడ చూసినా సభలు, సమావేశాలు- అంగలార్పులు - ఓడార్పులు- నిట్టార్పులు. అయితే - ఈ సభలు, సమావేశాలు ఎక్కడ జరుగుతున్నాయి. రవీంద్ర భారతిలో, పెద్దపెద్ద ఆడిటోరియాల్లో- విదేశాల్లో పెద్దపెద్ద వేదికల మీద, అక్కడే జరుగుతోంది? కొంతమంది వేదికను గుత్తాధిపత్యం తీసుకుంటారు. గొప్ప

విషయాలు మాట్లాడతారు. గొప్పగొప్పగా మాట్లాడతారు. గొప్పలు చెప్తారు. పద్యాలు చదువుతారు. పురావైభవాన్ని కీర్తిస్తారు. ప్రతి రెండు నిమిషాలకు జనంలోనే చప్పట్లు - పెడబొబ్బలు కేరింతలు - ఆహా- ఓహోలు. సభ ముగుస్తుంది. మంచి ఉపన్యాసం విన్నా మన్న అనుభూతిలో జనం కదులారు. వేదిక మీద అనర్థకంగా మాట్లాడిన పెద్దలంతా కారు దగ్గరకు వెళ్ళేలోపు ఇంగ్లీషులోకి వచ్చి పడ్డారు. ప్రతి ఉపన్యాసం చివర కొన్ని తీర్మానాలు చేస్తారు. కొన్ని ప్రతిజ్ఞలు చేస్తారు. కొన్ని బీరాలు పలుకుతారు. ఎవరిళ్ళకు వాళ్ళు చేరుకోగానే ఎంచక్కా అంతా మర్చిపోయి సచేల స్నానం చేసి ఇంట్లోకి పోతారు. ఈ సన్నివేశాలు గత కొన్నేళ్ళుగా జరుగుతున్న తంతు. వీటిలో లోపమెమిటో చూద్దాం.

1. కొందరు మాత్రమే ఎప్పుడూ మాట్లాడుతూ ఉండటమేమిటి?
2. కొందరు ఎప్పుడూ నిత్యశ్రోతలుగా ఉండటమేమిటి?
3. అందరి మధ్య చర్చలు లేకపోవడమేమిటి?
4. సమస్య స్వరూపస్వభావాలు చర్చించక పోవడమేమిటి?
5. అంతిమంగా - ఫలిత రూపంగా ఏమైనా ఉపయోగం ఉండబోతుందా?

భాష జనం సొమ్ము. భాష బంధం. అనుబంధం కూడా, భాష సంస్కృతిని మోసుకెళ్ళే రక్త ప్రవాహం. భాష విలువల సంపదల గని. భాష వెన్నతో పెట్టిన విద్య, సామాజిక ప్రాణానికి శ్వాసక్రియ. టోకున చూస్తే-భాషని అర్థం చేసుకోవడం- మన జీవితాన్ని, మన సౌందర్యాన్ని, మన శాశ్వతత్వాన్ని అర్థం చేసుకోవడం. భాష అచ్చంగా మానవుడి సృష్టి. మనిషికోసం మనిషి చేసుకున్న సృష్టి. మనిషున్నంత కాలం-మనుషులు సమాజంగా ఉన్నంత కాలం- మనుషులు సమాజంగా ఉన్నంత కాలం- అనుబంధాలు ఉన్నంత కాలం- భాష ఉండి తీరాలి. ఎవరి భాష వాళ్ళకుండాలి. అప్పుడే సంవేదనలు - ఆవేదనలు; వాళ్ళ గొంతులు వాళ్ళవిగా వినిస్తాయి. ఇదంగా ఇలా ఎందుకు భాషను గురించి మాట్లాడుకోవాల్సి వస్తోందంటే- ఏభాష ఉంటేనే? మన అభిప్రాయాలు మనం చెప్పగలిగితే చాలదా? అంటున్న వాళ్ళ సంఖ్య పెరుగుతోంది. అభిప్రాయాలు చెప్పడం- కమ్యూనికేట్ చేయడమేనా భాష పని ? ఇంకా ఏమన్నా ఉందా, జీవితంలో ఉండే ఉద్యోగాలు -

ఉల్లాసాలు - ఆనందాలు - విషాదాల్లో అన్నింటా కలిసే తిరిగే నిత్య సత్య సహచరి మాతృభాష కదా! దీనిని పోగొట్టుకుంటే మనమేమై పోతాం? ఎటువైపు వెళ్ళిపోతాం? మనం మనంలాగానే ఉంటామా? మన కథలు మనం వింటామా? మన పాటలు మనం పాడుకుంటామా? మన ఏడుపు మనం ఏడవగలమా? మన నవ్వు మనం నవ్వు కోగలమా? గోళాల గతుల్లో మార్పు వచ్చినప్పుడు జలప్రళయాల్లాంటివి సంభవిస్తాయట. అలాగే ప్రపంచీకరణం నేపథ్యంలో ఆయాదేశాల, జాతుల మాతృభాషలకు భాషా ప్రళయం పుట్టుకొస్తుంది. మన భాషను మనం కాపాడుకోవడమంటే మనని మనం కాపాడుకోవడం కావాలి. మనమేం చేయాలి?

స్టేజీ దిగంగానే అప్పటిదాకా చెప్పిందంతా మర్చిపోయి భాష పట్ల వాచా నిబద్ధతను చూపేవాళ్ళను మనం పసిగట్టాలి. వాళ్ళు కొన్ని వేదికల మీదకే పరిమితం. వాళ్ళ నుంచి పెద్ద ఒరిగేదేంలేదు.

నేను చూశాను. చాలా సీనియర్ పొజిషన్లలో పెద్ద పెద్ద పదవులు చేసినా అచ్చమైన తెలుగులో స్వచ్ఛంగా మాట్లాడేవాళ్ళు.

నేను చూశాను. ఇళ్ళల్లో ఇప్పటికీ తెలుగుపాటల్ని పద్యాల్ని పిల్లలకు అందించే తల్లితండ్రుల్ని, ఉపాధ్యాయుల్ని.

నేను చూశాను. ఊళ్ళలో సామాన్యరైతు కుటుంబాల్లో, నిరుపేదల కుటుంబాల్లో పుట్టి పోతన భాగవతాన్ని, కవిత్రయం భారతాన్ని గళగ్రాహిగా సామాన్య జనానికి చెప్పేవాళ్ళను.

పల్లెసుద్దుల్ని, జానపద గీతాన్ని పదిమంది ప్రేక్షకులున్న పదిలక్షల ప్రేక్షకుల మధ్యనున్నట్లు. సీరియస్ గా ఆడి-పాడి విన్పించే వాళ్ళున్నారు.

అన్నంపెద్దుండో లేదో తెలియకపోయినా - కొడుక్కి నేర్చుకొన్న యక్షగానాది విద్యలు నేర్పే తల్లిదండ్రులున్నారు.

వీళ్ళందరూ నిబద్ధతకు, అంకితభావానికి నిలువెత్తు సాక్ష్యాలు. తెలుగు భాషా సంస్కృతులకు పెట్టని కోటలు.

వీళ్ళందర్నీ అక్కన చేర్చుకుంటేగాని మన భాష ముందుకు సాగదు. తెలుగును అభిమానించడం, ప్రేమించడం - గ్యాలరీ కోసం

కాదు. అందుకే అలాంటి వాళ్ళను గుర్తించాలి. లెక్కపెట్టాలి. దగ్గరకు తీసుకోవాలి. ఇది మొదట మనం చేయాల్సిన మొదటిపని.

జనసామాన్యం నుంచి ఉద్యమాన్ని నిర్మించాలి. ఉద్యమం అని ఎందుకంటున్నానంటే ఉద్యమంలో విలువలు చర్చించబడతాయి. పరిరక్షించబడతాయి. ఆచరించబడ్డాయి. ఇది సరైన విలువ కాదనుకుంటే ప్రజలే తిరస్కరిస్తారు. సరైన విలువనుకుంటే పాటిస్తారు.

ఉద్యమంలో కొత్త ఆలోచనలు తప్పిస్తారు. కొత్త పదజాలం నిర్మిస్తారు. సృజనాత్మకతకు కావాల్సినంత అవకాశం లభిస్తుంది. జనంలో నుంచి కొత్త గొంతులున్న కవులు వుడ్డారు. కొత్త కవులు కొత్త పాటలు రాస్తారు. ఇదీ కావాల్సింది. అందుకే ఉద్యమాలు నిర్మించేందుకు సన్నద్ధం కావాలి.

ఉద్యమాలు గొంతు విప్పాలంటే....

అన్ని రకాల, అన్ని వర్గాల జనం మమేకం కావాలి. వివిధ పాఠశాలల్లో, కళాశాలల్లో, విశ్వవిద్యాలయాల్లో ఉన్న భాషా పండితులు ఏకం కావాలి. చర్చలు జరగాలి. నిర్దిష్ట ప్రణాళికలు రచించుకోవాలి. తరగతి గదుల్లో ఉన్న లక్షలాది పిల్లలకు కోట్లాది కుటుంబాలకు నేరుగా చేరుకోవడానికి వీళ్ళందర్నీ సమైక్యంగా ముందుకు నడిపించడం అవసరం.

రచయితలు, కవులు ఒక్కచోట చేరి మనస్సు విప్పి మాట్లాడ వలె కావాలి. ఏం చేయాలో ఆలోచన చేయాలి. సృజనాత్మక పరిష్కారాలు వెదకాలి. రచయితలు, కవులు వర్క్ షాపులు జరగాలి. అవన్నీ నెట్ వర్కింగ్ జరగాలి.

పత్రికలు, విద్యావేత్తలు చేయాల్సింది చాలా ఉంది. మనపత్రికలకున్న నెట్ వర్క్ చాలా ప్రాంతాల్లో ఇతరులకు లేదు. వీటన్నిటినీ ఉపయోగించి కొత్త శీర్షికలు, ప్రజల భాగస్వామ్యంతో రూపొందించవచ్చు. విద్యావేత్తలు ప్రత్యామ్నాయ పాఠ్యప్రణాళికలు ప్రయోగాన్ని రచించవచ్చు.

ఇది జగన్నాథరథం అందరం చెయ్యివేయాలి. ముందుకు లాగాలి. ఒంట్లో ఓపికంతా చేతిలోకి చేతిలోని ఓపికంతా తాడుకు-తాడులోని శక్తి ప్రవాహం- రథచక్రాలకు ఊతం కావాలి. అందుకే ప్రతి ఉద్యమం ఒక జగన్నాథ రథం.

ఆ కిటికీ మూయాలంటే భయం

కొండమీద రాళ్లు రప్పలు
ఎప్పుడూ మేలుకునే ఉన్నట్లు
వాల్లిద్దరూ ఆ కిటికీకి

ఆమె ఒక రెక్క అతనొక రెక్క
లేదా రెండు రెక్కలూ వాళ్లే

కనిపించకుండా పోయిన కొడుకే కళ్ళల్లో

ఆ తలుపు తెరిచంటే భయం

పోర్లకు మోస్తున్న బరువే తెలుసు
దానిలో ఎంత విలువుందో తెలీదన్నట్లు
కొడుకు

వాడి ఆచూకీ కోసం పోలీసుల ఆరాటం
ఇళ్లంతా ఒళ్లంతా వెదుకుతాయి

గుండెకోత

ముకుంద రామారావు

అయినా వారికే నమస్కారం
కొడుకు బతికున్న ఆశ నజీవం చేస్తున్నందుకు
అన్ని రంగాల్లోనూ
తారాజువ్వలా దూసుకుపోతూ
వాడు కనుమరుగవటం
ఎందుకో ఏమో
చావు పుట్టుకలంత రహస్యం ఇప్పటికీ
బయట కెళ్లాలంటే భయం
దోషిలా
తెలిసినవారందరినీ తప్పించుకు తిరగటం
అనుభవిస్తున్న శిక్షకి
చేసిన తప్పేమిటని

ఎంతకీ తేల్చుకోలేని
అతని ప్రశ్న

ఆమె మాత్రం
కొడుకు ఏ రాత్రి

ఎంత అలసిపోయి వస్తాడోనని
ఏ మరకలూ లేని నిర్మలమైన ఆకాశంలా
మడతలు మరకలు లేకుండా పక్కా సరిచేస్తుంది

వాడికోసమే ఎదురు చూస్తున్న వస్తువుల్ని
ఇదిగో అదిగో వస్తాడన్నట్లు
అన్నీంటినీ సర్ది తాజాగా పెడుతుంది

వాడి కిష్టమైనవి
ఎంతో కొంత మిగిల్చే ఉంచుతుంది

ఎన్నాళ్లయినా
గడియారాన్ని మోస్తున్న గోడలానే
దీనంగా భారంగా ఎదురుచూస్తూ
వాల్లిద్దరూ

యాభై ఏళ్ళ తెలంగాణా సాంఘిక జీవితానికి దర్శణం నవీన్ నవలాత్రయం

తెలంగాణా ప్రాంతంలో ఎన్నో ఉద్యమాలు, మరెన్నో ఆందోళనలు, నిజాం నిరంకుశ పాలన, రజాకార్ల దురాగతాలు, ముల్కీ నిబంధనలు, ప్రత్యేక తెలంగాణా రాష్ట్రం కోసం ఉద్యమం, నక్సలైట్ ఉద్యమం, ఇలా అనేక చారిత్రక సంఘటనల నేపథ్యంతో ఇక్కడి సామాన్య ప్రజల ఆర్థిక, సాంఘిక, రాజకీయ జీవితాల్లో వచ్చిన మార్పులను నవీన్ నవలాత్రయంగా మలిచారు.

ముల్కనూరి అశోక్

ప్రత్యక్ష జీవితానుభవం, లోతైన అధ్యయనం, విభిన్న కోణాల నిశిత పరిశీలన, నిర్దిష్ట అవగాహనా సూత్రం ఉన్న వారికి రచనా సామర్థ్యం తోడైతే గొప్ప సృజనాత్మక సాహిత్యం వెలువడుతుంది. నవలయినా, కథయినా, కవితయినా తప్పనిసరిగా ఆసక్తికరమైనవిగా ఉంటాయి. అటువంటి ప్రత్యేకత గల రచయిత అంపశయ్య నవీన్. ఆలోచనాపరుడుగా, భారతీయచరిత్రను, తెలుగు చరిత్రను, తెలంగాణా ప్రాంతీయ చరిత్రను, వీటిలో ఉండే సమాన లక్షణాల్ని ప్రత్యేకతల్ని తన నవలల్లో వాస్తవికతకు అద్దం పట్టేలా చిత్రించారు ఈ రచయిత.

కులం, వర్గం, ప్రాంతీయ అసమానతలు, ప్రేమలు, చదువులు, స్త్రీ, పురుష సంబంధాలు, ఉద్యమాలు, వాదాలు, సాంఘిక సమస్యలు అన్నిటిని తరచి తరచి చూసిన రచయిత అంపశయ్య నవీన్. ఆయన రచించిన నవలాత్రయంలో తెలంగాణా ప్రాంత గ్రామీణ రైతాంగ జీవితాన్ని ఈ యాభై ఏళ్ళలో వచ్చిన మార్పులను, విభిన్న సాంఘిక శక్తుల సంఘర్షణను, పోరాటపు వివిధ దశలను గాఢంగా చిత్రించారు.

తెలంగాణా ప్రాంతంలో ఎన్నో ఉద్యమాలు, మరెన్నో ఆందోళనలు, నిజాం నిరంకుశ పాలన, రజాకార్ల దురాగతాలు, ముల్కీ నిబంధనలు, ప్రత్యేక తెలంగాణా రాష్ట్రం కోసం ఉద్యమం, నక్సలైట్ ఉద్యమం,

ఇలా అనేక చారిత్రక సంఘటనల నేపథ్యంతో ఇక్కడి సామాన్య ప్రజల ఆర్థిక, సాంఘిక, రాజకీయ జీవితాల్లో వచ్చిన మార్పులను నవీన్ నవలాత్రయంగా మలిచారు.

1944 నుంచి 1994 మధ్య కాలంలో జరిగిన చారిత్రక సంఘటనల ఆధారంగా “కాలరేఖలు”, “చెదిరిన స్వప్నాలు”, “బాంధవ్యాలు” అన్న ఈ మూడు నవలల ద్వారా యాభై సంవత్సరాలలో తెలంగాణా సామాజిక, సాంస్కృతిక, రాజకీయ, ఆర్థిక రంగాల్లో వచ్చిన మార్పులను విశ్లేషించారు.

ఈ నవలలు చదువుతుంటే - తెలంగాణాలో అప్పటి చారిత్రక సంఘటనలన్నింటికీ సాక్షిభూతంగా నిలిచిన అనేక మంది స్త్రీ పురుషుల జీవిత చరిత్రల్ని మనం చదువుతున్నామన్న అనుభూతి కలుగుతుంది.

కాలరేఖలు

నవలాత్రయంలో మొదటి నవల కాల రేఖలు. పదకొండవ ఆంధ్ర మహాసభ జరిగిన 1944వ సంవత్సరం నుంచి 1956లో ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడే వరకు గల పన్నెండేళ్ళ తెలంగాణా జీవనాన్ని అక్షర బద్ధం చేసింది నవల. చారిత్రకంగా చెప్పుకోవాలంటే, తెలంగాణా సాయుధ రైతాంగ పోరాటం. ఈ పోరాటం నుంచి మొదలు పెట్టి ముక్కలు చెక్కలుగా విడిపోయిన తెలుగు వాళ్ళందరూ ఆంధ్రప్రదేశ్ అవతరణ నాటికి,

ఒక గొడుగు క్రిందకి రావడం వరకు ఈ నవలలో ఎంతో అద్భుతంగా చిత్రించారు నవీన్.

ఈ నవలలో చాలా ప్రత్యేకతలు ఉన్నాయి. ఫ్యాడల్ దొరల్ని, జమిందారుల్ని, దేశముఖ్లను తన తాబేదారులుగా చేసుకొని సామాన్య ప్రజానీకాన్ని దారుణంగా హింసించి, పీడించి, దోపిడికి గురిచేసిన నైజాం పిశాచ పాలనకు వ్యతిరేకంగా ‘సంగం’ (ఆంధ్ర మహాసభకు సామాన్య ప్రజలు పెట్టుకున్న పేరు) పేరుతో ఈ నిరంకుశ నైజాం పాలనకు కమ్యూనిస్టు పార్టీ ప్రజా సమీకరణం చేసి పోరాడిన పరిస్థితులను వాస్తవికంగా విశ్లేషించారు. ఇక కథాంశానికి వస్తే కాలరేఖలు నవలలో ప్రధాన పాత్ర ‘రాజు’. అతని దృష్టికోణం నుంచి కథంతా నడుస్తుంది. రాజు తండ్రి నర్సయ్య, చిన్నాయన సత్రయ్య. ఒక సిద్ధాంతానికి సంబంధించిన రెండు పార్శ్వాలకు ప్రతినిధులు వీరు.

నిజాం ప్రభువులు హైదరాబాద్ సంస్థానాన్ని ఏకఛత్రాధిపత్యంగా పరిపాలిస్తున్న రోజులివి. తెలంగాణా సంస్కృతిపై కారుమబ్బులు కమ్మిన కాలమిది. ప్రజల రాజకీయ, సాంఘిక, సాంస్కృతిక జీవనం నికృష్ట దశకు చేరుకుంది.

నిజాం కాలంలో అమీన్, ఇతర పోలీస్ యంత్రాంగం వివిధ వివాదాల పరిష్కారానికి గ్రామాలకు వచ్చినప్పుడు, ఆ గ్రామంలో ఆయా కులస్తులు మర్యాదలతో సేవలు చేసేవారు. చాకలి వాళ్ళాచ్చి చావిడి సంతా ఊడ్చి శుభ్రం చేసేవారు. కుమ్మరోళ్ళాచ్చి నీళ్ళు తెచ్చి వంటలు వండేవారు. గొల్లవాళ్ళు మేకపోతును తెచ్చేవారు. కోవటోళ్ళు వంటకు కావలసిన సరుకులు సరఫరా చేసేవారు. ఈ విధంగా అన్ని కులాల వాళ్ళు నకల సౌకర్యాలను సమకూర్చే బానిస జీవన స్థితిగతులను, రచయిత వాస్తవికతతో మలిచారు. రజాకార్లు ఎంతో బీభత్సాన్ని సృష్టించడం వల్ల, తెలంగాణా ప్రజలు బ్రిటిష్ ప్రాంతానికి వలసలు పోవడం జరిగింది.

నిజాం కాలంలో - ఎన్నో మానభంగాలు, హత్యలు, మత మార్పిడులు, ఇక్కడి ప్రజలను అనేక రకాలుగా హింసలకు గురిచేసిన సంఘటనలను రచయిత కళ్ళకు కట్టినట్టుగా ఈ నవలలో చిత్రించారు.

పదకొండవ ఆంధ్ర మహాసభ అధ్యక్షునిగా ఎన్నికైన “రావి నారాయణరెడ్డికి జై” అన్న వాక్యంతో మొదలైన నవల, ఆంధ్రప్రదేశ్ అవతరణోత్సవ సభకు వరంగల్

వస్తున్న డాక్టర్ జయసూర్యను 'జై తెలంగాణా' నినాదాలతో ప్రజలు ఎదుర్కోవడంతో అంతమవుతుంది. ఆంధ్ర మహాసభ, రజాకార్ల దురాగతాలు, "సంగం" వారి సాయుధ పోరాటం, ప్రజా కోర్కెలు పోలీస్ యాక్టన్, స్వాతంత్ర్యోద్యమం, ముల్కీ రూల్స్, ఆంధ్ర రాష్ట్రావతరణ ఈ దృశ్యాలన్నీ కథలో భాగంగా కళ్ళ ముందే జరుగుతున్న అనుభూతిని కలిగిస్తాయి.

నైజాం పాలనలో దొరల, దేశముఖల నిరంకుశ పీడనకు, అణచివేతకు గురైన తెలంగాణా గ్రామీణ పరిస్థితులు, హైదరాబాద్ లో తప్ప మిగతా తెలంగాణా ప్రాంతం ఏ అభివృద్ధికి నోచుకోకపోవడం దేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చినా తెలంగాణాకు రాకపోవడం, కాశీం రజ్వీ అనే మతోన్మాది రజాకార్లను ప్రజల మీదకు ఉసిగొల్పడం ఒక పార్శ్వమైతే, 'సంగం' ఈ దురన్యాయాల్ని ఎదుర్కొని పోరాడటం మరో పార్శ్వం. ఈ సంఘర్షణలో దొరలు నైజాం తొత్తులుగా మారి, రజాకార్లతో చేయి కలిపి ప్రజలపై విరుచుకుపడటంతో ఈ దోపిడీని సహించలేక 'సంగం' నాయకత్వంలో పోరాటం చేయడం, చివరికి సైనిక చర్యతో తెలంగాణా విముక్తి జరిగినా, దొరలు ముందు జాగ్రత్తగా కాంగ్రెస్ లోకి దూకేసి, కమ్యూనిస్టు విద్యేషాన్ని రెచ్చగొట్టడం, తదనంతరం ఎన్నికల్లో కాంగ్రెస్ ప్రభంజనాన్ని ఎదుర్కొని, కమ్యూనిస్టులు తెలంగాణాలో గెలవడం, విశాలాంధ్ర వంటి చారిత్రకాంశాలు నవలలో వాస్తవికత ఉట్టిపడేలా రచయిత చిత్రించారు.

చెదిరిన స్వప్నాలు

నవలాత్రయంలో రెండవ నవల "చెదిరిన స్వప్నాలు". ఈ నవలలో 1957 నుంచి 1970 వరకు గల కాలాన్ని రచయిత చిత్రించారు. ఈ నవలలో కథా నాయకుడు రాజు కౌమార, యవ్వన దశలను ఈ నవలలో చిత్రించడం జరిగింది. 1956లో రెండవ పంచవర్ష ప్రణాళిక ప్రారంభం కావడం నుంచి, 1969లో ప్రత్యేక రాష్ట్రం కోరుతూ తెలంగాణాలో ఉద్యమం చెలరేగడం వరకు జరిగిన సంఘటనలను రాజు పాత్రతో ముడిపెట్టి రచయిత చిత్రించారు.

రాజు తండ్రి తన కుమారున్ని వ్యవసాయదారునిగా చేద్దామనుకోవడం, రాజు చదువుకునే ప్రయత్నాలు చేసి, చివరకు కాలేజీలో చేరడం జరుగుతుంది. రాజు వ్యవసాయ కుటుంబంలో నుంచి వచ్చాడు కాబట్టి, మంచి ఉద్యోగం చెయ్యాలని చిన్ననాటి నుంచి తీవ్రమైన కాంక్ష అంతేగాక దేశానికి సంబంధించిన అన్ని కోణాల్ని, రాజకీయ పరిణామాల్ని అవగాహన చేసుకోవాలని ఇతడిలో ఆసక్తి. చాలీచాలని జీతంతో కుటుంబ బాధ్యతలను నెత్తిమీద వేసుకోవడంతో తీవ్రమైన ఆర్థిక ఇబ్బందులకు గురి అవుతాడు. రాజు ఎంత దుర్భరమైన దారిద్ర్యాన్ని అనుభవించినా తన వ్యక్తిత్వాన్ని ఎవరికీ తాకట్టు పెట్టలేదు. మొత్తం మీద తెలంగాణాలో నెలకొన్న ఆనాటి ఆర్థిక, సామాజిక, రాజకీయ విషయాలను తెలియజేస్తుంది 'చెదిరిన స్వప్నాలు' నవల.

భ్రష్టు పట్టిన రాజకీయాలు, విలువల క్షీణత, మారని ఆర్థిక పరిస్థితులు, పాలకుల దోపిడీ విధానాలు ఇవన్నీ రాజును కలవరపెట్టి అతని ఊహలను భగ్గుం చేస్తాయి. రాజు ఇలాంటి పరిణామాలన్నింటినీ చూస్తూ తాను కలగన్న 'సుందర భారత స్వప్నం' ఎంత ఘోరంగా

భిద్రమై చెదిరిపోయిందోనని వ్యధ చెందే కథానాయకుడి భావాలతో పాఠకుణ్ణి సంలీనం చేస్తాడు రచయిత.

గతాన్ని గురించి ఒక అవగాహన ఈ నవలలో ప్రధానాంశం. ఏ వివరణలనూ, సిద్ధాంతాలనూ చెప్పకుండా, జీవిత శకలాల్ని ఉన్నవి ఉన్నట్లుగా చూపిస్తూ రచయిత పరిస్థితులన్నింటికి సాక్షిగా వుండి, అనేక కోణాల్లో ఆనాటి తెలంగాణా దుర్భర పరిస్థితుల్ని ప్రత్యేక శిల్పంతో తనదైన ఒరవడితో మలిచారు.

1962లో చైనా భారతదేశం మీద దాడి చేయడం, 1964లో భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ రెండుగా చీలిపోవడం. 1964లో నెహ్రూ మరణం, 1965లో పాకిస్తాన్ తో యుద్ధం, 1966లో తామ్సెంట్ లో లాల్ బహదూర్ శాస్త్రి మరణం అదే సంవత్సరంలో ఇందిరాగాంధీ ప్రధాని కావడం, 1967లో పశ్చిమ బెంగాల్ లో సగ్లబ్బరి మూవ్ మెంట్ మొదలు కావడం, 1969లో కాంగ్రెస్ పార్టీ చీలి పోవడం, 1969లోనే ప్రత్యేక రాష్ట్రాన్ని కోరుతూ తెలంగాణాలో ఉద్యమం చెలరేగడం, ఈ ఉద్యమం హింసాత్మకంగా మారడం - ఈ సంఘటనలన్నింటినీ 'చెదిరిన స్వప్నాలు' నవలలో ప్రధాన పాత్ర రాజు దృక్కోణం నుంచి రచయిత ఎంతో సమర్థవంతంగా చిత్రించాడు.

బాంధవ్యాలు

నవలాత్రయంలో మూడవ నవల 'బాంధవ్యాలు' 1970 - 1995 మధ్య కాలాన్ని చిత్రించారు. ఈ కాలంలో చదువు, ఉద్యోగం, ఉపాధి కోసం, తెలంగాణా మధ్యతరగతి కుటుంబాల్లో చోటు చేసుకున్న దుర్భర ఆర్థిక పరిస్థితులు, సామాజిక సంబంధాలను రచయిత చిత్రించాడు.

ఈ పరిస్థితులు మానవ సంబంధాలను ఎలా ప్రభావితం చేశాయో ఈ నవలలో రచయిత వివరంగా విశ్లేషించారు. 1970 - 90లో మధ్య తరగతి జీవితం ఒక విధంగా కొనసాగగా, 1971లో అప్పటి కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టిన ఆర్థిక సరళీకృత విధానాలు, దేశవ్యాప్తంగా ముఖ్యంగా మధ్యతరగతి ప్రజల్ని ఆర్థిక సంక్షోభంలోకి నెట్టాయి. ఈ సంక్షోభం, దాని ప్రభావాలు ప్రతీ కుటుంబాన్ని ఎట్లా కుదిపి వేశాయో అన్న విషయాల్ని ఈ నవలలో శాస్త్రీయంగా చర్చించడం జరిగింది.

ఈ నవలలో కథా నాయకుడి పేరు నరేందర్. నాలుగు సీసాలపై అమర్చిన టేబుల్ పైన ప్రాణాంతక విన్యాసం చేస్తున్నట్లు కథానాయకుడు నరేందర్ కు వచ్చిన కలతో నవల ప్రారంభమై, అసలు కథ ప్రత్యేక తెలంగాణా ఉద్యమంతో మొదలవుతుంది. ఇక్కడ ఆంధ్ర ప్రాంతం అభివృద్ధి చెందడానికి, తెలంగాణా అభివృద్ధి చెందకపోవడానికి, మధ్య గల కారణాల్ని, విషయాల్ని రచయిత విశ్లేషించడం జరిగింది.

ఈ నవలలో ఎన్నో విచిత్రమైన సంఘటనలు, సాహసాలు, దుస్సాహసాలు, తప్పటడుగులు, వాటి ఫలితంగా బాధలు, కన్నీళ్ళు, ఈ విషయాలన్నీ అద్భుతంగా చిత్రించారు. కుటుంబ జీవన చిత్రణ, సమాజ చిత్రణతో పాటు రచయిత సమకాలీన రాజకీయ పరిణామాలను చర్చించారు. కేంద్ర, రాష్ట్ర రాజకీయాలలో వచ్చిన మార్పులను సమీక్షించారు.

కూలీ నాలీ జనం చైతన్యం పెరిగిందని, వెనకటిలా తిట్టి, భయపెడితే

పనులు చేసే కాలం కాదని గుర్తు చేస్తూ వెంకట్రామయ్యకు ఎదురుతిరిగిన సోమయ్య..

“యేందండి మీరు గట్ల తిడ్డె ఎవరు పడ్డరనుకుంటును? మీ జీతం లేకున్న యెట్లనన్న బతుకుతగని నోటికొచ్చినట్లు తిడ్డె మాత్రం పడ్డననుకొకుండి” అని గట్టిగా ప్రతిఘటిస్తాడు.

దళితుల్లో పెరిగిన ఆత్మాభిమానాన్ని ఈ పాత్ర ద్వారా చాటాడు రచయిత. 1977 ఎన్నికల్లో కాంగ్రెసేతర పక్షాలన్నీ ఏకమై జయప్రకాశ్ నారాయణ్ సారధ్యంలో ‘జనతాపార్టీ’ పేరుతో ఆవిర్భవించి, ఇందిర కాంగ్రెస్ ను అధికారం నుంచి కూకటి వేళ్ళతో పెకిలించాయి.

చివరకు రాజ్ నారాయణ్ చేతిలో ఇందిర ఓటమి చవి చూసింది. తల్లి అండతో రాజ్యాంగేతర శక్తిగా పరిణమించిన సంజయ్ గాంధీ ఓడిపోయాడు. ఆ ఇద్దరి ఓటమిని గూర్చి ఆ రోజుల్లో..

“ఆవు పోయింది, దూడ పోయింది అనుకుంటుండేవాళ్ళు” జనతాపార్టీలోని అవకాశవాద రాజకీయాలు, వ్యక్తిగత ఈర్ష్యాద్వేషాలు, పదవులకై వేసుకున్న పూహాలు, అధికార దాహం మొదలగు దుర్లక్షణాలన్ని, ఆ పార్టీ మనుగడకు ముప్పుగా పరిణమించాయి. తద్వారా ఆ పార్టీ ప్రజల్లో ప్రతిష్ఠను కోల్పోయింది.

ఈ నవలలో - అంతర్భాగంగా, రాష్ట్రంలో దేశంలో, అంతర్జాతీయ స్థాయిలో వచ్చిన ప్రధాన ఉద్యమాలు, సంఘటనలు, పరిణామాలు, ప్రభావాలు చోటు చేసుకున్నాయి. “జై తెలంగాణా ఉద్యమం” పుట్టు పూర్వోత్తరాలు, అందులో చెన్నారెడ్డి నిర్వహించిన పాత్ర, బంగ్లాదేశ్ అవతరణ, సిమ్లా ఒప్పందం, శ్రీకాకుళం, తెలంగాణాల్లో ఉద్యమమైన సర్కల్ ఉద్యమం, జయప్రకాశ్ నారాయణ్ సంపూర్ణ విప్లవం, ఎమ్మరెన్సీ విధింపు, షేక్ మజీబుర్ రహ్మాన్ హత్య, 1978 శాసనసభ ఎన్నికలు, చెన్నారెడ్డి ముఖ్యమంత్రిత్వం, రాజీవ్ రాజకీయాల్లో ప్రవేశించడం, ఎన్టీఆర్ - తెలుగుదేశం పార్టీ స్థాపన, 1983 శాసన సభ ఎన్నికల్లో ఆ పార్టీ ఘన విజయం, నాదెండ్ల వెన్నుపోటు, ఇందిరాగాంధీ హత్య, రాజీవ్ గాంధీ నాయకత్వంలో పార్లమెంట్ ఎన్నికలు, కాంగ్రెస్ ఘన విజయం, రాష్ట్రంలో పటేల్ పట్వారీ వ్యవస్థ రద్దు, 1989 ఎన్నికల్లో కేంద్రంలో కాంగ్రెస్ ఓటమి, 1992లో అయోధ్యలో బాబ్రీ మసీదు విధ్వంసం. మొదలగు సంఘటనలన్నీ సందర్భోచితంగా రచయిత చిత్రించారు.

తెలంగాణాలో కుటుంబ జీవన స్థితిగతుల్లో కాలం తెచ్చే మార్పులకు, అనుబంధాల మధ్య వినిపిస్తున్న అపశ్రుతులకు నిలువెత్తు

నిదర్శనం ‘బాంధవ్యాలు’ నవల. తెలంగాణా మధ్యతరగతి జీవన విశ్వాసాలను, గత పాతికేళ్ళలో వచ్చిన మార్పులను అత్యంత ఆసక్తికరంగా, ఉత్పంఠభరితంగా ఆవిష్కరించిన అద్భుత నవల అంపశయ్య నవీన్ ‘బాంధవ్యాలు’.

నవలాత్రయంలో తెలంగాణా సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు

తెలంగాణా ప్రాంతంలో అత్యంత వైభవంగా కన్నుల పండుగగా జరుపుకునే పండుగల్లో బతుకమ్మ పండుగ, దసరా పండుగలు ముఖ్యమైనవి.

దసరా పండుగ సందర్భంగా ఊర్లో ప్రజలందరూ “జయాభి జై భవ దిగ్విజై భవ” అంటూ చేతుల్లో బాణాలు పట్టుకొని ఇల్లిల్లా తిరుగుతూ అయ్యవారికి చాలు అయిదు వరహాలు, పిల్లవాళ్ళకు చాలు పప్పుబెల్లాలు” అంటూ పాడటం, యే కులం వాళ్ళింటికి వెళ్ళే ఆ కులాన్ని కీర్తించే పాటలు పాడటం జరుగుతుంది. దసరా సందర్భంగా దాసరి వాళ్ళు చావిల్లో వీధి నాటకాలు వేసేవాళ్ళు. చిన్నప్పటినుంచి ఆ నాటకాలు చూడటం, దసరా పండుగ రోజు పాలపిట్టను చూడటానికి వెళ్ళడం, జమ్మిచెట్టు క్రింద కూర్చొని జమ్మిచెట్టును కీర్తిస్తూ శ్లోకం పాడేవారు. స్త్రీలు కొత్తబట్టలు, అలంకరణతో పుట్టింటికి వచ్చి అత్యంత వైభవంగా జరుపుకునే బతుకమ్మ పండుగ తెలంగాణాలో ప్రత్యేకతను సంతరించుకుంది.

గిరిజనులు అత్యంత ఉత్సాహంతో జరుపుకునే తెలంగాణా ప్రాంతపు “సమ్మక్క - సారక్క జాతర” దేశంలో అతి పెద్ద జాతర. ఇది గిరిజనుల జాతరే అయినప్పటికీ గిరిజనేతరులు కూడా లక్షల సంఖ్యల్లో సమక్క - సారక్కలను కొలుస్తారు.

తెలంగాణా సంస్కృతీ సంప్రదాయాలను రచయిత పండుగలు, జాతరలు, వాటి పుట్టు పూర్వోత్తరాలను వాస్తవికతతో సందర్భోచితంగా చిత్రించారు. పాలకూర్తి సోమన్న జాతర, దీపావళి, నోములు, ఉగాది మున్నగు పండుగలను తెలంగాణా ప్రజలు ఏ విధంగా జరుపుకుంటారో వారి ఆచార వ్యవహారాలను, జీవన శైలిని కళ్ళకు కట్టినట్లుగా చిత్రించాడు.

తెలంగాణాలో గ్రామ దేవతలలో ముత్యాలమ్మ, మారెమ్మ, ఉప్పలమ్మ మొదలైన దేవతలను కుటుంబంలో ఎవరైనా అనారోగ్యాలకు గురి అయినప్పుడు తెలంగాణా ప్రజలు కొలుస్తారు. తెలంగాణా ప్రజలు గ్రామ దేవతల విషయాల్లో కొన్ని ఆచారాలు పాటిస్తారు.

కొంటెతనం, గత్తర, సూతకం, పిట్టకూత పెట్టడం, శివమూగడం, మెహర్బాబా విభూది మహత్యం, బైండ్లోళ్ళ బొంబాయి పూజలు, అంజనాలు వేయడం, పసుపు బియ్యం పెట్టడం లాంటి మూఢనమ్మకాలను గూర్చి రచయిత ఈ నవలలో ప్రస్తావించారు.

తెలంగాణా ప్రాంతంలో పిల్లలు ఆడే ఆటలు

గోలీలు, చెడుగుడులు, బొమ్మల పెళ్ళిళ్ళు, ఉప్పు తెచ్చే ఆట, చిర్ర గోనె, కోతి కొమ్మచ్చి మొదలైన ఆటలను సందర్భోచితంగా చిత్రించారు. తెలంగాణా ప్రజలు ఎన్నో ఆచార వ్యవహారాలను నవీన్ ఈ నవలాత్రయంలో నిక్షిప్తం చేశారు. యాభై ఏళ్ళ తెలంగాణా సంస్కృతికి ప్రతిబింబమే ఈ నవలాత్రయం. సమాజంలోని స్వభావాలకు ప్రతికలే ఇందలి పాత్రలు. ప్రతిభాపంతుడైన నవీన్ వీటిని మహత్తరంగా చిత్రించిన వైనం అద్భుతమైంది.

చందాలకు కృతజ్ఞతలు, కాని...

సాహితీ మిత్రులు చాలా మంది సాహిత్య ప్రస్థానం చందాలు మనియార్డర్ల ద్వారా పంపుతున్నారు. వారందరికీ ధన్యవాదాలు. అయితే మీరు పంపించడంతో పాటు ఈ పత్రిక గురించి మీ సాహితీ మిత్రులకు సహృదయులకూ చెప్పి వారిని కూడా చందాదారులుగా చేర్చడం కూడా మీ బాధ్యత అని చెప్పడానికి సంకోచించడం లేదు. విశాల ప్రగతిశీల వేదికగా అయిదేళ్ళ పూర్తి చేసుకుంటున్న ఈ పత్రికను నిలబెట్టుకోవడం, ఆర్థికంగా పరిపుష్టం చేయడం కోసం మీరు తప్పక చేయూత నిస్తారని విశ్వసిస్తున్నాం.

ప్రదర్శన

గేరా

విరిసీ విరియని అడవిమల్లి,
నా అమాయకపు చెల్లీ!
ఎంత పనిచేశావమ్మా!
నువు నగరానికొచ్చేముందు
కనీసం ఒక్కసారైనా
అగ్నిపునీత సీతనడిగితే చెప్పేది-
అయోధ్యకన్నా అశోకవనమెంత సురక్షితమో
బదుగురు భర్తల ద్రౌపదినడిగితే తెలిపేది
అంతఃపురాలకన్నా అడవులెంత నయమో
కనీసం కొమాక్యమ్మనడిగుంటే
ఖచ్చితంగా చెప్పేదిగదా
కామదాహంతో నాలుకలు సాచే నగరాలకన్నా
అడవులన్నివిధాలా క్షేమమని, అక్కడే ఉండమని
ఎంత పని చేశావు తల్లీ!
పవిత్ర బ్రహ్మపుత్ర సాక్షిగా
గౌహతీనగర నడివీధిలో
నీ ఒంటిపైనున్న ఒక్కొక్క బట్టనూ
వాళ్ళు లాగేస్తుంటే
నగ్నమైంది, నిలువునా దగ్గమైంది నువ్వు కాదమ్మా
సభ్యత, సంస్కారాల ముసుగులు తగిలించుకొన్న
మా నిస్సిగ్గు కురూపి సమాజం
నాగరికులమని, విద్యావంతులమని వంచించే
ఆటవిక అహం!

అందాన్ని ఆకులతో కప్పుకునే అడవుల్ని దాటి
మదపిచ్చితో ఊగిపోయే మహానగరాల్లో
ఏముందని వచ్చావు తల్లీ

చూశావుగా
ఏ సందుకెళ్ళినా రంగురంగు బట్టలతో
కన్నుగీటి పిలిచే రంకునగరం
సిగ్గుతో చచ్చిపోతున్న నీ ఒంటిపై
బెత్తెడు బట్ట కప్పలేకపోయింది.
అమ్మలారా, అయ్యలారా అని ఆర్దిస్తూ
నిస్సహాయంగా నువ్వు దినమొలతో పరుగెడుతున్న దృశ్యం
చుట్టూ ఉన్న కీచకులకు
ప్రత్యేక వినోదమైపోతే,
దూరానున్న దుశ్శాసనులకు
ప్రత్యక్ష ప్రసారమైపోయింది.

ఈ కిరాతకానికి తెరదించుతూ
తన షర్టు తీసి నీపై కప్పిన
ఆ ఆజ్ఞాత సాహసికి నా సహస్ర ప్రణామాలు
నువ్వు బట్టలు కట్టుకొనే ప్రతిసారీ
తండ్రి లాంటి అతణ్ణి తలచుకో తల్లీ
నాకు తెలుసు
మనిషిపై నమ్మకాన్ని కోల్పోయిన నువ్వు
స్వాంతన కోసం ప్రార్థన చేస్తావని
అందులో ఆఖరిగా
“తండ్రి, ఆదివాసీలు అమాయకులు
వారికేం కావాలో వారెరుగరు
వారంతరించిపోకుండా,
నాగరీకుల నీడ సోకని, ఓ అభయారణ్యాన్ని
వారికిచ్చి ఆశీర్వదించు ప్రభూ” - అని అడుగు తల్లీ
అడవిలోని అన్నలు, అక్కలు
నీకు తోడై ఉండురు గాక
ఆమెన్ !!

చినిగిన బ్రతుకుని
నవ్వుల దారంతో కుట్టడం
జీవన “కళ”!

పడిపోవటం
సహజమే
పడిలేవకపోవటం
అసహజం
పైకి లేచినా ఎదగక పోవడం
అసమంజసం!

పత్తి రైతులకు
పత్తి మందు ఉందిలే!
వరి పండిస్తే
ఉరి పోసుకోవాలి!
అందరి మద్దతు మాటల్లోనే!!

గమనదిశ మారిన
“గమనం” మారును
గమ్యం మారిన
“గమనం” మారును
గమ్య గమనం మారిన
జీవనమే” మారును!

తడిసిన
“మట్టి” గోడ
సువాసన
దేశభక్తి!

యుద్ధం వస్తే కాని
సైనికుడి విలువ తెలియదు-

మినీ కవితలు

డా॥ విప్లవ్ దత్తు శుక్లా

మరణిస్తే గాని
వీరుడి ఉనికి తెలియదు!

కలుషిత
ప్రపంచంలో
కవిత “వేపచెట్టు”
కార్బన్ -డై- ఆక్సైడ్ మీద
ఒట్టు!

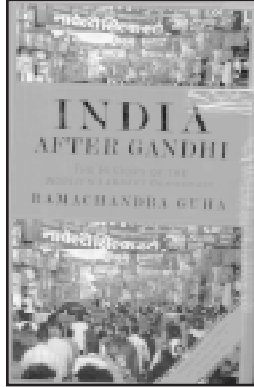
పుట్టగానే
అందరితో
బంధాలు ఏర్పడితే
జననం -

మన వారి మధ్య
“మనం”
పరాయి అయితే
“మరణం”!

భాగ్యమున్నవారు
కొందరే
భాగ్యనగరంలో
మిగిలిన వారంతా
అభాగ్యులే!

పోరాటాలకు
కులం లేదు-
కులాలకు
పోరాటం ఉంది.

వాస్తవిక చరిత్ర కథనం 'ఇండియా ఆఫ్టర్ గాంధీ'

ఎప్పుడో వేల సంవత్సరాల క్రితం జరిగిన సంఘటనల విషయంలో ఎంత గందరగోళం ఉందో, ఎన్ని వివాదాలున్నాయో నిన్ను మొన్న జరిగిన సంఘటనల విషయంలో కూడా అలాంటి వివాదాలే ఉన్నాయి. అందుకే నిష్పాక్షికమైన చరిత్రను గ్రంథస్థం చేయడం చాలా కష్టసాధ్యమైన విషయం. అలాంటి కష్టసాధ్యమైన పనికి రామచంద్రగుహ అనే చరిత్రకారుడు పూనుకొని “ఇండియా ఆఫ్టర్ గాంధీ” (గాంధీ తర్వాత భారతదేశం) అన్న గొప్ప చారిత్రక గ్రంథాన్ని ఇటీవలనే ప్రచురించాడు.

అంపశయ్య నవీన్

ఇవ్వాళ జరుగుతున్న సంఘటనలే రేపు చరిత్రగా మారుతాయి. ఇన్నాళ్లు జరిగిన సంఘటనల్ని యధాతథంగా రికార్డు చేసే వాళ్ళుంటేనే రాబోయే తరాల వారికి ఇవ్వాలే జరిగిందో తెలుస్తుంది. సరైన చరిత్రకు ఒకప్పటి ఈ రికార్డులే ఆధారమవుతాయి.

భారతదేశ చరిత్ర విషయానికొస్తే... భారతీయులకు అసలు చరిత్రంటే సరైన అవగాహన లేదనే విమర్శ ఉంది. మన పూర్వులు చరిత్రను, మతాన్ని, పురాణాలను, కల్పిత కథల్ని, కావ్యాల్ని కలగాపులగం చేశారు. రామాయణం, మహాభారతాల్ని ఇతిహాసాలన్నారు. ఈ రెండు మహా గ్రంథాల్లో ఉన్నదంతా చరిత్రే అన్నారు. ఈ రెండు మహాగ్రంథాల్లో వర్ణించబడిన సంఘటనలు ఎప్పుడు జరిగాయి అన్న ప్రశ్నకు సరైన సమాధానాలు లేవు. ఈ రెండు గ్రంథాల్లో వర్ణించబడిన అద్భుతాలు, మాయలు, మంత్రాలు, శాపాలు, తాపాలు నిజంగా జరగడానికి అవకాశాలున్నాయా అన్నదానికి కూడా సరైన సమాధానాలు లేవు. తేదీల విషయంలో మనవాళ్ళు ఏ యుగంలో కూడా సరైన శాస్త్రీయమైన శ్రద్ధ తీసుకోలేదు. అతిశయోక్తుల్ని, అద్భుతాల్ని, పుక్కిటి పురాణాల్ని, అర్థ సత్యాల్ని, ఏ ఆధారంలేని కేవలం నమ్మకాల్ని మన వాళ్ళు చరిత్ర అని నమ్మించడానికి ప్రయత్నించారు. ఈ కారణాల వల్లనే మన చరిత్రను పాశ్చాత్యులు పరిశోధించి రాయవలసి వచ్చింది. పాశ్చాత్యులు మన చరిత్రను వక్రీకరించారని, మన గొప్పతనాన్ని

వాళ్ళు తక్కువ చేశారని మనం పాశ్చాత్యుల్ని నిందించి తృప్తి చెందాం. మనకు చరిత్రను ఎలా నిర్మించుకోవాలో తెలీదంటే మాత్రం మనం అంగీకరించం.

ఎప్పుడో వేల సంవత్సరాల క్రితం జరిగిన సంఘటనల విషయంలో ఎంత గందరగోళం ఉందో, ఎన్ని వివాదాలున్నాయో నిన్ను మొన్న జరిగిన సంఘటనల విషయంలో కూడా అలాంటి వివాదాలే ఉన్నాయి. అందుకే నిష్పాక్షికమైన చరిత్రను గ్రంథస్థం చేయడం చాలా కష్టసాధ్యమైన విషయం. అలాంటి కష్టసాధ్యమైన పనికి రామచంద్రగుహ అనే చరిత్రకారుడు పూనుకొని “ఇండియా ఆఫ్టర్ గాంధీ” (గాంధీ తర్వాత భారతదేశం) అన్న గొప్ప చారిత్రక గ్రంథాన్ని ఇటీవలనే ప్రచురించాడు. “ప్రపంచపు అత్యంత విశాలమైన ప్రజాస్వామ్య దేశపు చరిత్ర” అని ఈ గ్రంథానికి రామచంద్రగుహ మరో పేరు కూడా పెట్టాడు. ఒక గాంధీ చనిపోయి నప్పట్నుంచి మొదలెట్టి (1948) మరో గాంధీ (రాజీవ్ గాంధీ) పదవీకాలం ముగిసే వరకు (1989) - అంటే నాలుగు దశాబ్దాల ఆధునిక భారతదేశపు చరిత్రను సాధ్యమైనంత యధాతథంగా (ఆబ్జెక్టివ్ గా) చెప్పడానికి ఈ గ్రంథంలో రామచంద్రగుహ ప్రయత్నించాడు.

జరిగిన సంఘటనల పట్ల తీర్పు చెప్పాలని కాకుండా ఆ సంఘటనల్ని అర్థం చేసుకోవడానికే నేనీ గ్రంథాన్ని రచించానని రామచంద్రగుహ చెప్పాడు. ఇప్పుడు తెలిసిన విషయాల ఆధారంతో అప్పటి సంఘటనల్ని

బేరీజు వేయడం కాకుండా అప్పుడు తెలిసిన వివరాల ఆధారాలతో అప్పటి సంఘటనల్ని విశ్లేషించానని కూడా రచయిత ఈ పుస్తకానికి రాసిన ప్రథమ అధ్యాయంలో రాశాడు.

900 పేజీల పర్యంతం సాగిన ఈ గ్రంథంలో యాభయ్యేళ్ళు దాటిన వాళ్ళందరికీ నిన్ను మొన్ననే జరిగినట్టనిపించే అనేక చారిత్రక సంఘటనల విశ్లేషణ ఉంది.

అసలు భారతదేశాన్ని లేక భారతీయుల్ని ఒక జాతి అనొచ్చా? అన్న చర్చతో ఈ గ్రంథం ప్రారంభమవుతుంది. ఎన్నో జాతులు, ఎన్నో మతాలు, ఎన్నో భాషలు, ఎన్నో ప్రాంతాలతో నిండిన ఈ దేశం ఒక దేశంగా మనగల్గుతుందా? అనే సందేహాన్ని అనేకమంది పాశ్చాత్య మేధావులు వ్యక్తం చేశారు. బ్రిటిషువాళ్ళు ఈ దేశాన్ని వదిలి వెళ్ళిన మరుక్షణంలో ఈ దేశం భిన్నాభిన్నమై పోతుందని విన్స్టన్ చర్చిల్ జోస్యం చెప్పాడు. చర్చిల్ లాంటి అనేకమంది పాశ్చాత్య మేధావుల జోస్యాలను వమ్ము చేస్తూ స్వతంత్ర భారతదేశం ఒక దేశంగా మనగల్గింది. స్వాతంత్ర్యం పొందాక భారతదేశంలోంచి ఏ భాగం కూడా విడిపోలేదు. అలానే ఈ దేశంలో ప్రజాస్వామ్యం మన జాలదని జోస్యం చెప్పిన వాళ్ళ అంచనాలు కూడా నిజం కాలేదు. నిరక్షరాస్యత, మూఢవిశ్వాసాలు, అనైక్యత, అసమ సమాజం మొదలైన రుగ్మతలతో కూడుకున్న ఈ దేశానికి ప్రజాస్వామ్యం సరైన విధానం కాదని, త్వరలోనే ఈ దేశంలో ప్రజాస్వామ్యం అంతమవుతుందని చాలామంది అభిప్రాయపడ్డారు. ఎన్నో లోపాలున్నప్పటికీ ఈ దేశంలో ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ సజీవంగా నిలబడటం - స్వతంత్ర భారతదేశం సాధించిన మహత్తర విజయమని రామచంద్రగుహ అభిప్రాయపడ్డాడు.

దేశ విభజన, గాంధీని గాఢ్ హత్య చేయడం, దేశ విభజన కారణంగా ప్రపంచ చరిత్రలో కనీవినీ ఎరగనంత జనాభా తమ స్థావరాలను విడిచి వేరే చోటికి వెళ్ళిపోవడం, లక్షల మంది ప్రాణాల్ని కోల్పోవడం లాంటి సంఘటనల్ని ఒక పక్షాన్ని నిందించడం గానీ, బలపరచడం గానీ చేయకుండా రామచంద్ర గుహ పాఠకుల ముందుంచుతాడు. కాశ్మీర్ సమస్యను గూర్చిన విశ్లేషణ కూడా ఈ గ్రంథంలో చాలా నిష్పాక్షికంగా జరిగింది.

ఈ గ్రంథంలోని రెండో భాగంలో నెహ్రూ పరిపాలనను గూర్చిన విశ్లేషణ ఉంది. ఈ భాగానికి రామచంద్రగుహ “నెహ్రూస్ ఇండియా” అన్న పేరు పెట్టాడు. 1950 నుండి 1964 వరకు ఈ దేశాన్ని నెహ్రూ ఎలా

పరిపాలించాడో... ఆయన బలమేమిటో, బలహీనత లేమిటో ఈ భాగంలో రామచంద్ర గుహ చర్చించాడు. వల్లభాయి పటేల్ కు - నెహ్రూకు మధ్య తలెత్తిన అభిప్రాయభేదాలు, పటేల్ చనిపోవడంతో నెహ్రూ ఎదురులేని నాయకుడుగా మారిపోవడం, పంచపర్ష ప్రణాళికలు, సోషలిజం, అలీన విధానం, సెక్యులరిజం మొదలైన విధానాలను నెహ్రూ ఈ దేశపు జాతీయ విధానాలుగా మార్చడం మొదలైన అంశాలను చాలా సహేతుకంగా గుహ రికార్డు చేశారు.

1957లో జరిగిన సార్వత్రిక ఎన్నికల్లో కేరళ రాష్ట్రంలో ఆనాటి అవిభక్త కమ్యూనిస్టు పార్టీ ఆఫ్ ఇండియా మెజారిటీని సాధించి ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేసింది. ప్రపంచ చరిత్రలోనే కమ్యూనిస్టు పార్టీ ప్రజాస్వామ్య విధానం ద్వారా అధికారాన్ని చేపట్టడం ఇదే ప్రప్రథమమని ప్రపంచ మేధావులందరూ అభిప్రాయపడ్డారు. సాయుధ విప్లవం ద్వారా కాకుండా ఓట్ల ద్వారా కమ్యూనిస్టుల రాజకీయ అధికారం చేపట్టవచ్చునని ఈ సంఘటన రుజువు చేసిందని చరిత్రకారులన్నారు. కానీ 1959లోనే ప్రజాస్వామ్యబద్ధంగా ఎన్నికైన ఈ ఎం.ఎస్. నంబూద్రిపాద్ నాయకత్వంలోని ఈ కమ్యూనిస్టు పార్టీ ప్రభుత్వాన్ని కేంద్ర ప్రభుత్వం నిజమైన ప్రజాస్వామ్యవాదిగా - ఈ దేశంలో ప్రజాస్వామ్యాన్ని స్థాపించిన నాయకుడుగా పేరుగాంచిన నెహ్రూ నాయకత్వంలోని కేంద్ర ప్రభుత్వం రద్దు చేయడం - ప్రపంచ మేధావుల్ని దిగ్భ్రాంతి పరచింది. ఈ సంఘటన నెహ్రూ మీద చెరిగిపోని మచ్చగా నిలిచిపోతుందని చెబుతూ రామచంద్రగుహ నెహ్రూ జీవిత చరిత్రను రచించిన సర్వేపల్లి గోపాల్ “కేరళ ప్రభుత్వాన్ని రద్దు చేయాలన్న నెహ్రూ నిర్ణయం ఆయన కీర్తి ప్రతిష్ఠలను, ఆయన నైతిక బలాన్ని దిగజార్చింది” అన్న మాటను ఉదహరిస్తాడు.

1962లో చైనా భారతదేశం మీద దాడి చేయడం, భారత సైన్యాలను ఓడించి భారత భూభాగాన్ని ఆక్రమించుకోవడం, నెహ్రూ కలల్ని భగ్గుం చేసిందని, ఈ సంఘటన కల్పించిన షాక్ నుండి ఆయన కోలుకోలేకపోయాడనీ, ప్రపంచ దేశాల దృష్టిలో ఆయన చాలా బలహీనుడుగా మారిపోయాడని రామచంద్రగుహ చెబుతాడు.

1964లో నెహ్రూ - చనిపోయాక కాంగ్రెస్ పార్టీలో అధికారం కోసం జరిగిన కుమ్ములాటలు, కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడుగా

కామరాజ్ నిర్వహించిన పాత్రను, లాల్ బహదూర్ శాస్త్రి ప్రధానిగా ఎన్నిక కావడం, 1965లో పాకిస్తాన్ తో జరిగిన యుద్ధం, తాష్కెంట్ లో లాల్ బహదూర్ శాస్త్రి చనిపోవడం మొదలైన సంఘటనల్ని ఈ పుస్తకంలో నాల్గవ భాగంలో “ది రైజ్ ఆఫ్ పాపులిజమ్” అన్న అధ్యాయంలో చర్చిస్తాడు.

శాస్త్రి తర్వాత ఇందిరాగాంధీ అధికారంలోకి రావడం, ప్రారంభంలో “గూంగే గుడియా” (మాటలు రాని బొమ్మ)గా ముద్రపడిన ఇందిర క్రమంగా ఒక బలమైన రాజకీయ శక్తిగా రూపొందడం, 1971లో పాకిస్తాన్ తో జరిగిన యుద్ధంలో కచ్చితమైన విజయాన్ని సాధించటం, బంగ్లాదేశ్ ఆవిర్భావానికి కారణం కావడం, ఆకాశమంత ఎత్తుకు ఎదిగిన ఆమె 1975లో ఆమె ఎన్నిక చెల్లదని వెలుపడిన అలహాబాద్ హైకోర్టు తీర్పుతో నేలమీద పడిపోవడం, తనను తాను కాపాడుకోవడానికి అత్యవసర పరిస్థితిని విధించడంలాంటి సంఘటనల్ని రామచంద్రగుహ యధాతథంగా వివరించాడు. అలహాబాద్ హైకోర్టు తీర్పు వెలుపడినప్పుడు ఇందిర రాజీనామా చేయాలనే నిర్ణయించు కున్నదని, కానీ సంజయ్ గాంధీ, సిద్ధార్థ శంకర్ రేలాంటి వాళ్ళ ఒత్తిడి కారణంగానే ఆమె ఆ సహేతుకమైన నిర్ణయాన్ని మార్చుకొని అప్రజాస్వామ్య పద్ధతులను ఆశ్రయించిందని రామచంద్రగుహ చెబుతాడు.

1977లో ఇందిరాగాంధీ అకస్మాత్తుగా అత్యవసర పరిస్థితిని తొలగించి ఎన్నికల్ని నిర్వహించింది. ఆ ఎన్నికల్లో కాంగ్రెస్ పార్టీ ఘోర బహురాజయాన్ని ఎదుర్కొన్నది. ఇందిర అకస్మాత్తుగా అత్యవసర పరిస్థితిని తొలగించి ఎన్నికల్ని ఎందుకు ఆహ్వానించింది అనే అంశాన్ని గూర్చి అనేక ఊహాగానాలున్నాయి. ఇంగ్లండ్, అమెరికా లాంటి ప్రజాస్వామ్య దేశాల్లోని కొన్ని ప్రముఖ పత్రికలు ఇందిరాగాంధీ విధించిన అత్యవసర పరిస్థితిని ఘాటుగా విమర్శించడమే ఇందిర ఈ నిర్ణయానికి కారణం కావచ్చునని రామచంద్రగుహ అభిప్రాయపడ్డాడు.

రాజీవ్ గాంధీ ప్రారంభంలో మంచి ప్రధానమంత్రి అన్న పేరును సంపాదించు కున్నప్పటికీ అతని అనుభవరాహిత్యమే అతని పతనానికి కారణమనీ, రాజీవ్ గాంధీ తో ఏకపార్టీ పాలన అంతమైపోయిందని చెబుతూ రామచంద్రగుహ ఈ గ్రంథాన్ని ముగిస్తాడు.

ఈ గ్రంథాన్ని రచించడానికి రామచంద్ర గుహ ఎన్ని పుస్తకాలను సంప్రదించాడో, అర్చైవ్స్ లో భద్రపరచబడిన

ఎన్ని పత్రాలను పరిశీలించాడో ఈ గ్రంథంలోని చివరి 130 పేజీలు తెలియజేస్తాయి.

1948 నుండి 1989 వరకు భారతదేశంలో జరిగిన అనేక సంఘటనల, అనేక సమస్యల విశ్లేషణను ఈ గ్రంథంలో మనం చదువుతాం. కాశ్మీర్ సమస్య ఈనాటికీ అపరిష్కృతంగానే ఎందుకుండిపోయింది? ఏడవ నిజాం నవాబు హైదరాబాద్ సంస్థానాన్ని ఇండియన్ యూనియన్ లో విలీనం చేయడానికి నిరాకరించడం వల్ల ఉత్పన్నమైన సమస్య లేమిటి? తెలంగాణా రైతాంగ పోరాటం యొక్క నేపథ్యమేమిటి? కేరళలో ప్రజాస్వామ్యబద్ధంగా ఏర్పడిన ప్రపంచంలోనే మొట్టమొదటి ప్రభుత్వాన్ని ఏయే శక్తులు కుమ్ముక్కయ్యి కూలదోశాయి? నెహ్రూకూ, వల్లభాయి పటేల్ కు మధ్య ఏర్పడిన అభిప్రాయభేదాలు ఎలాంటివి? 1962లో చైనా భారతదేశం మీద దండెత్తడానికి కారణాలేమిటి? నెహ్రూ తర్వాత అధికారం కోసం కాంగ్రెస్ పార్టీలో జరిగిన కుమ్ములాటల స్వరూపం ఏమిటి? 1967 నుండి కాంగ్రెస్ పార్టీ ఏకపార్టీ పరిపాలన ఎలా అంతమవుతూ వచ్చింది?

1984లో జరిగిన ఎన్నికల్లో కేవలం రెండు సీట్లను మాత్రమే గెల్చుకున్న భారతీయ జనతా పార్టీ 180 సీట్లను గెల్చుకునే స్థాయికి ఎలా ఎగబ్రాకింది? వశ్చిమ బెంగాల్ లో కమ్యూనిస్టు పార్టీ ఆఫ్ ఇండియా (మార్క్సిస్టు) ఎలా ముప్పుయ్యెళ్ళుగా తమ అధికారాన్ని కాపాడుకోగల్గుతున్నారని. అత్యవసర పరిస్థితి విధించబడిన కాలంలో (1975 - 77) ఈ దేశంలో సంజయ్ గాంధీ నిర్వహించిన పాత్ర ఏమిటి?

ఉత్తరప్రదేశ్, బీహార్ లాంటి పెద్ద రాష్ట్రాలలో కాంగ్రెస్ నూ కూకటివేళ్ళతో పెళ్ళగించి ములాయంసింగ్ యాదవ్, లాలూ ప్రసాద్ యాదవ్ లాంటి వెనకబడిన కులాల నాయకులు ఎలా అధికారంలోకి రాగల్గారు?... మండల్ కమిషన్ సిఫారసులను అమలు చేయడం ద్వారా వి.పి. సింగ్ ఎలాంటి సంచలనాల్ని సృష్టించాడు? 1967లో నక్సలైట్ ఉద్యమం చెలరేగి ఈనాటికీ సజీవంగా ఉండ టానికి దారితీసిన పరిస్థితులేమిటి? మొదలైన ఎన్నో ప్రశ్నలకు ఈ పుస్తకంలో మనకు సంతృప్తికరమైన సమాధానాలు లభిస్తాయి.

చక్కని సులభ శైలిలో... ఒక నవలలా సాగిన ఈ గ్రంథాన్ని స్వాతంత్ర్యం తర్వాత భారతదేశంలో ఏం జరిగిందో తెలుసుకోవాలన్న ఆసక్తి ఉన్న వాళ్ళందరూ తప్పకుండా చదవాలి.

అంగరంగ వైభవంగా తెలుగు భాషా బ్రహ్మోత్సవాలు

స్థానికంగా ఉత్సవాలకు భారీ ప్రచారం నిర్వహించారు. తిరుపతి నగరమంతా తెలుగు కవులు, రచయితలు, కళారంగ ప్రముఖులు, తెలుగు భాషా వికాసానికి కృషి చేసిన ప్రముఖుల చిత్రాలతో కూడిన డిజిటల్ బోర్డులు, కటౌట్లు, తెలుగు సూక్తులు, నీతి వాక్యాలతో కూడిన వస్త్ర తోరణాలతో నిండిపోయింది. 9 వేల వస్త్ర తోరణాలు, 3 వేల డిజిటల్ బోర్డులు, 70 కటౌట్లు (సినిమా స్టార్లకు పెట్టెలాంటివి)తో నగరాన్ని అలంకరించడంతో ఎటు తల తిప్పి చూసినా అవే కనిపించాయంటే ప్రచారం ఎంతగా చేశారో అర్థం చేసుకోవచ్చు. ఉత్సవాలను 1500 మందికి పట్టే ఎసి మహతి సభా మందిరంలో నిర్వహించారు.

ఆదిమూలం శేఖర్

తిరుపతిలో 2007 నవంబర్ 22 నుంచి తొమ్మిది రోజుల పాటు జరిగిన తెలుగు భాషా బ్రహ్మోత్సవాలు రాష్ట్రంలోనేగాక దేశ విదేశాల్లో వుంటున్న తెలుగు ప్రజల దృష్టిని ఆకర్షించాయి. తెలుగు సంస్కృతి వికాస వేదిక ఆధ్వర్యంలో జరిగిన ఈ సాహితీ ఉత్సవాలు చర్చనీయాంశం కూడా అయ్యాయి. రాష్ట్రంలో చాలా చోట్ల ఏదో ఒక పేరుతో సాహితీ ఉత్సవాలు జరుగుతూనే వుంటాయి. అయితే తిరుపతిలో జరిగిన ఉత్సవాలు ప్రత్యేకతను చాటుకున్నాయి. ఇందుకు పలు కారణాలున్నాయి. తిరుపతి సాహితీ ఉత్సవాలకు కార్పొరేట్ కళ వచ్చిందని ఒక పత్రిక పేర్కొన్నట్లుగా భారీ ప్రచారంతో, భారీ హంగులతో సభలు నిర్వహించడం భాషా బ్రహ్మోత్సవాల్లో ప్రత్యేకంగా చెప్పుకోవాల్సిన అంశం. తెలుగు సంస్కృతి వికాస వేదికకు టిటిడి పాలక మండలి చైర్మన్ భూమన కరుణాకర్ రెడ్డి అధ్యక్షునిగా వున్నారు. ఆయనే సూత్రధారిగా సభలు నిర్వహించారు. రాజకీయ నాయకుడైనా స్వతగాహ సాహిత్యం పట్ల, తెలుగు సంస్కృతి పట్ల ఆయనకున్న అభిలాష, ఆసక్తి, గత నాలుగేళ్లుగా తిరుపతిలో సాహితీ ఉత్సవాలు నిర్వహించడానికి పురిగొల్పింది.

భారీ ఏర్పాట్లు

తెలుగు సాహితీ ఉత్సవాలు, మహాతికి రండి మానవీయ విలువలు నింపుకోండి... ఒక్కో సంవత్సరం

ఒక్కో శీర్షికతో ఉత్సవాలు నిర్వహిస్తున్న తెలుగు సంస్కృతి వికాస వేదిక ఈ సారి ఉత్సవాలకు 'తెలుగు భాషా బ్రహ్మోత్సవాలు' అని పేరు పెట్టడంతోనే అందరి దృష్టిని ఆకర్షించింది. మామూలుగా తిరుపతిలో ప్రతి సంవత్సరమూ వెంకటేశ్వర స్వామి బ్రహ్మోత్సవాలు జరుగుతుంటాయి. అయితే తెలుగు భాషకు బ్రహ్మోత్సవం అనేసరికి ఇవి ఎలా వుంటాయో నన్ను ఆసక్తి అందరిలోనూ కలిగింది. స్థానికంగా ఉత్సవాలకు భారీ ప్రచారం నిర్వహించారు. తిరుపతి నగర మంతా తెలుగు కవులు, రచయితలు, కళారంగ ప్రముఖులు, తెలుగు భాషావికాసానికి కృషి చేసిన ప్రముఖుల చిత్రాలతో కూడిన డిజిటల్ బోర్డులు, కటౌట్లు, తెలుగు సూక్తులు, నీతి వాక్యాలతో కూడిన వస్త్ర తోరణాలతో నిండిపోయింది. 9 వేల వస్త్ర తోరణాలు, 3 వేల డిజిటల్ బోర్డులు, 70 కటౌట్లు (సినిమా స్టార్లకు పెట్టెలాంటివి)తో నగరాన్ని అలంకరించడంతో ఎటు తల తిప్పి చూసినా అవే కనిపించాయంటే ప్రచారం ఎంతగా చేశారో అర్థం చేసుకోవచ్చు.

ఉత్సవాలను 1500 మందికి పట్టే ఎసి మహతి సభా మందిరంలో నిర్వహించారు. సభా మందిరం వద్దకు రాలేనివారు తిలకించడం కోసం పట్టణంలో రెండు చోట్ల భారీ డిజిటల్ తెరలు ఏర్పాటు చేశారు. మహాతి బయట నాలుగు తెరలు ఏర్పాటు చేశారు. నగరంలో ప్రధాన వీధుల్లో ఎక్కడ వున్నా వినిపించేలా స్పీకర్లు ఏర్పాటు చేశారు. వీటన్నింటికీ మించి సభలకు వచ్చిన జనం అక్కడే సాయంత్రండాకా వుండేందుకు మధ్యాహ్నం భోజనం కూడా పెట్టారు. రోజూ నాలుగు వేల మందికి భోజనాలు వడ్డించారు. ఉత్సవాలను స్థానికంగా వున్న రెండు టీవి ఛానళ్లు ఉదయం నుంచి రాత్రిడాకా ప్రత్యక్ష ప్రసారం చేశాయి. తెలుగు వన్ డాట్ కామ్ అనే వెబ్సైట్ ద్వారా ఇంటర్నెట్లోనూ సభలను ప్రతక్ష ప్రసారం చేశారు. ఇంత భారీగా చేసిన ప్రచారం, అర్పాటం, గత మూడేళ్లుగా సభలకు హాజరవుతున్న అలవాటు జనాన్ని మహాతికి రప్పించాయి. సాహితీ సభలకు ప్రేక్షకులకంటే వేదికపైన వున్నవారే ఎక్కువగా వుంటారని సాధారణంగా వున్న ఒక వ్యంగ్య చలోక్తిని ఈ సభలు తప్పని నిరూపించాయి. ఏ క్షణంలో చూసినా వెయ్యి నుంచి మూడు వేల మంది డాకా సభలను తిలకించిన పరిస్థితి కనిపించింది. బయట ప్రాంతాల నుంచి తిరుపతికి వచ్చిన కవులు, రచయితలు, అభిమానులు వారం రోజుల పాటు ఇక్కడే వుండటానికి ఉచితంగా వసతి, భోజన ఏర్పాట్లు చేశారు. ఉపన్యాసకులకు, ఆత్మీయ పురస్కారాలు అందుకున్నవారికీ, ప్రత్యేక అతిథులకూ బస్సుల నుంచి విమానాల డాకా రవాణా ఖర్చులు భరించారు. తిరుపతిలో వారు బస చేయడానికి పెద్దపెద్ద హోటళ్లలో గదులు కేటాయించారు.

తరలివచ్చిన సాహితీవేత్తలు

రాష్ట్రంలోని ప్రముఖ కవులు, రచయితలు, భాషావేత్తలు తిరుపతి భాషా బ్రహ్మోత్సవాలకు తరలివచ్చారు. వారం రోజులూ ఇక్కడే వున్నవారు చాలా మందే వున్నారు. తమిళనాడు లోని చెన్నై, హోసూరు, పల్లిపట్టు ప్రాంతాల నుంచీ తెలుగు భాషాభిమానులు సభలను తిలకించడానికి వచ్చారు. ప్రముఖ సాహితీ వేత్తలు కాళీపట్నం రామారావు, మల్లెమాల, సింగమనేని నారాయణ, శివారెడ్డి, రాచపాళెం చంద్రశేఖర్ రెడ్డి తదితరులు వారం రోజుల పాటు తిరుపతి లోనే వున్నారు. అన్ని రోజులూ సభల్లో పాల్గొన్నారు.

కార్యక్రమం తీరు

తొమ్మిది రోజుల ఉత్సవాల్లో మొదటి రెండు రోజులు ఉపన్యాసాలు లేవు. తొలిరోజు తెలుగు తల్లి రథోత్సవం నిర్వహించారు. తెలుగు తల్లి విగ్రహాన్ని రథంపైన ప్రతిష్ఠించి, తెలుగు భాషావికాసానికి ఎంతో కృషి చేసిన శ్రీకృష్ణదేవరాయలు విగ్రహం నుంచి మా తెలుగుతల్లికి మల్లెపూదండ గేయ రచయిత శంకరంబాడి సుందరాచారి విగ్రహం దాకా ఈ రథోత్సవం జరిగింది. ఈ రథోత్సవంలో వేలాది మంది పాల్గొన్నారు. రెండో రోజు రాష్ట్రంలోని వివిధ జిల్లాల నుంచి వచ్చిన జానపద కళారూపాల ప్రదర్శన నిర్వహించారు. 45 కళారూపాలకు చెందిన రెండు వేలమందికిపైగా కళాకారులు తిరుపతిలో తన కళారూపాలను ప్రదర్శించారు. ఇక మూడోరోజు నుంచి మహాతి సభా మందిరంలో ఉపన్యాసాలు ప్రారంభమయ్యాయి. తొలిరోజు రాష్ట్ర అధికార భాషా సంఘం అధ్యక్షులు ఎబికె ప్రసాద్ ప్రసంగంతో ఉపన్యాసాలు ప్రారంభమయ్యాయి. ఉదయం 10 గంటల నుంచి మధ్యాహ్నం 1 గంటదాకా, మళ్లీ మధ్యాహ్నం 2 గంటల నుంచి 6 గంటలదాకా ఉపన్యాసాలు సాగాయి. సాయంత్రం 6 గంటల నుంచి సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు. రోజూ ఉదయం సదస్సుకు ఒకర్ని, మధ్యాహ్నంపూట సదస్సుకు ఒకర్ని అధ్యక్షులుగా నియమించారు. ఏకాన వేదిక కన్వీనర్లుగా వున్న సాకం నాగరాజు, శైలకుమార్ల స్వాగతం పలకడం, అపసరమై నపుడు వ్యాఖ్యానించడం చేశారు. ప్రతి ఉపన్యాసకున్నీ శాలువతో సత్కరించి, జ్ఞాపిక బహూకరించారు. ప్రతిపూటా ఇద్దర్నో ముగ్గుర్నో అతిథులుగా వేదికపైకి ఆహ్వానించారు. ఉపన్యాసాలు ముగిశాక సాయంత్రం ముందుగా ఎంపిక చేసిన ప్రముఖ కళాకారులు, సాహితీ వేత్తలకు అత్యున్నత పురస్కారాలు అందజేశారు. చివరి రోజు సినీనటుడు అక్కినేని నాగేశ్వరరావు, జ్ఞానపీఠ అవార్డు గ్రహీత సి.నారాయణరెడ్డి, రాష్ట్ర సాంస్కృతిక వ్యవహారాల మండలి అధ్యక్షులు ధర్మవరపు నుబ్రమణ్యం ప్రసంగాలతో ఉత్సవాలు ముగిశాయి. సామవేదం నుంచి సామ్యవాదం దాకా మొత్తం 45 అంశాలపైన ఉపన్యాసాలు సాగాయి. వ్యక్తిత్వ వికాసం వంటి అంశాలు కూడా ఇందులో చోటు చేసుకున్నాయి.

ఉపన్యాసాల తీరు

పరస్పర వ్యతిరేక భావజాలాలు, విభిన్న అభిప్రాయాలు వున్నవారు ఉపన్యాసకులుగా వచ్చినా ఎవరి అభిప్రాయం వారు చెప్పుకున్నారు. సాహిత్యరంగంలో వున్న వివాదాలు, భిన్నాభిప్రాయాల జోలికి పెద్దగా పోలేదు. ఒకటి రెండు సందర్భాల్లో మినహా వాదనలు, ఖండన మండనలు చోటు చేసుకోలేదు. తమకు కేటాయించిన అంశాన్ని దాటి పోవడం, సంబంధం లేకుండా మాట్లాడినవారు కూడా ఒకరిద్దరున్నారు. ప్రాచీన సాహిత్యం నుంచి ఆధునిక సాహిత్యం దాకా ఎవరికీ కేటాయించిన అంశాన్ని వారు

మాట్లాడుతూనే తెలుగు భాషకు దాపురిస్తున్న దుస్థితిని ప్రస్తావించారు. కొన్ని ఉపన్యాసాలు ఆలోచనను రెకెత్తిస్తే, కొన్ని ఆందోళను కలిగించాయి. సమాజంలో పతనమవుతున్న మానవీయ విలువల ప్రస్తావనా అనేక సందర్భాల్లో వినిపించింది. ప్రపంచీకరణ నేపథ్యంలో తెలుగు భాషపైన, సంస్కృతిపైన జరుగుతున్న దాడి గురించి ఎక్కువ మంది ఆందోళన వ్యక్తం చేశారు. ఆంగ్లం మోజులో తెలుగును నిర్లక్ష్యం చేయడం వల్ల తలెత్తబోయే దుష్ప్రరిణామాలను వివరిస్తూ తెలుగు జాతి మేల్కోవాలని హెచ్చరించారు. మాతృభాష పట్ల ప్రభుత్వ నిర్లక్ష్యాన్ని తెలుగు మాధ్యమ పాఠశాలల మూసివేతను ప్రశ్నిస్తూ ప్రభుత్వాలపై విమర్శలు చేసినవారూ వున్నారు. మన రాష్ట్రంలోని 9 కోట్లమంది ఆంధ్రులేగాక రాష్ట్రం బయట మరో 9 కోట్ల మంది ఆంధ్రులున్నారనే అంశాన్ని పలువరు వక్రలు ప్రస్తావించారు. వీటన్నింటి తరువాత ఈ భాషా ఉత్సవాల్లో అత్యధికంగా జరిగిన చర్చ... తెలుగుకు ప్రాచీన భాష హోదా ఇవ్వడం. తెలుగుకు ప్రాచీన హోదా ప్రస్తావన లేకుండా సాగిన ఉపన్యాసాలు ఒకటి రెండు మాత్రమే వుంటాయంటే అతిశయోక్తికాదు. అధికార భాషా సంఘం అధ్యక్షుడు ఎబికె ప్రసాద్

కూడా ఇదే అంశాన్ని ప్రధానంగా పేర్కొన్నారు. తెలుగుకు ప్రాచీన హోదా ఇవ్వడానికి అన్ని అర్హతలూ, ఆధారాలూ వున్నా కేంద్రం చిన్నచూపు చూస్తోందని విమర్శించారు. ప్రాచీన హోదా సాధించడం కోసం ఒక ఉద్యమం చేపట్టాలని అనేక మంది అభిప్రాయపడ్డారు. కత్తి పద్మారావు అయితే వచ్చే ఏడాది చలో ఢిల్లీ కార్యక్రమం చేపడతానని ప్రకటించారు. ప్రాచీన హోదాపైన ఈ భాషా ఉత్సవాల్లో ఒక తీర్మానం చేయాలని కూడా చాలా మంది కోరారు. అతిథిలుగా వచ్చి ఉపన్యాసం చేసినవారు, అత్యున్నత పురస్కారాలు అందుకున్నవారూ ఈ అంశంపైనే ప్రధానంగా మాట్లాడారు. ఇంకా తెలుగులో జాతీయ కవి గురించి చర్చ జరిగింది. ఇక్కడ చెప్పుకోవాల్సిన మరో అంశం ఏమంటే సభలు జరుగుతున్న తీరును ప్రతిఒక్కరూ కీర్తించారు. ఇంత ఘనంగా జరగడంపై ఆశ్చర్యం వ్యక్తం చేశారు. నిర్వాహకులను అభినందించారు. ఈ సభలతో తెలుగు భాషకు, సాహిత్యానికి పూర్వ వైభవం వస్తుందని, కొత్త శకం ప్రారంభమవుతుందని అభివర్ణించారు.

సూచనలు, చురకలు

నగరంలో ఏర్పాటు చేసిన సాహితీకారుల కటౌట్లను శాశ్వత ప్రాతిపదికన హైదరాబాద్ టాంక్వెంట్లోలాగా విగ్రహాల రూపంలో ప్రతిష్ఠిస్తే చాలా ఉపయోగంగా వుంటుందని ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్ సంపాదకులు తెలకపల్లి రవి సూచించారు. రెండో రోజు నిర్వహించిన జానపద కళారూపాల ప్రదర్శన ఒకే రోజు కాకుండా రోజుకు కొన్ని రూపాలను గానీ, లేదా ఒకేరోజు ఉదయం నుంచి సాయంత్రం దాకా ఒక వేదికపైన ప్రదర్శన లిచ్చేట్లు గానీ మార్పు చేయాలన్న సూచన కళాకారుల నుంచి వచ్చింది. సభల్లో మాట్లాడిన అనేక మంది కరుణాకర్ రెడ్డిని అభినవ శ్రీకృష్ణదేవరాయలుగా అభివర్ణిస్తే తెలకపల్లి రవి, మనం ఇప్పుడు ప్రజాస్వామ్య యుగంలో వున్నామని, మళ్లీ రాచరిక కాలానికి వెళ్లవద్దంటూ ఆయనను ప్రజాస్వామిక నేతగా వుండనిద్దామని చమత్కరించారు.

సాధించినదేమిటి?

సాధించినదేమిటి? భాషా బ్రహ్మాత్మవాలు చాలా ఘనంగా జరిగిన తరువాత అనేక మందిలో వ్యక్తమైన ప్రశ్న. ఇందుకు సమాధానం సభల్లోనే వచ్చింది. సాహిత్య రంగంలో స్పష్టతను పోగొట్టడానికి ఈ సభలు ఉపకరించాయి. తెలుగు భాషను

కాపాడుకోవాల్సిన అవసరాన్ని తెలుగు ప్రజలకు గుర్తు చేశాయి. ఇదే విషయాన్ని పలువురు సాహితీ ప్రముఖులు ప్రజాశక్తితో ప్రత్యేకంగా మాట్లాడిన సందర్భంలోనూ వ్యక్తం చేశారు. తగిన ప్రచారం చేస్తే సాహితీ సభలకూ జనం వస్తారని ఈ ఉత్సవాలు రుజువు చేశాయి. 'సమాజంలో మానవ విలువలు పతనమై పోతున్నాయి. ఈ సభల తరువాత ఒక్కరు మారినా మా ప్రయత్నం విజయవంతమైనట్టే. బాధ్యత కలిగిన పౌరునిగా ఇది నా బాధ్యత.' అని వికాస వేదిక అధ్యక్షులు కరుణాకర్ రెడ్డి సభల సాధించిన ఫలితం గురించి చెప్పారు. సభలపైనా కొన్ని విమర్శలూ వచ్చాయి. తొమ్మిది రోజులు తెలుగు సాహిత్య సభలు జరిపాక ఎలాంటి తీర్మానాలు చేయకపోవడంపై కొందరు పెదవి విరిచారు. ఏకాభిప్రాయం లేని విషయాల సంగతి పక్కన పెడితే తెలుగుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రాచీన హోదా ఇవ్వాలని వక్రలంతా ముక్తకంఠంతో కోరిన అంశంపైనా తీర్మానం చేయక పోవడంతో పలువురు నిరాశ చెందారు. ఇంతచేసే తీర్మానాలు చేయక పోవడం వల్ల ప్రయోజనం ఏమిటని ప్రశ్నించిన వారూ వున్నారు.

ప్రసంగాంశాలు

వి అంశాలపై వివరం మాట్లాడారు : వేదం (కుర్మాళం శ్రీ సిద్ధేశ్వరీ పీఠాధిపతి), ఉపనిషత్తులు (వాడ్రేవు

చినవీరభద్రుడు), భాగవతం (డాక్టర్ రాజ్లబంధి కవితా ప్రసాద్), తెలుగు సాహిత్యం - హాస్యం (డాక్టర్ బ్రహ్మానందం), వ్యక్తిత్వ వికాసం (యండమూరి వీరేంద్రనాథ్), తెలుగు భాష-ప్రాచీన ప్రతిపత్తి (డాక్టర్ కత్తి పద్మారావు), రాష్ట్రీతర తెలుగు ప్రజలు - ఉనికి (డాక్టర్ స.వెం.రమేష్), దళిత సాహిత్యం (ఎండ్రూరి సుధాకర్), కందుకూరి, చలం-ఆలోచనా విప్లవం (కుసుమకుమారి), శ్రీశ్రీ కవితా విప్లవం (చందు సుబ్బారావు), అంతర్జాతీయ సాహిత్యం - తెలుగు అనువాదాలు (జ్యూలాముఖి), గ్రామీణ జీవితం -మాండలికాలు (ఎంవి రమణారెడ్డి), తెలుగు కథ, నవల- ప్రభావం (ఓల్గా), ఆధునిక సాహిత్యం - అభ్యుదయ దృక్పథం (తెలకపల్లి రవి), భాష-వ్యక్తిత్వం (డాక్టర్ బివి పట్టాభిరామ్), ఉద్యమ కవులు (ఎన్వి సత్యనారాయణ), జానపదం- సాహిత్యం - స్త్రీలు (సుద్దాల అశోక్ తేజ), మాతృభాష ఎందుకు (సింగమనేని నారాయణ), తెలుగు-చారిత్రక వారసత్వం (ప్రకాశభరణం రామకృష్ణ), ఆరుద్ర-ప్రాపంచిక దృక్పథం (కడియాల రామోహన్ రాయ్), కందుకూరి- చలం ఆలోచనా విప్లవం (కుసుమకుమారి), మినీ కవితలు (మేడిపల్లి రవికుమార్), అంతర్జాతీయ సాహిత్యం - అనువాదాలు (జ్యూలాముఖి), ప్రసార మాధ్యమాలు - బాధ్యత (ప్రాత్యూరు వెంకటేశ్వరరావు), నిజాం పాలన - వీర తెలంగాణా (కందిమళ్ల ప్రతాప్ రెడ్డి) తదితర

ప్రముఖులు ఉపన్యాసాలు చేశారు. సభలకు అధ్యక్షత వహించినవారిలో యార్లగడ్డ లక్ష్మీప్రసాద్, మోడసాని మోహన్, కె.శివారెడ్డి, బేతవోలు రామబ్రహ్మం, ద్వా.నా.శాస్త్రి, పెనుగొండ లక్ష్మీనారాయణ, శిఖామణి, వేటూరు సందరరామూర్తి, గంగిశెట్టి లక్ష్మీ నారాయణ, సముద్రాల లక్ష్మణయ్య, కామిశెట్టి శ్రీనివాసులు తదితరులు వున్నారు.

ఆత్మీయ పురస్కారాలు

ప్రముఖ సినీనటుడు పద్మనాభం, డాక్టర్ జానమద్ది హనుమచ్ఛాస్త్రి, అవత్స సోమసుందర్, సామల సదాశివ, ప్రముఖ నటగాయని టీజి కమలాదేవి, ఘంటసాల సావిత్రమ్మ, డాక్టర్ రామలక్ష్మి అరుద్ర, డాక్టర్ సి.సుబ్బన్న శతావధాని, కళాప్రపూర్ణ పద్మశ్రీ ఎస్ టీ జ్ఞానానందకవి, బిఎస్ రాములు, అంజలీదేవి, డాక్టర్ షావుకారు జానకి, సరోజ, డాక్టర్ వెంపటి చినసత్యం, డాక్టర్ మిక్కిలినేని రాధాక్రిష్ణమూర్తి, చేకూరి రామారావు, డాక్టర్ పులికంటి కృష్ణారెడ్డి కుటుంబ సభ్యులు, తిరునగరి రామాంజనేయలు, నల్లూరి వెంకటేశ్వర్లు, కవిసామ్రాట్ విశ్వనాథ కుటుంబం, యద్దనపూడి సులోచనారాణి, డాక్టర్ కాళీపట్నం రామారావు, చలసాని ప్రసాద్, నిఖిలేశ్వర్, రాచపాళెం చంద్రశేఖరరెడ్డి, గాజుల సత్యనారాయణ, సింగంపల్లి సత్యనారాయణ తదితరులకు ఆత్మీయ పురస్కారాలందించారు.

గూడెం నడికొప్పున రగిలిన ఆకలి కార్మిచ్చుకు ఆర్తనాదాలైన ఆదివాసీ యువతులంతా ముంబై రెడ్లైట్లలా క్షణకాలం తళుక్కుమని ఆరిపోతారు మరుక్షణం

ఉపాధి గాలానికి చిక్కుకున్న ఈ నిర్మాగ్య దళిత పడుచులంతా సంపన్న అధికార గణాల 'సుఖ'రోగ గల్ఫ్ షేకుల విలాస మందిరాలు బందిఖానాలకు యౌవనమంతా ధారపోస్తారు

కరువు కాటకాల కలికాలం కక్షగట్టి వెంటబడితరుముతుంటే బతుకు బరువై వలస జీవులై నగరం పంచన చేరిన అసహాయ పల్లెవడుతులు 'కాల' సర్పకాటుకు విలవిల్లాడుతారు

ఈ పాపం ఎవరిది?

జీవన్

మిరుమిట్లు గొలిపే పబ్బుల బార్ల మాయాలోకంలో హిప్ హాప్ శాపగ్రస్తులైన ఈ అమాయక యువతులంతా ఊడల మర్రిలా విస్తరించిన సైబర్ ప్రపంచాన

నీలి చిత్ర సంచనాలవుతారు శరీరాలు అంగడి సరుకులై అమ్ముకునే ప్రతీ సరుకీకి ఫ్యాషన్ షోల ర్యాంప్ వాక్లవుతారు

ఫ్యాక్టరీలూ పంటపొలాలూ విద్యాలయాలూ పని ప్రదేశాలూ వీధులూ అంగళ్ళూ అత్యాచార నిలయాలవుతాయి

అడుగడుగునా ఖైర్లంజీ వాకపల్లీ ప్రత్యక్షమవుతాయి ఉప గ్రహాలనుండి ఛానళ్ళు ఛానళ్ళుగా లక్షల టన్నులుగా కురుస్తున్న నికృష్ట సాంస్కృతిక బాంబు దాడి ప్రభావం కప్పిపుచ్చే అధికార ప్రమథగణం నిమిషానికీన్ని మానభంగాలంటూ హత్యలంటూ లెక్కచెప్పి చేతులు దులుపుకుంటుంది నేరాన్ని వ్యవస్థీకృతం చేస్తున్న రాజ్యం నెపం వ్యక్తులమీదికి నెట్టి కళ్ళు మూసుకు పాలు తాగే పిల్లలా మీసాలు నాకేసుకుంటుంది

(నిమిష నిమిషానికీ మహిళలపై పెరిగిపోతున్న అత్యాచారాలపై ఆవేదనతో...)

వస్తువులో వైవిధ్యం

శిల్పమే లోపం

2007 కవిత్వ ముఖచిత్రం

కొద్ది రోజుల్లో కొత్త సంవత్సరంలోకి అడుగిడబోతున్నాం. కాలగమనంలోంచి 2007 సంవత్సరం జారుకోనుంది. మరి ఈ ఏడాది కవిత్వపు తీరుతెన్నులు ఎలా వున్నాయి? కవిత్వం చూపిన ప్రభావం ఏమిటి? ఏయే నేపథ్యాలు, సందర్భాలు, సంఘటనలు కవిత్వంలో ప్రతిఫలించాయి? మొత్తంగా ఈ ఏడాది వచ్చిన తెలుగు కవిత్వ ధోరణులపై అభిప్రాయాలు అడిగినప్పుడు తెలుగు సాహిత్యకారులు భిన్న రకాలుగా స్పందించారు. వారి అభిప్రాయాల్ని ఇక్కడ అందిస్తున్నాం.

గుంటూరు శివరామకృష్ణయ్య

ఇప్పటి కవిత్వంలో

ఆత్మవిశ్వాస ప్రకటన తక్కువ

సమకాలీన అనుభవాలకు జరుగుతున్న సంఘటనకు సదృశ స్పందనగా, ముఖ్య వాహికగా కవిత్వం కొనసాగుతూనే ఉంది.

బాగా సీనియర్లయిన రచయితలు కవితా రచనే ఎజెండాగా రచనలు సాగిస్తూనే ఉన్నారు. ఏ పత్రిక తిరగేసినా వారి కవితలు కనిపిస్తూ ఉంటాయి. కొందరు మేమింకా ఉన్నామంటూ అడపా దడపా కవిత్వం రాస్తున్నారు. రాయగలిగిన ఇంకా కొందరు రాయడం లేదెందుకో?

వైయక్తిక స్పృహలు, అంతరంగాలు, గత విరహం, గృహ విరహం కవిత్వ వస్తువులుగా చెలామణి అవుతూ ఉన్నాయి. అరువు తెచ్చుకున్న అనుభవాలు ప్రయత్నపూర్వకంగా అతికించుకున్న భావాలు ఎప్పటిలాగే... దీనికి కవిత్వమంతా అనువైన ప్రక్రియ ఏదీలేదు. స్త్రీవాద కవిత్వం అసలు వినిపించడం లేదని కాదు కానీ ఊహ, విస్తృతి తగ్గిందా? దళితవాణి అంత బలంగా లేకపోయినా బాగానే వినిపిస్తూనే ఉంది. తెలంగాణా బాట పట్టిన కవిత్వం కొనసాగుతూనే ఉంది. కొంతకాలంగా ప్రత్యేకంగా గమనించాల్సిన విషయ కథా ప్రధాన కేంద్రాల నుంచి బాగా కవిత్వం వస్తూ ఉండటం. ప్రాంత స్పృహలతో పాటు జిల్లాలవారీ స్పృహను కూడా కవిత్వం

వినిపించడం మొదలుపెట్టింది. కవిత్వంలో ఆత్మవిశ్వాస ప్రకటన తక్కువైనట్లు కనిపిస్తుంది. బాధాగాధలు, కన్నీటి కాలువలు ఎక్కువగా కనిపిస్తున్నాయి. అభివృద్ధి పీడితులు, తమ నేల తమకీ కాకుండా పోయిన ప్రాజెక్టు ముంపు బాధితులు వస్తువైన కవితలు చెప్పుకోదగ్గట్టుగా వచ్చాయి. మరో విశేషం 'తెలుగు' మీద కవిత్వం, సంవాద వివాద కవిత్వమూ వచ్చింది. ప్రవాస కవిత్వం ఉండనే ఉంది. శతకాలు, పద్యాలు వస్తూనే ఉన్నాయి.

శిల్పమే కవిత్వంగా చెలామణి కావడం అన్న పరిస్థితి కనిపించదు కానీ శిల్పం అంటే ఏమిటో తెలియని అమాయక కవిత్వం ఎక్కువగానే కనిపిస్తుంది. గతానుగతికవైస అభివ్యక్తితో పాటు అక్కడక్కడ కొత్త అభివ్యక్తులు, ఉపమానాలు, కొన్ని ప్రయోగాల్లాంటివి చేసి పీఠాలు నిర్మించుకునేవారు ఎప్పుడూ ఉంటారు. నమూనాగా నిలిచే కవిత్వం, ముద్రవేసే కవిత్వం వచ్చిందా? సందేహమే. అందుకోలేని వేగంతో దిశ లేక పరిణామాలు జరుగుతున్న కాలంలో తాత్కాలికతే జీవితమైన సందర్భంలో అటువంటి కవిత్వాన్ని ఆశించగలమా?

- కె.కె. రంగనాథాచార్యులు

అగ్రరాజ్య దౌష్ట్యం ఎండగట్టిన కవిత

మరణంలేని కవి శబ్దానికి జెండర్ లేదు. నిత్య జ్ఞులత కవనమనే జెండా తప్ప

కవికి జెండర్ లేదు. ఈ ఏడు కూడా కవి నిద్రపోలేదు. ప్రధానంగా అన్నం పెట్టి బతికించే రైతు, బట్టనేసి తొడిగి నాగరికుణ్ణి చేసే పత్తి రైతు, సంపదను సృష్టించే సమస్త చేతివృత్తులు రుణభారంతో కుంగి కృశించి ఆత్మహత్య నాశ్రయించేవారి గురించి మున్నీరై, కన్నీరై కారకులపై ఆగ్రహించింది కవిత. మతమోఢ్యం ఎగదోసే విద్వంస సంస్కృతిపై తీవ్ర నిరసన తెలిపింది. కవిత, ఉగ్రవాదం అణచివేత పేరుతో అగ్రరాజ్యం చేసే ప్రత్యక్ష, పరోక్ష దౌష్ట్యాలను ఎండగట్టింది కవిత. నిజమైన అభివృద్ధిపై శీతకన్నేయడం వల్ల ఆవిర్భవించిన ప్రాంతీయ వాదాన్ని ప్రతిఫలించింది కవిత. ఇస్లాంవాదమూ, ముస్లిం వాదమూ రికార్డు చేసింది కవిత. ప్రజల మధ్య విస్తరిస్తున్న అగాధాలకు కారకులు మన రాజకీయ నాయకులే. మన జాతి సుదీర్ఘ చరిత్ర, సుసంపన్న ప్రజా సంస్కృతి పరిధవిల్లే సాహిత్యం నేపథ్యంలోంచి మన రాజకీయ నాయకులు రాలేదు. వీరి స్వార్థంతో రాజ్యం దుష్ట, దౌష్ట రాజ్యంగా మారిపోయింది. ఇక్కడ ప్రజలే బలి పశువులు. అందువల్ల మన కవిత ఎజెండాలో రాజ్యాన్ని కూడా లక్ష్యంగా చేసుకోవాల్సి ఉంది. నా దృష్టిలో నేటి కవి మెతకరి కాదు. ఎదిరించి పోరాడే మేధావి కూడా. ముందు బలవంతంగా రాజ్యాన్ని మారిస్తే దానితో పాటు బలమైన సమాజం కూడా ఏర్పడుతుంది.

- నగ్నముని

మాండలికాలకి ఆదరణ మంచి పరిణామం

నిజానికి ఏ వాదమూ బలంగా లేదు. అంతో ఇంతో ప్రాంతీయ స్పృహ కవిత్వమే ఎక్కువ. వస్తుపరంగా కవి చూపు కుంచించుకుపోతోంది. మాండలికాలకి ఆదరణ లభించడం మంచి పరిణామం. సార్వకాలికమైన కవిత్వం రాయాలన్న దృష్టి అసలు లేదు. గత సంవత్సరం కవుల కవిత్వం కంటే కవితా సంకలనాల కవిత్వమే మిన్న అనిపిస్తుంది. కొత్త కవులు వచ్చారు కానీ శిల్పంపై శ్రద్ధ లేదు. దానికి కారణం అధ్యయనం లేకపోవడమే. అన్ని భావజాలాలతో అన్ని ప్రాంతాల నుంచి కవులు నానీలు రాయటం - నానీ ప్రక్రియ విస్తృతమవటం గమనించవలసిన అంశం. దళితవాదంలో కొత్త గొంతులు వినిపించాయి. 'దళిత వ్యాకరణం' సంపుటి దీనికి ఒక దాఖలా. ముస్లిం వాదం, ఇస్లాం వాదాలలో కవిత్వం కన్నా వాదోపవాదాలే ఎక్కువ.

సామ్రాజ్యవాదం, ప్రపంచీకరణల నేపథ్యంలో కూడా కవులు కవిత్వం రాశారు కానీ - మన రాజకీయాలపై రాయవలసినంత కవిత్వం రాయకపోవడం శోచనీయం.

- ద్వా.నా. శాస్త్రి

శిల్పపరమైన మెరుగుదల లేదు

ఒక రకంగా 2007లో కవిత్వం మీద చర్చ జరగలేదు. కవిత్వానికి ఇదివరకటి స్థానం తగ్గిపోయిందా అనే అనుమానం కలుగుతోంది. ఈ సంవత్సరం అయిదారు కవితా సంకలనాలు వచ్చాయి. ఎప్పుడూ లేనివిధంగా వేరు వేరు భావజాలాలు కలిపి వేసిన సంకలనాలు వచ్చాయి. గుర్తుంచుకోదగిన కవిత్వం నెలకు ఒకటైనా తీయవచ్చు. కవిత్వ ప్రభావం తగ్గలేదు కాని ప్రాధాన్యం తగ్గింది. ఈ సంవత్సరంలో కొత్త కవులు ఒకరిద్దరే! ఎక్కువమంది అంతకుముందు నుండి రాసినవారే. కవిత్వం బుద్ధిజీవుల వ్యాపకంగా తగ్గిపోయిన నేపథ్యంలో కవిత్వ రచన తగ్గిపోయింది. కొత్త గొంతులు అరుదుగా వచ్చాయి. ఇదివరకటితో పోలిస్తే సంఘటనలు స్పందించే కవిత్వం తగ్గింది. శిల్పపరమైన మెరుగుదల లేదు. పాఠవారే శిల్పంలో ప్రయోగాలు చేస్తున్నారు.

- ఎస్. వేణుగోపాల్

ఈ ఏటి కవిత్వంలో బహుముఖాలు

కవిత్వం పుష్పలంగా వచ్చింది. అత్యాధునిక ముద్రణా సౌకర్యాల వల్ల వేగం, అందం, ఆకర్షణ పెరిగిన మాట నిజం. కొత్త కవులు చాలామంది రంగం మీదకు రావడం విశేషం. రచనలో, కీర్తిలో సులభ రూపాలు ప్రవేశించి అలరించాయి. ప్రపంచీకరణ తెచ్చిన పెను మార్పుల ప్రభావం కవిత్వం మీద కూడా పడింది. రాత్రికి రాత్రే కోటి శ్వరుడైనట్లే కవీశ్వరుడు అవుతున్న స్థితి. అయ్యెందుకు ఉబలాటం కనిపిస్తాయి. ప్రమాణాల కోణం కంటే ప్రచురణ కోణం బలపడింది. 2007లో యధావిధిగా వార్షిక సంకలనాలు వెలువడ్డాయి. ప్రమాణాల పరంగా ప్రత్యేకతేమీ లేకపోయినా ప్రాంతీయ గౌరవం, పరస్పర సమన్వయం సంపాదకత్వంలో కనిపించాయి. అయితే ప్రత్యేకంగా తెలంగాణా కవిత సంకలనం వెలువడటం ఒకే రోజు నూరుచోట్ల ఆవిష్కరణలు జరుపుకోవడం విశేషం. నానీల దశాబ్ది ఉత్సవం, నానీ కవయిత్రుల సభ ఈ ఏడు జరిగింది. అన్ని ప్రాంతాల నుంచి కవిత్వం రావటం, అన్ని మాండలికాలు కవితా శీర్షికలు కావడం ఈ ఏటి ప్రత్యేకత. తెలుగు భాషా చైతన్యం పుణ్యాన పద్య కవిత్వం తిరిగి స్థానం ఏర్పరచుకుంది. రాయలసీమ రైతు వేదనను రాచపాళెం 'పొలి' కావ్యం చిత్రించింది. తెలంగాణా నుంచి కవిత్వం బహుళంగానే వచ్చింది. కొందరు తెలంగాణ ఆకాంక్షల్ని పైపైన తడిమినప్పటికీ ఇంకొందరు తెలంగాణా వాదంలోని బహుముఖాల్ని పట్టుకున్నారు. పోలవరం నిర్మాణం వెనుక పొంచి వున్న ప్రమాదాన్ని విద్యాసాగర్ 'ముంపు' ప్రతిబింబించింది. 'ఒక ఊరు, కామారెడ్డి చిత్రాన్ని చూపగా 'మా పూరు మట్టి వాసన' వి.ఆర్. శర్మ కావ్యం చారిత్రక కోణాన్ని ప్రదర్శించింది. కాగా, కొత్త తరంలో ఉత్సాహం తప్ప అధ్యయనం లేదు. వస్తు, శిల్పాల పట్ల అవగాహన కొరవడినట్లు కనిపిస్తోంది.

- సందిని సిధారెడ్డి

వైవిధ్యభరితం, చైతన్యవంతం

సంఖ్యాపరంగానూ, సామాజిక కోణంలోనూ, వైవిధ్యపరంగానూ ఈ సంవత్సరం తెలుగు కవిత్వ ప్రస్థానం అభినందనీయమైనది. అంతర్జాతీయ అంశాల నుంచి స్థానీయ సమస్యల వరకు అన్నింటిపైన సకాలంలో సమర్థంగా స్పందించడం ద్వారా తెలుగు కవి ప్రగతిశీల వారసత్వాన్ని కొనసాగించారు. విడివిడిగా అన్ని కవితలను పేర్కొనడం సాధ్యం కాదు గానీ, భూపోరాటాలకు సంఘీభావంగా అతి తక్కువ కాలంలో వచ్చిన 'భూస్వరాలు' ఈ సంవత్సరం కవిత్వంలో ఒక ప్రత్యేక స్థానం పొందింది అని చెప్పవచ్చు. అదే సమయంలో తెలుగు కవిత్వంలో ప్రస్తుత ప్రపంచీకరణ యుగపు వైరుధ్యాలన్నీ ప్రతిబింబించాయి. దురన్యాయాలకు నిరసన తెలుపుతూ ఒకానొక వైయక్తిక వ్యాకులతలో, అంతర్ముఖీనతలో పడిపోవడం కూడా తరచూ కనిపించింది. ప్రాంతాల వారీగా సాహిత్య కృషిని చర్చకు పెట్టే ప్రయత్నాలు జరిగినప్పటికీ మొత్తంగా తెలుగు కవిత్వం ఒక చైతన్య స్వభావాన్ని ప్రదర్శించింది. ఈ విధంగా తెలుగు కవిత్వానికి 2007 వైవిధ్యభరితమై, చైతన్యవంతమైనదిగా చెప్పవచ్చు. అయితే కవిత్వాన్ని ప్రజలకు, కనీసం సాహిత్యానురక్తి గలిగిన పాఠకులకైనా చేరువ చేయడంలో కొరత కొనసాగుతూనే ఉంది.

- తెలకపల్లి రవి

భవిష్యత్తును వాగ్దానం చేసిన కవిత్వం

ఈ ఏటి కవిత్వంలో వస్తు వైవిధ్యం, రూప వైవిధ్యం, అభివృద్ధి వైరుధ్యం ప్రధానంగా కనిపిస్తున్నాయి. ముఖ్యంగా ప్రాంతీయ స్పృహ కవిత్వాన్ని ప్రభావితం చేసింది. అంతర్జాతీయ సంఘటనలకు కవులు బాగా స్పందించారు. అన్ని ఉద్యమాల్లోని కవులందరూ తమదైన కొత్త కోణాలను స్థిరపరచే ప్రయత్నం చేశారు. చిన్న కవితా రూపాలు పెద్ద పీట వేసుకున్నాయి. హైకూలు, నానీలు వంటివి సామాన్యల్ని కూడా కవిత్వం రాయటానికి ప్రేరణనిచ్చాయి. అనుభూతి కవిత్వం, ప్రేమ కవిత్వం, ప్రకృతి కవిత్వం, గ్లోబలైజేషన్ కవిత్వం, వీటి విషయాల్లో శ్రద్ధ పెరిగింది. ఈ ఏడాది కవిత్వం బలమైన భవిష్యత్తును వాగ్దానం చేసింది. తెలుగు కవిత విశ్వజనీనమైందని నిరూపించింది. అంటే సీనియర్ కవుల మొనాటనీ పాఠకులకి విసుగు పుట్టించింది. ఇప్పుడు కవిత్వంలో కనరత్న చేయాల్సింది జూనియర్ కవులు కాదు సీనియర్ కవులని 2007 కవిత్వం నిరూపించింది. తెలంగాణా కవిత్వం 2007 మీద చెరగని ముద్ర వేసింది. కాకపోతే మనం నిజాం వైపా, ఇజం వైపా అనే ప్రశ్న మాత్రం వదిలింది. దళిత కవిత్వం విషయంలో దళిత గోవిందం, ఖైరాబాద్ సంఘటనలు దళిత కవుల నిజాయితీని, స్తబ్ధతని సవాలు చేశాయి. దళిత కవి యౌనం ఆ కవికే గాక ఆ సమాజానికి కూడా శ్రేయస్కరం కాదు. మాట్లాడాల్సిన సమయంలో మాట్లాడక పోవటం మహా నేరం. కవి శాశ్వతమైన ప్రతిపక్షం. మరోవైపున ఈ ఏడాది కవిత్వంలో వాగ్దేయకారులే మొదటి వరుసలో ఉన్నారు.

- ఎండ్లూరి సుధాకర్

గాఢత వున్న కవిత్వం తక్కువే

గత కొద్ది సంవత్సరాల్లో ప్రారంభమై విస్తరించిన విభిన్న కవితా ధోరణులు ఈ సంవత్సరం కొనసాగాయి. ప్రపంచీకరణ పట్ల వ్యతిరేకత, దళిత, స్త్రీ ఉద్యమాల పట్ల అనుకూలత, చిద్రమవుతున్న మానవ సంబంధాల పట్ల వేదన - ఈ అంశాలతో చాలామంది కవులు

కవిత్వం రాశారు. సద్దాం ఉరితీత, ఖైర్లాంజి, ముదిగొండ కాల్పులు, హైదరాబాద్ పేలుళ్ళులాంటి సంఘటనలకు తక్షణమే స్పందించారు. మనిషిని గాయపర్చిన వైనాన్ని తీవ్రంగా ఎండగట్టారు. తస్లీమాపై దాడిని ఖండించారు. నందిగ్రాం కాల్పుల మీద విస్తారంగా కవిత్వమొచ్చింది. రియల్ ఎస్టేట్ వ్యవహారాలు, భూమి సమస్యపై వచ్చిన కవిత్వం మౌలికాంశాల మీద ధ్యాస పెట్టింది. రాజ్య నిర్లక్ష్యం పట్ల తీవ్రంగా స్పందించారు తెలుగు కవులు. పల్లెటూళ్ళను పట్టించుకున్న కవులు తమ కవితల్లో ఒకనాటి జ్ఞాపకాల్ని నెమరేసుకుని, ప్రస్తుత గ్రామీణ స్థితి పట్ల ఆవేదన వెలిబుచ్చారు. తెలంగాణ అస్తిత్వ వాదానికి అనుకూలంగా తెలంగాణా కవులు కొందరు తెలంగాణ ప్రాంతపు సమస్యల్ని వెనకబాటుతనాన్ని కవిత్వంలో ప్రతిబింబించారు. నిజాంకు అనుకూలంగా వెలువడ్డ రాజకీయ ప్రకటన పట్ల తెలుగు కవులు భిన్న రీతుల్లో స్పందించారు. ప్రకృతితో సంబంధం, కుటుంబ సంబంధాలు, జ్ఞాపకాలు, జీవనాన్వేషణ ఈ ఏడు వెలువడ్డ కవిత్వంలో కనబడతాయి. కవిత్వం విస్తారంగా వచ్చినా గాఢత వున్న కవిత్వం తక్కువే. సారళ్యత పెరగడం ఒక సుగుణమే కాని లోతు లేకపోవడం పరిమితే. వస్తు విస్తృతి వున్నా రూప శ్రద్ధ పెరగడం లేదనిపిస్తున్నది. కాగా, కొంతమంది కొత్త కవులు ప్రాణవంతమైన కవిత్వం రాయడం ఆనందాన్నిస్తున్నది.

- దర్భశయనం శ్రీనివాసాచార్య

కొత్త తరంపై ఆశలు

కొన్ని కొత్త పేర్లు, కొత్త గొంతులు. సరికొత్త స్వరాలు వినిపించాయి, కనిపించాయి. ఎప్పటిలాగే వివిధ సామాజిక సంఘటనలు కవుల తక్షణ స్పందనల ఉద్వేగాత్మక నమోదు 2007లో జరిగింది. మళ్ళీ ఒక కెరటంలాగా ఒక కొత్త తరం రూపొందడానికి తొలి ఛాయలు కనిపిస్తున్నాయి. సాహిత్య పేజీల్లో కొత్త కవులకు అవకాశం పెరిగింది. తిప్పి పంపాల్సిన కవితలను (సీనియర్లవి) ప్రచురించడం, కొత్తవాళ్ళ ఆగమనాన్ని ఆలస్యం చేయడమే! వస్తుమాంద్యం లేదు. కాని దృక్పథ నైత్యం, అభివ్యక్తి వైవిధ్యంలేని కవిత్వం పాతకవుల్నుంచి వచ్చింది (మినహాయింపు లుండవచ్చు). స్త్రీ, దళిత వాదాలు కొత్త సంవేదనల్లోకి, సందర్భాల్లోకి ప్రవేశించలేని స్థితిలో ఉన్నాయి. మన లోపలికి చొచ్చుకొస్తున్న షాపింగ్ మాల్స్, ఫ్రెష్ లు... మన మీద చూపిస్తున్న ప్రభావాన్ని, మనల్ని రూపాంతరీకరిస్తున్న క్రమాన్ని చూడకుండా కేవలం రాజకీయ ఎజెండాతో రాసిన కవిత్వం కూడా గమనించవచ్చు. తెలుగు కవిత్వానికి ఒక స్వర్ణయుగం వస్తుందని ఈ ఏటి కవిత్వం సూచనలిస్తూ ఉంది.

- సీతారాం

(‘వార్త’ సౌజన్యంతో)

మౌన దుందుభి

అడిగోపుల వెంకటరత్నమ్

చేతుల్లో ఎన్ని కొండలు కరిగాయి
కాళ్ళకింద ఎన్ని మైళ్ళు జరిగాయి
కళ్ళల్లో ఎన్ని సముద్రాలు ఇంకాయి
మరణించటం తెలుసుకున్నాక
మనిషి జీవించటం నేర్చుకుంటాడు
మౌనాన్ని భుజించాక
మాట్లాడడం మొదలెడతాడు!
మీరు యిప్పుడు ఆదమరచి నిద్రిస్తుంటారు
ఇంటిముందు గంగరావి చెట్టు దీర్ఘ తపస్సులో వుంటుంది
పక్షులు కొమ్మల మంచాలపై నిద్రిస్తుంటాయి
అలికిడికి నిద్రాభంగమని ఆకులు నిశ్చలంగా వుంటాయి
ఆకలికి రుచేకాదు రంగూ తెలియదు
సప్తవర్ణ ఇంద్రధనస్సును చూడాలనిపించదు
ఆకలికి రంగేకాదు వాసన తెలియదు
పరిమళం వెదజల్లే పుష్పమాలికల్ని శ్వాసించదు
దూరపు కొండలు నునుపేకాదు మేడిపండ్లు కూడ!
అతిశయించిన మీ అభిమానం వీడ్కోలు చెబుతుంటే
ఊగే రెక్కలపై ఎక్కి దుబాయ్ చేరినట్లనిపించింది
నోటికందని నాలుగువేళ్ళను సంచితో వేసుకొచ్చాను
విశాలమైన రోడ్లెండు నడవటానికి పాదాలకు దారిలేదు

పుట్టలు పుట్టలుగా పరిశ్రమలు పుట్టుకొస్తున్నా
చేతులు రిక్తహస్తాలై
రోజులు తిరిగి నెలలుగా మారాయి
చేసిన పనికి మజూరీలు సుదూరాలు
మాతా కబళమంటే అన్నపూర్ణలు దర్శనమిచ్చే దేశం కాదు
తలుపులు గోడలై తెరుచుకోని భవనాలు
ఒక జాతిని వేరొక జాతి పీడించటం నాటి నీతి
మా నివాసం బందెల దొడ్డితో సరిసమానం
ఒకరు పవళిస్తే ఒకరు పద్మాసనం వేస్తుంటారు!
ఆకలి తట్టుకోలేక ఆసనాలు మారుస్తుంటారు
రాజుకూ పేదకూ అమ్మ వుంటుంది
ఆజన్మాంతరం నీడయి వెంట వుంటుంది
మరణించిన అమ్మ ఆఖరి చూపుకోసం
చూపును కన్నీటిని చేసి అందరి పాదాలు కడిగాను
మసైన మన్మథుడు రతీదేవికి మాత్రమే కనపడినట్లు
దళారి తన అర్ధాంగికే దర్శనమిస్తాడు
అమ్మ మరణం ఆమెకు విన్నవించాను
నన్ను మహిషాసురుణ్ణి చేసి ఆమె దుర్గగా మారింది!
ఇక్కడ దిగేంతవరకూ మనం మనమే
దిగాక మనం పరాయి పరమే
వీసా పాస్ పోర్టు దళారి చేతిలో బందీలు!
ఈ పుత్రరానికి ముందే ముందు వాలాలని వుంది
వలసపక్షిలా ఎగిరి రావాలని వుంది
ఎగిరేలోగా యిక్కడ రాలిపోయే ప్రమాదమూ వుంది!

సమైక్యతా నినాదం పీపల్ మే నీమ్

వారప్రసాద

భిన్న జాతుల మధ్య సఖ్యతకు ప్రకృతి ప్రతీక 'పీపల్ మే నీమ్'. పీపల్ అంటే రావి వృక్షం. నీమ్ అంటే వేప వృక్షం. రావి, వేప - రెండు భిన్న జాతులకు చెందిన మొక్కలు. వీటిని సామరస్యపు జీవితానికి ప్రతీకగా తీసుకుని పాఠకుడి ఆలోచనలకు రాపిడి కలిగించేలా రాయబడిన కవిత్య పుస్తకం - పీపల్ మే నీమ్. "మా ఊర్ల/చెన్నకేశవుని గుడిలో రావిచెట్టు/మనీదులో వేపచెట్టు/బొడ్డాయిలో రావిలో వేప/అల్లిబిల్లిలా అల్లుకున్నట్లే మా ఊరి జనం" అనే చరణాలతో మొదటి కవిత ప్రారంభమవుతుంది పుస్తకంలో. రావి వృక్షం మొదలులో, తొర్రలలో పేరుకుపోయిన మట్టిలో పడిన వేప విత్తనం మొలకెత్తి మొక్కై వృక్షమౌతుంది. భూమి నుండి పొందిన శక్తితో రెండూ పెరుగుతూ వృక్షాలుగా సహజీవనం సాగిస్తూ ఉంటాయి. ఈ రెండు చెట్ల కలయిక దృశ్యం మనకు అనేక చోట్ల దర్శనమిస్తుంది. వీటి కలయికని వచిత్రంగా భావించి పూజించడం కూడా చూస్తుంటాం. ఈ పూజించడం వెనుక నేపథ్యం గురించి ఆలోచిస్తే కొంత ఆసక్తి కరంగా కూడా ఉంటుంది. ఈ పూజ్య భావన వెనుక సామాజిక ఆకాంక్షలు కూడా కనబడుతుంటాయి. భిన్న మనస్తత్వాలు, భిన్న సంస్కృతుల మధ్య పెరిగే మనుషులు కలిసి జీవించాలి వచ్చినప్పుడు అనేక సమస్యలు ఉత్పన్నమవుతాయి. భారత స్వాతంత్ర్యోద్యమ కాలంలో నిత్యం రాముద్ది స్మరిస్తూ ఉండే గాంధీ, హిందూ, ముస్లిం ప్రజల మధ్య సమైక్యత సాధించడం కోసం పడిన తపన మనకు తెలుసు. హిందూ నమాజంలో మనకు న్యాయం జరగదని ముస్లింలందరికీ ఒక దేశం కావాలని పట్టుబట్టి పాకిస్థాన్ ను సాధించు కున్న మహ్మద్ ఆలీ జిన్నాను వదిలిపెట్టి ఈ దేశంలో ఉన్న గొప్ప సమైక్యత మధ్య మేము జీవించగలం అన్న ముస్లిం ప్రజలకు ప్రతీకగా నిలిచిన మొదటి విద్యాశాఖా మంత్రి మౌలానా అబుల్ కలామ్ ఆజాద్ కి, గాంధీకి ఉన్న సాన్నిహిత్యం మనకు తెలుసు. వీరిద్దరి బాంధవ్యాన్ని నేటి పాఠకులకి గుర్తుచేస్తాడు. "హేరాం"ను వదలని మహాత్మా/ 'యూఖుదా' ను వీడని మౌలానా/.../డోనోచీ జాన్ సబ్ లోగోచీ సమ్మాన్" వంటి పలు రుజువులతో, పలు ప్రతీకలతో 'పీపల్ మే నీమ్' పాఠకుడ్ని పలకరిస్తుంది.

ఒకే కుటుంబంలో వ్యక్తుల మధ్య, భార్యాభర్తల మధ్య, గాఢ స్నేహితుల మధ్య, గ్రామాల మధ్య, జిల్లాల మధ్య, ప్రాంతాల మధ్య, రాష్ట్రాల మధ్య, దేశాల మధ్య సఖ్యత కొరవడుతున్న సామాజిక స్థితిలో పీపల్ మే నీమ్ పుస్తకం రావడం యాదృచ్ఛికం కాదు. మరీ ముఖ్యంగా మన దేశంలో హిందూ, ముస్లిం ప్రజల మధ్య సామరస్య వాతావరణానికి తీవ్ర విఘాతాలు ఏర్పడిన సందర్భంలో ఈ పుస్తకానికి ఎనలేని ప్రాధాన్యత ఉంది. రావిచెట్టులో వేపచెట్టు ఉండటాన్ని భిన్న సంస్కృతులతో కూడిన వివిధ సమాహాల మధ్య ఉండాలన్న సామరస్యతకు ప్రతీకగా మలిచి తన కవిత్వాన్ని వినిపిస్తున్నాడు - 'బా' రహమతుల్లా. 'బా' కథా సంపుటితో కథకుడిగా తన ప్రతిభను, సామాజిక ఆకాంక్షలను చాటుకున్న రచయిత "పీపల్ మే నీమ్" కవిత్యంతో సామరస్య కోణాన్ని బలంగా పైకెత్తాడు. పీపల్ మే నీమ్ అనేది కొంత విచిత్రంగా కనబడే ఒక సాధారణ విషయం చాలా మందికి. ఈ కవి అలా భావించలేదు. అంతకన్నా ప్రస్తుత సామాజిక సందర్భం అలా నిలువనియ్య లేదు. రహమతుల్లా ఈ సామరస్య కోణానికి ఇంత తీవ్రంగా స్పందించడం వెనుక సామాజిక నేపథ్యాన్ని మనం చూడాలి. ఈ ప్రతీకకు అనేక చారిత్రక, వర్తమాన విషయాల్ని జోడించి, ఆపాదించి కవిత్యం చేశాడు. భిన్న సంస్కృతులున్నప్పటికీ మానవులంతా గొప్ప సామరస్యతతో జీవించిన దృశ్యాలను "రవీంద్రుని జనగణమణ/ఇక్కాల్ని సారే జహానే అచ్చా/వారిద్దరి స్వప్నం భారతీయుల సామరస్యం" లాంటి తన కవిత్యంతో ప్రతిభావంతంగా ఆవిష్కరించాడు. ఈ పుస్తకంలో ప్రతీ కవితా మనుషుల మధ్య ఉండే సామరస్యపూరిత సంబంధాలను గాఢంగా చెబుతుంది. పాఠకులకు చరిత్రలో జరిగిన అనేక సంఘటనలను సాక్ష్యాలుగా చూపిస్తుంది. ఈ పుస్తకం చదవడం ప్రారంభించిన తర్వాత కవి పాఠకుడ్ని పకడ్బందీగా ఒక సామరస్య ప్రపంచం లోకి లాక్కెళ్తాడు. ఆ ప్రపంచాన్ని చూసిన కవిత్వాస్వాదకులు ఉక్కిరిబిక్కిరై బాధ్యతను గుర్తుచేసుకుని బయటకు రావాలిందే. వర్తమాన సామాజిక చిత్రాన్ని ప్రతిబింబించే సాహిత్యం వల్ల విస్తృత ప్రయోజనం

ఉంటుంది. ఆ సాహిత్యంలో తన ప్రతిబింబాన్ని పాఠకుడు చూసుకుంటాడు. అద్దంలో చూసుకుంటూ తన ముఖం మీద మరకలను తుడుచుకున్నట్లుగా తన మనసు లోని మరకలను తుడుచుకునే అవకాశం వర్తమాన సాహిత్యం కల్పిస్తుంది. ఈ 'పీపల్ మే నీమ్' పుస్తకాన్ని అలా భావించవచ్చు. "మూలసభి వాడుగ్గా వచ్చగడ్డి తెచ్చేది/ఒంటెద్దు గడ్డితిని బండిలాగి తిండెట్టేది/మాదిగ వీరడు కమ్మిలు చేసిచ్చేది/ మేదరాయన బొంగులో బండిగూడు అల్లెది/వడ్ల బ్రహ్మయ్య ఇరుసు బండి చక్కాలు చేసిచ్చేది/బాద హుస్సేన్ ఎద్దుకాళ్ళకు నాదాలు కొట్టేది/మా ఇంట్ల పెతి సంబరానికి వీళ్ళ హాజరు/మా నాయిని ఒంటెద్దు బండి తోలేది/ హామారి జిందగి పాపల్ మే నీమ్"- ఈ కవిత ఆసాంతం ఒక నహజ సామరస్య జీవన దృశ్యాన్ని పాఠకుడి కళ్ళకు కట్టిస్తుంది. ఈ పుస్తకంలో ప్రధానంగా హిందూ, ముస్లిం ప్రజల మధ్య సామరస్య ఆవశ్యకతను ఆకాంక్షించడమే కాకుండా, భిన్న సంస్కృతుల మధ్య, కులాల, జాతులు, సమాహాలు, ప్రాంతాల మధ్య వైషమ్యాలకు వేదన చెందడం కనిపిస్తుంటుంది. సామరస్యం దెబ్బతిన్నప్పుడు గాయపడిన మనస్సులను "హతమార్పడానికి రెండే పహచాన్లు/గుప్పెడు గెడ్డం నెత్తిన బోపి/ఊరకుక్కల్లా మీద పట్టానికి రెండే/ సల్వాద్ కమిజ్ బుర్ఖా/ఘోషా పర్లాల్ని పీకీపీకీ అలిసిన దుర్మోదనులు/బహాస్సను బరిబాతల ఎగిరిపిచ్చిన దుశ్శాననులు/పచ్చి బాలింతలో పశుత్వం" పాఠకుడితో పంచుకుంటుంది. వీటన్నిటి మధ్య వివాదం కలిగించే విషయం "మన నాగరిక సమాజాలు ఇంకా "పీపల్ మే నీమ్" వంటి ప్రకృతి ప్రతీకల్ని స్మరించుకునే దశలోనే ఉండటం. ప్రకృతిని జయించి, వృక్షాలు, జంతువులకు మించి ఉన్నతంగా, స్వచ్ఛంగా జీవించాలిని నాగరికులు వికృతంగా ప్రవర్తించే అనేక దృశ్యాలు ఈ కవిత్యంలో పాఠకులను ముళ్ళగ్రతతో గుచ్చుతూ ఉంటాయి.. మానవ పరిణామం గురించి, సామాజిక చరిత్ర గురించి అనేక విషయాలను తెలుసు కున్న సమాజం మతం పేరుతో, కులాల పేరుతో, ప్రాంతాల పేరుతో ఇంకా రక్తపాతాలు స్పృశించడం ఎవరికోసం అని దృఢంగా పాఠకుడి పెదవులు పలికేలా చేస్తుంది కవిత్యం. అలా అని పూర్తి అసంతృప్తి, నిరాశామయం ఈ కవిత్యం అనుకోవడానికి వీల్లేదు. "బగారా అన్నం యేట కూర పీర్ కుర్రా/పరదాలు దాటి ముగ్గుల ఇండ్లకు/పులిహోర పాయసం దద్దోజనం/మామిదాకులు దాటి బుర్రఖాల ఇండ్లకు/ ఈద్ చాంద్ లు పండగ పబ్బాలు కలిసేవేళ/హామారి జిందగి పీపల్ మే నీమ్" వంటి ఆనందం పంచే కవిత్వానికి తక్కువే కాదు. "అమె నాకు మహారాజి/ మా బిడ్డకు మహా సేవకి/మాకు మహా దిక్కు/నా మహాస్మిని" అంటూ తన ఆత్మలు గురించి స్పందించిన కవితలూ ఈ పుస్తకంలో ఉన్నాయి. ముఖ్యంగా ప్రేమ, మానవత్వాలపై గాఢమైన కవితల పాఠకుడ్ని ప్రభావితం చేస్తాయి.

ఖమ్మం జిల్లా గ్రంథ విహారం

అనందాచారి

కాలప్రవాహం కొన్ని సంఘటనల్ని, కొన్ని సంఘటాల్ని మనపై ప్రతి పరిభ్రమణానికొకసారి చల్లిపోతూ వుంటుంది. సంఘటనల నుంచి అనుభవ పాఠాల్ని అక్షర సంపుటాల నుంచి జీవిత గమనాల్ని మనం చదువుకుంటాం. రేపు దిద్దుకోవటానికి ఇదొక సహాయకారి.

2007లో ఖమ్మం జిల్లాలో సాహిత్య రంగ ప్రవాహం కొన్ని గ్రంథాలను అందించి వెల్లిపోయింది. ఈ గ్రంథాలను పరిశీలించి చూస్తుంటే మన ప్రతిబింబాలే కనపడుతున్నాయి. మన జీవితాల్ని మనకు పట్టి చూపిస్తున్నట్లు అనిపిస్తుంది. కథల్లో, కవితల్లో, జీవిత చరిత్రల్లో, విమర్శల్లో, పరామర్శల్లో, స్పందనల్లో నేటి సామాజిక ముఖ చిత్రాలే దర్శనమిస్తున్నాయి.

జిల్లా మొత్తంగా చూస్తే మూడు కథా సంపుటాలు, ఏడు కవితా సంపుటాలు, రెండు విమర్శనా గ్రంథాలు, నాలుగు స్మృతి సంచికలు - జీవిత చరిత్రలు, ఒకటి విద్యార్థుల స్పందన మొత్తం పదిహేడు పుస్తకాలు ఈ సంవత్సరంలో వెలుగులోనికి వచ్చాయి. ఇంకా ఒకటో, రెండో నాకు అందుబాటులో లేనివి, నా దృష్టికి రానివి వుంటే వుండొచ్చు. స్థూలంగా వీటిని స్థల, కాల పరిమితులకు లోబడి పరిచయం చేస్తాను.

కథలు

సాహితీనవంతి ప్రచురణగా వచ్చిన జాతశ్రీ కథలు “కుట్ర” ఇందులో పది

కథలున్నాయి. పట్టికోట అశ్వారుస్వామి కథా పురస్కారం పొందిన కుట్ర కథ పేరుతోనే ఈ సంకలనం వెలువడింది. జాతశ్రీ సుపరిచిత మైన కథారచయిత. కథలన్నీ సామాజిక ప్రతిబింబాలే. ప్రపంచీకరణ నేపథ్యంలో వృత్తులు ఎలా అదృశ్యమవుతున్నాయో, ఆ వృత్తుల్లో బ్రతుకుతున్న కుటుంబాలు, వారి మధ్య వుండే అనుబంధాలు, ఆవేదనలు ఎంతో నైపుణ్యంతో అవిష్కరించారు. ‘కుట్ర’ కథ వడ్రంగి వృత్తి గుండెపప్పుడును వినిపిస్తుంది. ‘చిరునామా’ అనే కథ నేతన్నల కుటుంబ జీవితాన్ని, ‘ఒంటరి’ కథలో మానవ సంబంధాలను, ‘అనివార్యం’లో పాకీపనివారి వ్యధను, ‘అమ్మా నీకు దండం’లో వడ్డెర కులానికి చెందినవారి జీవితాలను గుండెకు హత్తుకునేలా చెప్పారు. పోలవరం ప్రాజెక్టు ముంపులో మునిగిపోయే జీవితాలను ‘అమానుషం’లో, గంగిరెద్దులు ఆడించేవారి జీవితాలను ‘వ్యక్తిగతం’లో, ‘ఒకవిషాదం’లో పంబలోళ్ల విషాద పరిణామాన్ని, ‘పలన’ పోయేజీవితాల్ని మనకు పట్టి చూపించారు.

ఉనికి

ఉనికి కథానంపుటి ప్రముఖ కథారచయిత వంశీకృష్ణుడి. స్పృహ సాహితీసంస్థ ప్రచురించిన ఈ సంకలనంలో పది కథలున్నాయి. వంశీకృష్ణ ఒక విలక్షణమైన కథారచయిత. కథా, కథనం చాలా వైవిధ్యంతో కూడుకొని వుంటాయి. సాదాసీదాగా

చదువుకుంటూ పోతుంటాం. ఏదో ఆలోచిస్తూ బజారులో నడిచిపోతున్నట్లు, కానీ ఒక్కసారిగా కళ్ళు ప్రత్యక్షంగా కనపడే పరిసరాల్ని, పరిసరాల్లో పరిణామాలను గమనించనట్లుగా కథ పూర్తయ్యాక తెలుస్తుంది.

ఈ కథలు కూడా పది, పదిహేనేళ్లుగా గ్లోబలైజేషన్ ప్రభావాల కారణంగా జీవితాల్లో వచ్చిన కల్లోలాలను చూపిస్తాయి. వంశీ కథల్లో బ్యాంకులగురించిన విభిన్నమైన అంశాలను మనం తెలుసుకోగల్గుతాము. ‘ఉనికి’ కథ ప్రేమనుగురించి చెబుతున్నట్లున్నా మనిషి అస్థిత్వ చిత్రణ మనకు కనిపిస్తుంది. ‘దాంపత్యం మేడీజీ డాట్ కం’ సంపాదనతో అన్నీ కొనుక్కోలేమని, ఏ కొన్నిలింగ్ సెంటర్లు ప్రేమ అనే పునాదుల్ని నిర్మించలేవని తెలుపుతుంది. ‘అసెంబ్లీ మీద విసిరినరాయి’లో నగరంలోని పేదలు, గ్రామాల నుండి వచ్చిన పేదలు వడే అవస్థలను, పోలికలను చూస్తాము. ‘అలాగే మూడు రోజులు’ అనే కథలో ఇప్పటివరకు స్త్రీ కథా రచయిత లెవ్వరూ రాయని అంశాన్ని తీసుకొని స్త్రీవాదకోణాన్ని అవిష్కరించారు. ‘పేచీకోరు అమ్మాయి’ కథ మన కళ్ల ముందు సినిమాలా కనిపిస్తుంది. మొత్తంగా చూస్తే వంశీ మంచి పట్టు వున్న రచయిత. అన్నీ తన అనుభవంలో నుంచే, వాస్తవాలు రాస్తున్నట్లు గానే పాఠకుడికి అనిపించడం అందుకు కారణం.

మచ్చబొమ్మ

ఇది దిలావర్ గారి కథాసంపుటి. ఇందులో 15 కథలున్నాయి. చాలా కథలు హృదయాలను కదిలిస్తాయి. ప్రముఖ కవిగా పేరున్న దిలావర్ మంచి కథకుడు కూడా. కవిత్యంలోని ఉద్విగ్నత కథల్లో కూడా కనిపిస్తుంది. ‘మచ్చబొమ్మ’ కథాంశం పాతదైనా కథనం, వర్ణన చాలా గంభీరంగా సాగుతుంది. ‘ఐ లవ్ ఇండియా’, ‘ఫేర్ వెలో’, ‘జీవితమా నీకో సలాం’ మొదలైన కథలు అమెరికా నేపథ్యంలో నడుస్తాయి. అమెరికాలో నిజమైన జీవితానుభవాలకోసం ఎంత విలవిలలాడుతున్నది గొప్పగా చిత్రిస్తారు. అక్కడి సంస్కృతి ఏ అనుభూతుల్ని, విలువల్ని లేకుండా ఎలా చేస్తుందో ఆ కథలు చెప్పాయి. ‘కోరలు’ కథలో పాములాడించేవారి జీవనం ప్రపంచీకరణలో ఎలా మారిందో చెబుతూనే పాముకు కోరలు పెరిగితే ఒకరిద్దరు చస్తారు.

సమాజంలో స్లోపాయిజన్ ఎక్కిస్తూ కోరలు చాస్తుంటున్న విష సంస్కృతి గురించి మనవెవరమూ తెలుసుకోకపోవడం విషాదమని తెలిపారు. ముస్లిం కుటుంబ నేపథ్యంగా 'ముక్కుపుడక', 'తోఫా', 'దోకా' మొదలైనవి వున్నాయి. కథలు చదవడం మొదలుపెడితే పూర్తయ్యేవరకు వదిలేయలేము.

విమర్శ

సీతారాం రాసిన సాహితీ విమర్శనా వ్యాసాలు 'అదేపుట' పేరుతో వచ్చాయి. ఇందులో 23 వ్యాసాలున్నాయి. కవులు, కథకులు, రచయితల రచనల గురించిన విమర్శలు కాక నేటి సాహితీక్షేత్రంలో 'కవిత్వోద్యమాలు', 'అభివ్యక్తి వైవిధ్యం' వ్యాసం అభివ్యక్తికి సంబంధించి అనేక అంశాలను విశ్లేషించాడు. ఇది వర్తమాన కవిత్వంలోనే వైవిధ్యాన్ని సవివరంగా పేర్కొన్నారు. వర్తమాన కవిత్వోద్యమాన్ని రెండువిధాలుగా విభజించి స్త్రీ చైతన్యం, దళితచైతన్యంతో వస్తున్న కవిత్వమని చెప్పి వీటితోపాటుగా ప్రపంచీకరణకు వ్యతిరేకంగా వస్తున్న కవిత్వం, వైయక్తిక ధోరణితో వచ్చే కవిత్వం అని వివరించారు. 'తెలంగాణా వచన కవిత్వం' వ్యాసం దాశరథి పునర్నవమి నుండి జూలూరి గౌరీశంకర్ 'నా తెలంగాణా' దీర్ఘకవిత్వం వరకు ఈ ప్రాంతంలో వచ్చిన చైతన్య కవిత్వంపై చక్కని విశ్లేషణ చేశాడు. ముఖ్యంగా ఉత్తరాధునిక విమర్శలు గురించి చాలా విస్తారమైన వ్యాసాలు రెండున్నాయి. 'మార్క్సిస్టు విమర్శకు పరిమితు లున్నాయా' అన్న చేరా విమర్శను ప్రస్తావిస్తూ కవిస్వామ్యంనుండి, వాచకస్వామ్యంగా రచనను, కవిత్వాన్ని చూడాలని, ఆ దృష్టితోనే విమర్శ కొనసాగాలన్న ఉత్తరాధునిక వాదాన్ని స్థిరపరుస్తూ వివరించాడు. అలాగే 'లింగ విముక్త భాష' స్త్రీవాదులకు వారి సృజనలో పితృస్వామిక భావజాలాల్లోంచి వచ్చిన భాషను సృష్టించుకోకుండా కనీసం సాహిత్యంలో విముక్తి సాధించలేరని, వ్యాసంలో అనేక ఉదాహరణలిస్తూ పేర్కొన్నాడు. తిలక్ గురించి 'మో' వంశీకృష్ణ, ఇస్మాయిల్, హెచ్సార్కె, కౌముది మొదలైనవారిగురించిన విమర్శ విశ్లేషణ తనదైనశైలిలో చేశాడు. కుప్పిలి పద్మ కథల గురించి, కేశవరెడ్డి 'రాముండాడు రాజ్యముండాది' నవల గురించి వ్యాసాలున్నాయి. మొత్తంగా పోస్టుమోడర్న్ దృష్టికోణం నుండి రాసిన వ్యాసాలు ఉ.ఆ. ఆలోచనలను తెలియచేస్తున్నాయి. తనను చెప్పదలచుకున్న విషయాన్ని స్థిరీకరించేందుకు

బలమైన మోహరింపుచేస్తాడు సీతారాం. ఏమైనా విమర్శనారంగంలో ఈ మధ్యకాలం ఇంత విస్తృతమైన పుస్తకం రాలేదేమో అనిపిస్తుంది.

త్వమేవాహం - కావ్యదర్శనం

మండవ సుబ్బారావు పరిశోధన గ్రంథం ఇది. సాహితీప్రపంతి ప్రచురణగా వెలుగులోకి వచ్చింది. ఆరుద్ర 'త్వమేవాహం' తెలంగాణా సాయుధపోరాటంపై స్పందనగా వచ్చిన ప్రతీకాత్మక కవిత్వం. ఇది సామాన్యంగా అర్థమయ్యే రచనకాదు. దీనిపై పరిశోధించి పరిశీలనాంశాలను వెలువరించడం చాలా కష్టమైన పని. త్వమేవాహాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి ఈ పుస్తకం ఎంతో ఉపయోగపడుతుంది. క్లిష్టమైన కవిత్వానికి సరళమైన వ్యాఖ్యానం ఇది.

నయాబజార్లో నా చదువు

ఇవి ఖమ్మంలోని ప్రభుత్వ జూనియర్ కళాశాలలోని విద్యార్థుల స్పందనలు. కార్పొరేట్ కళాశాల విద్యలో విద్యార్థుల స్పందనలకు, అభిప్రాయాలకు, అభివ్యక్తులకు, పాటలకు అవకాశం లేని వాతావరణంలో ప్రభుత్వ కళాశాల విద్యార్థుల అభిప్రాయాలను అక్షరబద్ధం చేయించి అచ్చువేసిన పుస్తకమిది. ఒక క్రొత్త ప్రయోగమే. దీన్ని చదివిన ఒక ప్రైవేట్ కళాశాలలో చదివిన అమ్మాయి మేము ఎంత కోల్పోతున్నామో అర్థమయిందని, ఎప్పుడూ యంత్రంగా చదవడమే తప్ప మాకు చెప్పే అవకాశమే లేదని వ్యాఖ్యానించింది. కళాశాలలో అధ్యాపకుల కృషికి ఇది నిదర్శనం.

కవిత్వం

జిల్లాలో వచ్చిన కవిత్వమంతా దాదాపు గ్లోబలిటీ రం ప్రభావాలపైనే కేంద్రీకృతమై వుంది. ముఖ్యంగా విద్యాసాగర్ రాసిన 'ముంపు' దీర్ఘకవిత పోలవరం ప్రాజెక్టు బాధితుల, వారి సంస్కృతి, జీవనంపై అధ్యయనంచేసి ప్రతిస్పందించిన కవిత్వంగా మనకు దర్శనమిస్తుంది. 'మొన్న పులుల భయం, నిన్న మనుషుల భయం, నేడు ప్రాజెక్టుల భయం' ఆధునికమో, ప్రాచీనమో, ఏదైతేనే? తెగిన బొటనవేళ్ళ చరిత్రే పునరావృతమవుతుందని ఆదివాసుల ఆర్పిని గుండెలకు తగిలేట్లు అందించాడు విద్యాసాగర్. 'ముంపు' నిండా కవిత్వం పారుతుంది. బాధితుల వేదన మారుమ్రోగుతుంది.

గ్లోబలిటీరం

జీవన్ గారు వెలువరించిన గ్లోబలిటీరం మినీ కవితా సంకలనం. ప్రపంచీకరణను బలిపీఠంగా పేర్కొన్న ఈ సంకలనంలో అమెరికన్లెజేషన్ పై విచుకత్తుల్లా దూసుకువస్తాయి. కవితలు, కవి సామ్రాజ్య వాదాన్ని తీవ్రంగా వ్యతిరేకిస్తూ కవితాస్రాలు సంధించాడు. నేటి విద్యావిధానంగురించి చెబుతూ 'శిశువుగా బడికి, పశువుగా ఇంటికి, సంతలో చదువులు, చింతలో చదువరులు' అంటూ మన సంస్కృతిపై జరిగే దాడిని ఆర్థిక వ్యవస్థపై ఒప్పందాల ఉచ్చును ఎలా బిగుస్తున్నదో అమెరికా ప్రభుత్వం సూటిగా, గాఢంగా చెబుతారందులో.

లభిమతం

సాహితీప్రపంతి ప్రచురణగా వచ్చిన ఇందిర కవిత్వంలో మతోన్మాదంపైన, స్త్రీలు వదే బాధలపైన హృదయానికి హత్తుకునేలా కవిత్వాన్ని అందించారు. తనలోని బాధ, ప్రేమ, ద్వేషం, సామాజిక సంఘటనలకు, పరిణామాలకు స్పందించిన హృదయం తన కవిత్వాభిరుచి ద్వారా వెల్లడిచేసిందిపుస్తకంలో. దుఃఖం కూడా పోరాటంలో భాగమే అని 'ఓదార్పు' అనే కవితలో చెప్పిన 'లభిమతం' సంకలనం ఇందిర పదేళ్లనుండి రాసిన కవిత్వం.

నెగళ్లు

నత్తవల్లినుండి 'నియోగి' అందించిన సంకలనం నెగళ్లు. రైతుపడుతున్న వ్యధను గాఢంగా కవిత్వీకరించారు. నియోగి. దిగుళ్లు నెగళ్లనుకొని అన్నదాత ఇంటిలో చలికాగుతున్నాయి. అధికారుల చిట్టాల్లో రైతుల శవాలు అంకెలుగా మారుతున్నాయి అంటూ నేతపనివారల బాధల, అమెరికా అహంకారం గురించి కవిత్వపు నెగడు పెట్టాడు కవి.

గుచ్చుకునే గులాబీలు

బొబ్బిలి జోసెఫ్ రాసిన నానీలు ఇవి. అనేక సామాజిక, రాజకీయ అంశాలపై చక్కటి వ్యంగ్యాత్మకంగా రాసిన నానీలు కొన్ని ఆలోచింపజేసివి. చురుక్కుమని తగిలేవి కొన్ని మనకు కనిపిస్తాయి. ఇళ్ళులేవు, నివాసమూ లేదు, ఓటర్ల జాబితాలో కామ్రాలు,

దేవుళ్లనయం కొండలపైనే వెలుస్తారు, రోడ్డుప్రమాదాలుండవు, గాలిని కూడా తినేశాడా నేత! ఎగరేసిన జెండా కర్రకు చుట్టుకుంది లాంటి ఎన్నో నానీలు సున్నితంగానే తళుక్కుమంటాయి.

పల్లవి

జీవా రచించిన పాటలు, కవితల పుస్తకం ఇది. జీవా కళాకారుడిగా జిల్లాలో అందరికీ పరిచితుడు. కూనవరం జన్మస్థలమైన జీవా సామాజిక కార్యక్రమాలలో అక్షరాస్యతా ఉద్యమంలో తన రాసిన పాటలు, కవితలు ఇందులో వున్నాయి.

వేపపూలు

డా॥ యం.వి. రమణగారు రచించిన హైపూలు వేపపూలుగా వెలుగు చూశాయి. ప్రకృతిపైన, సామాజిక, వైయక్తిక ప్రవృత్తులపైన చెక్కిన మెరుపులు ఈ హైపూలు.

స్వప్నగ్రంథాలు

డా॥ హరీష్ 'మాటలా - రాతలా' పుస్తకం ఆయన మరణానంతరం అతని రచనలతోపాటు మిత్రుల స్మృతుల్లో ఆయన గురించిన స్పందనలు ఇందులో వున్నాయి. ఈ సంకలనాన్ని క్రాంతికార్, చావా శివకోటి సాహితీమిత్రుల ప్రచురణగా తీసుకువచ్చారు. ఖమ్మం జిల్లాలో అభ్యుదయ సాహితీ పరిణామంలో డా॥ హరీష్ ఎప్పుడూ గుర్తుండే మనిషి. ముఖ్యంగా సాహితీ స్రవంతికి గౌరవాధ్యక్షునిగా 1999 నుండి ప్రగతిశీల సాహితీ కార్యక్రమాలకు వెన్నుదన్నుగా వున్న

వ్యక్తి. శ్రీశ్రీని బాగా అభిమానించే వ్యక్తిగా సాహితీ స్రవంతి నిర్వహించే శ్రీశ్రీ వర్ధంతి సభల్లో పాల్గొని ఒక పత్రం సమర్పించేవారు ఆయన. అవన్నీ ఇందులోనే వున్నాయి. అలాగే కొన్ని కథలు, అభిప్రాయాలు పొందుపరిచారు. ఆయన మరణానంతరం మిత్రులు రాసిన స్పందనలు హరీష్ వ్యక్తిత్వాన్ని తెలుపుతాయి.

తెలంగాణా పోరాటయోధుడు - చిరస్మరణీయ పురపాలకుడు :

చిర్రాపూరి లక్ష్మీనర్సయ్యగారు జగమెరిగిన పోరాటయోధుడు. 1952 నుండి దాదాపు 40 ఏళ్ళు ఖమ్మం పురపాలక సంఘానికి చైర్మన్ గా, ప్రజలవేత గొప్ప పరిపాలనాదక్షుడుగా పేరు తెచ్చుకున్నాడు. ఖమ్మం జిల్లాలో కమ్యూనిస్టు ఉద్యమాన్ని నిర్మించిన వాడు. సాయుధ రైతాంగ పోరాటంలోపాల్గొని జైల్లో మగ్గిన నిబద్ధ రాజకీయవేత్త. నేటితరానికి ఘనమైన ప్రేరణ ఆయన జీవితం. ఇందులో ఆయన స్వీయ జ్ఞాపకాలతోపాటు జీవిత విశేషాలు, మిత్రులు, సహచరులు, బంధువులు ఆయనయొక్క జీవితాన్ని గురించిన వ్యాసాలతోపాటు కవుల స్మృతిగీతాలు, కవితలా వున్నాయి. కవిత్యం, కథ, సాహిత్యం ఇచ్చే ఇన్నిపిరేషన్ కన్నా ఒక జీవితం ఇచ్చే వైతన్యం ఎంతో గొప్పది. అంత ప్రేరణ ఇస్తుంది ఈ పుస్తకం. సంకలన కర్త వై.ఆర్.కె. రాధాకృష్ణమూర్తి.

అక్షర అల

డా॥ పొత్తూరి వేంకట సుబ్బారావుగారి షష్టిపూర్తి సంచిక అక్షర అల.

పొత్తూరి సుబ్బారావుగారు ఆంగ్లోవన్యాసకుడు. 'రూట్స్'పైన పరిశోధన చేసినవాడు. ఆంగ్ల సాహిత్యాన్నే కాక పాశ్చాత్య తాత్విక విషయాలను అధ్యయనం చేసినవాడు. అంతేకాదు తెలుగులో చక్రభ్రమణం, దీర్ఘ కవితను వెలువరించారు. భారతీయ తత్వశాస్త్రాన్ని చదివినవారు. సమాజంలో జరిగే అన్యాయాలను, ప్రపంచీకరణ ప్రభావాలను, మానవ సంబంధాలలో తెన్నును విపరీత మార్పులపై స్పందించినవారు. ప్రగతికాముకుడు. ఇందులో కవులు, రచయితలు ఆయనపై రాసిన కవితాన్ని, వ్యాసాలను ముద్రించారు. కవియొక్క వ్యక్తిత్వం తెలుస్తుంది పుస్తకంలో.

మా ఊరు

వాసిరెడ్డినాగేశ్వరరావు రచించిన ఈ పుస్తకంలో మధిర తాలూకాలోనే 'అల్లినగరం' గురించి, అక్కడి గ్రామీణ పరిస్థితులు, రాజకీయాలు, సామాజిక నేపథ్యం అందంగా వినిపిస్తుంది పుస్తకం. పిల్లలు మరలా మరువరాని బాల్యాన్ని పోరాడి పొందండి, పల్లెపిల్లగాడు సైతం పరిమొక్కను పరిచెట్టు అని పలికేస్థితికి చేరిన నేటి గ్రామీణ వ్యవస్థను చూసి చలించిపోతున్న వారి నాస్థాలజియా ఇది. తెలంగాణా పోరాటంలో సుందరయ్య, రావి నారాయణరెడ్డి లాంటి యోధులను కంటికి రెప్పలా కాపాడుకున్న గ్రామంగా అల్లినగరానికి చరిత్ర ఉంది. ఇది చదువుతుంటే యాభై, అరవైఏళ్ళు వెనక్కి పోతాం. రచన కూడా ఆసక్తికరంగా వుంటుంది.

వేకువ

జ్యాలాముఖి

ఎవడు బతికేడు నూటాయాభైవిళ్ళు? కానీ, పోరాడేదేశం యుగాల వెలుగు తిరగబడిన తరతరాల ఆత్మవిశ్వాసం వారసత్వం తట్టిలేపిన యుగ చైతన్యం సాసపట్టిన సంకల్పం సంఘటిత సన్నివేశం తొలకరి స్వప్నం వలన రాజ్యానికి లంకాదహనం సహస్ర భాషల సమస్త ఘోషలు వందేమాతరం! వందేమాతరం!!

అనాదిగా ఆదివాసులు అరణ్యవాసులు విముక్తి యుద్ధంలో మూల వాసులు దేశమంతా మొలకెత్తిన తిరుగుబాట్లు పోరుబాటలో సామాన్యులు అసామాన్యులు మట్టి మనిషి ఎప్పుడూ నిత్య చైతన్యపతాక మనుగడ పోరాటానికి మహా ప్రస్థానం ఉరిశిరస్సు చెప్పిన ఉనికి రహస్యం ఇంక్విలాబ్ జిందాబాద్! ఇంక్విలాబ్ జిందాబాద్! అర్ధరాత్రి అబద్ధం మనజాలని యుగ విభజన ఒక నూతనాధ్యాయం అవతరించే కలరవం చరిత్ర మళ్ళీ పళ్ళు విరుస్తూన్న వేకువ ప్రపంచీకరణలో విప్లవ విస్ఫోటన!

అబద్ధాలకోరు

ఏలేశ్వరం వెంకటేశ్

అబద్ధాలు ఆడి ఆడి లోన బయట వైరుధ్యంలో పడి పడి పల్చబడి జనంలో వాడిపోయాడు! నమ్మలేనివాడై పొయాడు! కథలెన్ని అల్లి చెప్పిన రంగులెన్ని జల్లి చూపిన అసలెప్పుడూ అగ్నే అబద్ధాల బతుకు - ఎన్నటికైనా బొగ్గే!

తొలి తెలుగు కవయిత్రి తాళ్ళపాక తిమ్మక్క ఊహాచిత్రం విడుదల

తొలి తెలుగు కవయిత్రి ఊహాచిత్రం విడుదల ప్రకటన

తెలుగులో మొదటి కవయిత్రి తాళ్ళపాక తిమ్మక్క అని కడప జిల్లా రచయితల సంఘం, నందలూరు కథా నిలయం అధ్యక్షులు ఎ. రాజేంద్రప్రసాద్ తెలిపారు. కడప జిల్లా రాజంపేట మండలం తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యుని సతీమణి తిమ్మక్క అన్నారు. తెలుగు తొలి కవయిత్రి తిమ్మక్క ఊహాచిత్రాన్ని జిల్లా రచయితల సంఘం ఆధ్వర్యంలో తిరుపతికి చెందిన ప్రముఖ చిత్రకారుడు సింగంశెట్టి సత్యనారాయణతో గీయించినట్లు రాజేంద్రప్రసాద్ తెలిపారు. ఈ సందర్భంగా ఆయన మాట్లాడుతూ స్త్రీలకు ప్రాధాన్యత, ప్రోత్సాహం

లేని రోజుల్లోనే కవిత్వం రాయడం విశేషం అన్నారు. దేశ కవితకు పట్టం కట్టడంలో అన్నమయ్యకి వారసురాలని అన్నారు. ద్వీపంలో “సుభద్రా కల్యాణం” రాసి దేశ్యపదాలకు, రాయలసీమ మాండలిక పదాలకు స్థానం కల్పించిన దేశి కవయిత్రి అని అన్నారు. మొట్టమొదటగా మంజరీ ద్వీపంలో రాసిన కవయిత్రి అన్నారు. మొట్టమొదటగా కవిత్వం రాసినా జంకకుండా “పురుషులనెప్పుడు నమ్మగరాదు పడతి” అని సుభద్రకు సుద్దులు చెప్పిన లోక పరిశీలన గల కవయిత్రి. భార్య భర్తలిద్దరూ కవులుగా ఉండే అరుదైన సంగతికి అన్నమయ్య, తిమ్మక్కలే మొదటి జంటగా చెప్పవచ్చునని అన్నారు. ఈమెకు తిమ్మమాంబ, తిరుమలాంబ అని పేర్లు కూడా ఉన్నాయని అన్నారు. శరీరం పులకరించేటట్లు సులభ శైలిలో మృదు మధురమైన భాషలో “సుభద్రా కల్యాణం” ద్వీపం కావ్యం రచన జరిగిందని అన్నారు.

కవయిత్రులకు పురస్కారం

త్వరలో ప్రముఖ కవయిత్రులను ఎంపిక చేసి తాళ్ళపాక తిమ్మక్క కవితా పురస్కారాలు ప్రధానం చేయనున్నట్లు తెలిపారు.

కథా కోకిల పురస్కారార్థం కథల సంపుటలకు ఆహ్వానం

ప్రతి ఏడూ మధురాంతకం రాజారాం సాహిత్య సంస్థ ఒక ఉత్తమ కథల సంపుటానికిచ్చే ‘కథాకోకిల పురస్కారార్థం 2006-07 సంవత్సరాలలో ముద్రించిన కథల సంపుటిని ఆయా రచయితలు నాలుగేసి ప్రతులు చొప్పున సంస్థ కార్యదర్శి డా॥ వి.ఆర్. రాసానికి 2008 ఫిబ్రవరి 15లోగా పంపించగలరు. పురస్కారానికి ఎన్నికైన కథా సంపుటికి రూ॥ 5,000 (అయిదువేలు)నగదు బహుమతితో రచయితను సాహితీవేత్తలు పాల్గొనే సభలో జ్ఞాపిక, దుస్థావలతో నన్యానించడం జరుగుతుంది. రచయితలు, తప్పక తమ కథాసంపుటలను ఈ దిగువ చిరునామాకు పంపగలరు.

డా॥ వి.ఆర్.రాసాని, కార్యదర్శి
మధురాంతకం రాజారాం సాహిత్యసంస్థ
16-ఇ/17, బాలాజీ రెసిడెన్సీ, మునిరెడ్డినగర్, తిరుపతి-2

నవలారచనకు శ్రీమతి కొలకలూరి విశ్రాంతమ్మ కథాసంకలనాలకు శ్రీమతి కొలకలూరి భాగీరథి సాహిత్య పురస్కారాలు (2007)

గత ఐదేళ్ళలో వెలువడ్డ ఉత్తమ తెలుగు నవలకు, కథానిక సంకలనానికి ఒక్కొక్కదానికి రూ. 10,000/-ల పురస్కారం ప్రధానం చేయబడుతుంది. పరిశీలనలోకి వచ్చిన నవలలు, కథానికా సంకలనాలలో ఉత్తమమైన దాన్ని న్యాయ నిర్ణేతల సంఘం నిర్ణయిస్తుంది. రచయితలు, ప్రచురణకర్తలు, తమ నవలలు, కథానికా సంకలనాలు మూడేసి ప్రతులు పరిశీలన నిమిత్తం పంపవలసిందిగా తెలుపుతున్నాము. నవలలు, కథానికలు 31-1-2008లోగా పంపవలసిందిగా కోరుతున్నాము. ఈ పురస్కారాలు 26-2-2008న హైదరాబాద్ లో నిర్వహించే సాహిత్య కార్యక్రమంలో ప్రధానం చేస్తారు.

చిరునామా
డా॥ కొలకలూరి ఆశాజ్యోతి
అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్, తెలుగు, తెలుగు శాఖ,
బెంగుళూరు విశ్వవిద్యాలయం, జ్ఞానభారతి, బెంగుళూరు

నియమ రాహిత్యంలో నియమాలు పాటించేది ఆధునిక కవిత్వం : శివారెడ్డి

నియమ రాహిత్యంలో నియమాలు పాటించేది వచన కవిత్వమని కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు గ్రహీత ప్రముఖ కవి కె. శివారెడ్డి విశ్లేషించారు. నియమాలు లేకుండా వచన కవిత్వం లేదని ఆయన వెల్లడించారు. పల్నాటి ఉత్సవాల్లో భాగంగా గుంటూరుజిల్లా దాచేపల్లిలో డిసెంబర్ 16వ తేదీన సాహిత్య ప్రక్రియలు - విశ్లేషణ అనే అంశంపై నిర్వహించిన సెమినార్ లో ఆధునిక కవిత్వం పోకడలపై ఆయన ప్రసంగించారు. విమర్శ అనే అంశంపై అరసం రాష్ట్ర ప్రధాన కార్యదర్శి పెనుగొండ లక్ష్మీనారాయణ మాట్లాడుతూ “ఏ ప్రక్రియలోనైనా విమర్శ ప్రధానమైంది. విమర్శ సాహిత్యాన్ని ఉన్నతీకరిస్తుంది. తెలుగు సాహిత్యంలో విమర్శకునికి స్థానం తక్కువ ప్రస్తుతం అనేకమంది విమర్శకులు మార్క్సిస్టు దృక్పథంతో విమర్శ సాగిస్తున్నారు అని అన్నారు. ప్రౌఢ కవి చిటిచ్రోలు కృష్ణమూర్తి పద్య కవిత్వ తీరుతెన్నులను వివరిస్తూ పాట, గేయాల రూప పరిణామమే పద్యం. తెలుగు సాహిత్యంలో ఉన్న పద్య ప్రక్రియ, ప్రపంచంలోని మరే ఇతర భాషల్లో లేదు. సుందర నియమాలు వల్ల పద్యం నిలిచిపోతుందని అన్నారు.

ఇటీవల మరణించిన పులికంటి కృష్ణారెడ్డికి హైదరాబాద్ లో యువకళా వాహిని ఆధ్వర్యంలో నివాళులు అర్పిస్తున్న ఆచార్య సి. నారాయణరెడ్డి, వోలేటి పార్వతీశం, ద్వానా.శాస్త్రి, కె.బి.లక్ష్మి, విహారి, పి. రాజేశ్వరరావు

హిట్టి శ్రీరాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం ఆయా రంగాలలో కృషి చేసిన వారికి వేళ్ళ ధర్మనిధి పురస్కార ప్రధానోత్సవంలో నవలా సాహిత్యంలో విశేష కృషి సాగించినందుకు గాను నవలా, కథా, నాటక రచయిత డా॥ వి.ఆర్. రాసానికి ధర్మనిధి పురస్కారాన్ని అందచేస్తున్న పశుసంపర్కశాఖా మంత్రి మండలి బుద్ధ ప్రసాద్, వైస్ ఛాన్సలర్ ఆచార్య ఆవుల మంజులత, అసోమ్ హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి జస్టి చలమేశ్వర్, రిజిస్ట్రార్. డా॥ టి. గౌరీశంకర్, సన్మాన గ్రహీత డా॥ వి. ఆర్. రాసాని

సీనియర్ పాత్రికేయులు, కవి, రచయిత ఎం. మల్లయ్య రచించిన “స్వాతంత్ర్య సమరంలో తెలంగాణా అణిముత్యాలు” పుస్తకం కరీంనగర్ లోని ఫిలిం భవన్ లో ఆవిష్కరణ దృశ్యం. ఈ చిత్రంలో ప్రొఫెసర్ జయశంకర్, ప్రాచ్య లిఖిత భండాగారం సంచాలకులు ప్రొఫెసర్ జయధీర్ తిరుమలరావు, తెలంగాణా రచయితల వేదిక అధ్యక్షులు జుకంటి జగన్నాథం, రచయిత మల్లయ్య, ప్రముఖ సాహితీవేత్త కాసుల ప్రతాపరెడ్డి, తెలంగాణా రచయితల వేదిక ప్రధాన కార్యదర్శి జూలూరు గౌరీశంకర్, కార్యదర్శి అన్నవరం దేవేందర్

సృజన్ చిల్డ్రన్ హాస్పిటల్ లో కవితా, చిత్రాల ప్రదర్శనను ప్రారంభిస్తున్న సిరిసిల్ల సీనియర్ సివిల్ జడ్జి వి.వి. శేషుబాబు, కందేపి ప్రసాదరావు, శ్రీమతి కందేపి రాణీ ప్రసాద్

“మేకులు కొట్టిన గోడ” పుస్తకావిష్కరణ సభను కుసుమాంజలి ప్రచురణల వారు డిసెంబరు 8న హైదరాబాద్ ప్రెస్ క్లబ్ లో నిర్వహించారు. ఆ సందర్భంగా సభలో పాల్గొన్న గ్రంథకర్త తాళ్లూరి లాబన్ బాబు, ఎ. భరత్ భూషణ్, కాకి మాధవరావు ఐఎఎస్, మంత్రివర్గులు కొనేరు రంగారావు, ఆచార్య కొలకలూరి ఇనాక్, ఆచార్య ననుమానస్వామి

సృజన్ చిల్డ్రన్ హాస్పిటల్ లో బాలల దినోత్సవం

కరీంనగర్ జిల్లా సిరిసిల్లలోని “సృజన్ చిల్డ్రన్ హాస్పిటల్”లో నవంబరు 14 వతేదీన బాలల దినోత్సవం జరిగింది. ఈ సందర్భాన్ని పురస్కరించుకొని ప్రముఖ బాలసాహిత్య రచయిత్రి శ్రీమతి కందేపి రాణీ ప్రసాద్ అంతరించిపోతున్న అరుదైన వృక్ష, జంతు జాతుల చిత్రాలకు సమాచారంతో పాటు కవితలూ జోడించి తయారు చేసిన కవిత చిత్రాల ప్రదర్శనను బాలలకోసం ఏర్పాటు చేశారు. ముఖ్య అతిథిగా విచ్చేసిన సిరిసిల్ల సీనియర్ సివిల్ జడ్జి వి.వి. శేషుబాబు ప్రదర్శనను ప్రారంభించారు. ఈ కార్యక్రమంలో ప్రముఖ పిల్లల వైద్యులు కందేపి ప్రసాదరావు, ఐ.ఎం.ఎ సిరిసిల్ల శాఖ అధ్యక్షుడు డా॥ ఎన్.వి. రమణరావు, సీనియర్ సర్జన్ డా॥ పులి విరల్, సిరిసిల్ల డివిజన్ లోని వైద్యులందరూ పాల్గొన్నారు.

హైదరాబాద్ నవంబరు 21వ తేదీన కళా సుబ్బారావు కళావేదికలో ‘మానస ఆర్ట్ థియేటర్స్, శ్రీ త్యాగరాయుగానసభ సంస్థల ఆధ్వర్యంలో జరిగిన సభలో డా॥ దేవరాజు మహారాజు కవిత్వాసంపుటి ‘రాజముద్ర’ను ఆవిష్కరిస్తున్న ప్రసిద్ధ కథా రచయిత మునిపల్లె రాజు, చిత్రంలో మానస రఘుశ్రీ, దీక్షితులు, సుధామ, జి. వెంకటరామారావు, జీవనరెడ్డి, గ్రంథకర్త ఉన్నారు.

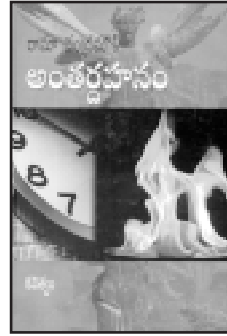
స్వీకారం

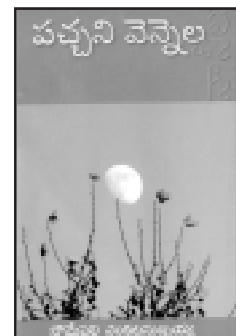
మేకులు కొట్టిన గోడ
తాకూరి లాబన్ బాబు
వెల : రు.50

కథల కదంబం
డా॥ వి.వి.బి. రామారావు
వెల : రు.100

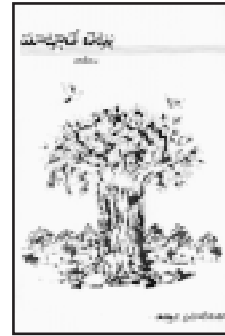
అంతర్భావం
రామా చంద్రమాళి
వెల : రు.100

పచ్చని వెన్నెల
సోమేపల్లి వెంకటసుబ్బయ్య
వెల : రు. 30

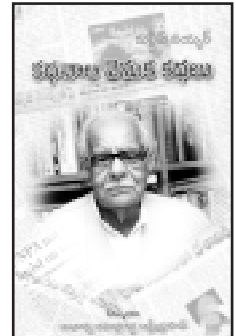
కట్టడి
ఆచార్య కొలకూరి ఆనాక్
వెల : రు.75

మాట్లాడే చెట్టు
తత్తై ప్రసాద్ కుమార్
వెల : రు.40

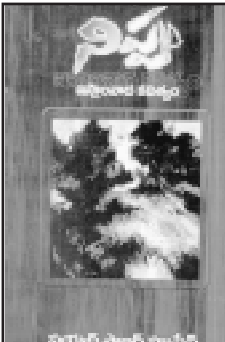
దిక్కుల పిట్ట
డా॥ శిరీష
వెల : రు.15

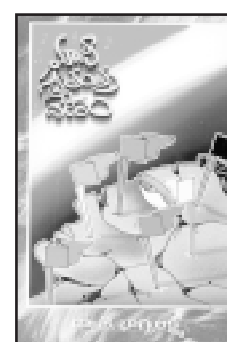
కథనాల వెనుక కథలు
ఆచార్య యార్లగడ్డ లక్ష్మీనారాయణ్
వెల : రు.100

బోన్యారు మనుషులు
సింహప్రసాద్
వెల : రు.75

నివ్వు
సయ్యల్ సాఖిర్ హుసేన్
వెల : రు.30

మాబీ స్వతంత్ర దేశం
డా॥ జె. భాగ్యలక్ష్మి
వెల : రు.100

సర్కారు గడ్డి
ఆచార్య కొలకూరి ఆనాక్
వెల : రు.36

**HYDERABAD URBAN
DEVELOPMENT AUTHORITY**

Hyderabad and its surroundings were gifted with beautiful, pristine lakes and water bodies. Now, the City is left with about 400 of them.

HUDA has pledged to protect these serene treasures and has identified 169 lakes for conservation. Thus, prohibiting any building activity within 30 metres from the water-front. HUDA has taken up 87 lakes in Hyderabad Metropolitan area for restoration under 'Green Hyderabad Environment Programme' (GHEP).

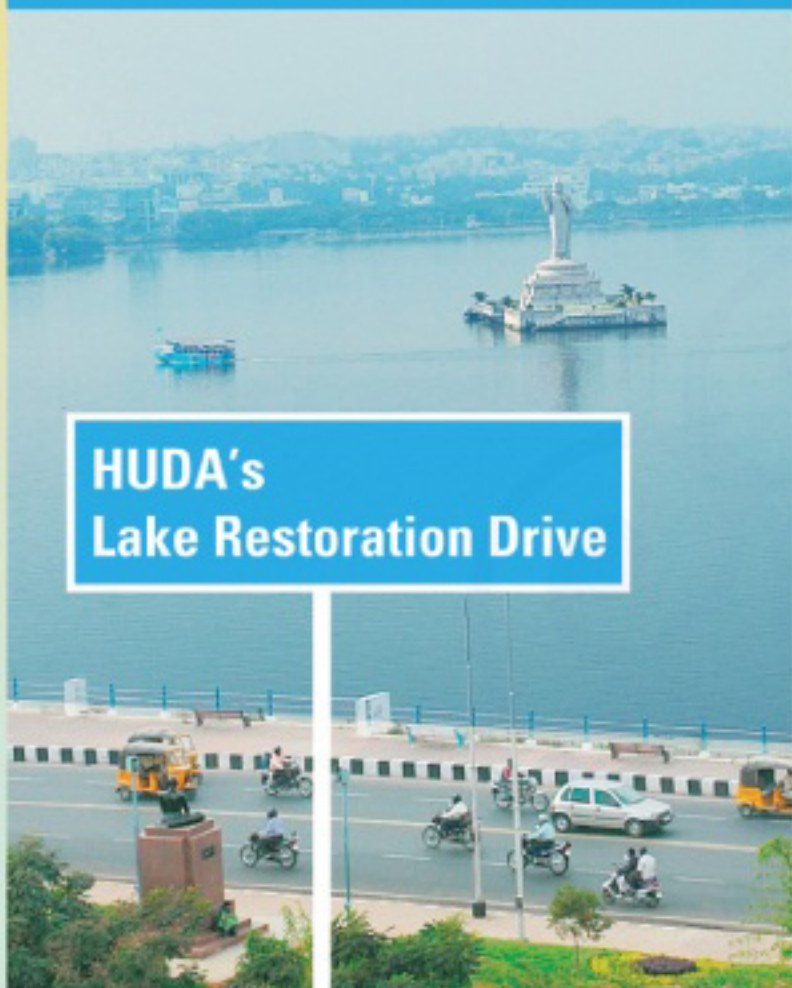
Restoration of 6 Category-I Lakes, namely Saroornagar, Safilguda, Laager Houz, Pedda Cheruvu, Mir Alam and Durgam Cheruvu has already been carried out. Work is in progress for three – Patel Cheruvu, Rangadhamini, Chinna Narayana Cheruvu. Restoration work for 29 Category-II Lakes has also been completed.

Efforts are also on to conserve and beautify the City's most precious landmark – Hussain Sagar Lake.

The Hussain Sagar Lake and Catchment Area Improvement Project will work towards improving the quality of the water by preventing pollutants from entering the Lake. The Project is also working towards improving the catchment area, constructing additional Sewerage Treatment Plant (STP) upgrading the existing STP and increasing the eco-tourism potentiality.

Restoration of the lakes will not only preserve these natural wonders, but will also help in improving the quality of life in the twin cities.

On a mission to conserve
the sparkling blue wonders

HUDA's Lake Restoration Drive

Saroornagar Lake

Safilguda Lake

Pedda Cheruvu Nacharam

నూతన సంవత్సరం, సంక్రాంతి శుభాకాంక్షలతో..

For Quality products...
Reliable service...

IS 8034

CM/L:6425466

Kumar®

AN ISO 9001: 2000 CERTIFIED COMPANY

PUMPS & MOTORS

SUPERIOR QUALITY, SUPERIOR VALUE

KUMAR GROUP OF INDUSTRIES

Industrial Estate, sultanabad, tenali - 522 202.A.P

Tel : (08644) 226473, 74 fax: 08644 -226478

e-mail : kumar_pumps @yahoo.com

website: www. kumarapumps. com

AUTHORISED DISTRIBUTOR

ARUNA JYOTHI DISTRIBUTORS

Kumar Building, wahab Road

TENALI - 522 201

Ph: 08644 - 226471, Cell : 94907 59522

BRANCH OFFICES :

CHENNAI	: 336/3 (Old No. 166/3), Thambuchetty Street -600 001, Ph: 25357697, Cell: 98407 77340
SECUNDERABAD	: #5-2-396-81/A, Shop No. 4&5 Hyderbasti, R.P Road, Behind S.B.I - 500 003. ph: 27534811, Cell: 94907 59500
VISAKAHAPATNAM	: #30-12-25, Ranga street, Daba Gardens - 530 020. Ph: 2738273 Cell : 9490759511 Complaint -9490759512
NELLORE	: Shop No. 14, J.V.R. Buildings, subedarpet Road -524 001 Ph: 2304109, Cell: 9440920001
TENALI	: Industrial Estate, Sultana bad - 522 202, Ph: 226473, 226474, Cell: 94907 59522